

Академія наук вищої освіти України

Науково-інформаційний вісник

*№ 1(84)
січень-лютий*

В номері:

- * Офіційні матеріали*
- * 3 подій сьогодення*
- * 3 відрядження*
- * Нові публікації*
- * Хроніка*
- * Рецензуємо*
- * Наші ювіляри*
- * Некролог*

Київ – 2013

Редакційна колегія: Зозуля І.С., д.м.н., проф. (голова); Александров Є.Є. д.т.н., проф.; Андрейцев В.І., д.ю.н., проф.; Андрущенко В.П., д.філос.н., д.філол.н., проф.; Говоров П.П., д.т.н., проф.; Горбачук І.Т., д.ф.-м.н., проф.; Грицаєнко З.М., д.с.-г.н., проф.; Дейнега І.І., Дубина М.І., д.філол.н., проф.; Зіменковський Б.С., д.фарм.н., проф.; Євтушенко С.К., д.м.н., проф.; Ільницький І.Г., д.м.н., проф.; Кирилів Я.І., д.с.-г.н., професор; Кузнецов Ю.М., д.т.н., проф.; Курило В.І., д.ю.н., проф.; Литвин В.П., д.в.н., проф.; Працьовитий М.В., д.ф.-м.н., проф.; Михайленко В.Є., д.т.н., проф.; Мірошніченко С.І., д.т.н., проф.; Ніколайчук В.І., д.б.н., проф.; Падалка О.С., д.пед.н., проф.; Поляков М.В., д.ф.-м.н., проф.; Попов М.В., д.філос.н., проф.; Процюк Р.Г., д.м.н., проф.; Рудик С.К., д.в.н., проф.; Сминтина В.А., д.ф.н., проф.; Стецюк В.В., д.г.н., проф.; Табачников С.І., д.м.н., проф.; Товажнянський Л.Л., д.т.н., проф.; Тугай А.М., д.т.н., проф.; Хомич В.Т., д.б.н., проф.; Шакун В.І., д.ю.н., проф.; Шпак В.І., д.ф.н., проф.; Шевчук С.В., проф. (відповідальний секретар).

Друкується за ухвалою Президії АН ВО України від 01 лютого 2013 р.

Свідоцтво про державну реєстрацію – серія КВ №6664

від 31.10.2002 р.

© АН ВО України, 2012

№ 1(84) 2013

Засновник і видавець:
Академія наук вищої освіти України
Голова редколегії – акад. Зогуля І.С.
Редактор – акад. Шевчук С.В.

Видання зареєстроване в Державному
комітеті інформаційної політики,
телебачення та радіомовлення України
свідцтво серія KB № 6664
від 31.10.2002 р.

Видається українською мовою
Загальний наклад – 450 прим.

Адреса редакції: 01054, м. Київ-54
вул. Тургенєвська, 11
офіс 1.1
т/факс: 486-89-16
E-mail: anvuz@ukr.net
сайт: www.anvou.org.ua

Редакція може не поділяти
точки зору авторів

*Друкується за ухвалою
Президії АН ВО України
від 01 лютого 2013 р.*

© АН ВО України, 2013 р.

ЗМІСТ

Офіційні матеріали	4	Рудик С.К. Місто королівського блиску, козацької гордині та світового смутку	66
Різдвяне послання Патріарха Київського і всієї Руси-України Філарета	4	Нові публікації	69
Привітання президента АН ВО України	7	Андрущенко В.П. Педагогіка в інформаційному суспільстві	69
Чергові збори АН ВО України	8	Створено ветеринарне відділення Ільницький Г.І. Математичний алгоритм діагностики туберкульозу легень первинного та вторинного генезу	74
Звіт Мандатної комісії	10	Погребенник В.Ф. Академічний науковий вісник	75
На зустріч ювілею (звітна доповідь Президента АН ВО України академіка Дубини М.І.	11	Шостак А.В. Який у вас хірш	81
Звіт ревізійної комісії	31	Вітальні слова, присвячені Дубині М.І., в зв'язку з його ювілеєм	92
Нові члени АН ВО України	34	Шевчук С.В., Погребенник В.Ф. Відомий учений, громадський діяч, організатор науки	98
Ухвала Загальних звітно-виборчих зборів	37	Науковий стіл в Запоріжжі	107
Президія, обрана звітно-виборчими зборами	41	Хроніка	108
Академіки-секретарі Відділень	44	Лист від Павла Сиси	109
З подій сьогодення	45	Рецензуємо	110
Дубина М.І., Руденко Ю.Д. Чи не створити нам університет політичної освіти	45	Про працю Іванишина П.В. висунуту на здобуття премії імені П.Волинського	110
Зіменковський Б.С., Гжегоцький М.Р., Ільницький І.Г. Досвід викладання фтизіатрії студентам з англomовною формою навчання	50	Наші ювіляри	113
Пилипчук Р. Соломія Крушельницька в Одесі	57	Горбачук І.Т.	113
Кучмій С.Я. Нанотехнології, що це?	63	Некролог	116
З відрядження	66		

**РІЗДВЯНЕ ПОСЛАННЯ
ПАТРІАРХА КИЇВСЬКОГО І ВСІЄЇ РУСИ –УКРАЇНИ
ФІЛАРЕТА**

Виступає Святійший Патріарх України Флатет

**Дорогі браття і сестри !
Христос народився! Славимо Його!**

Кожного року ми святкуємо найвеличнішу подію всіх часів. Сталося найбільше чудо, на яке тисячоліттями чекали старозавітні праведники, про яке провіщали пророки. Звершилося чудо!

Що це за чудо? Бог явився людям у плоті. Бог став людиною. Це чудо – більше за зцілення сліпонародженого, розслабленого дивовижніше за вигнання бісів, ходження по воді, як по суші, насичення п'ятьма хлібами п'яти тисяч людей, втихомирення моря, величніше за воскресення уже впродовж чотирьох днів померлого Лазаря, сина Наїнської вдови і дочки Іаїра.

Чому Різдво Христове більше і величніше за всі чудеса? Тому, що не-вмістимий і нічим не обмежений Бог вміщається в утробі Пресвятої Діви,

невидимий Господь стає видимою людиною, Безначальний бере початок від людської плоті і крові. Більше того – безпристрасн Божество зазнає страждань. Бога судять грішники, б'ють його по щоках, насміхаються і нарешті розпинають на хресті між двома розбійниками. Хіба це не чудо, що Бог помирає. Його покладають у кам'яному гробі?!

Для чого все це сталося? Для того, щоб кожного з нас визволити від гріха і від смерті. Чому Бог так принизив Себе і зійшов до такого стану? Що його спонукало до цього? Любов! Бог не міг дивитися, як ангели славослов'ять Його на небесах, а люди – Його творіння – страждають від гріха і смерті, зазнаючи мук від диявола. Яким є незбагнений, неосяжний, невидимий, всемогутній і всюдисущий Бог – така Його до нас, грішних, безмежна любов. Ми навіть не можемо уявити собі йю безодню божественної любові. Своїм Різдом, стражданнями, смертю і воскресінням Син Божий, Господь наш Ісус Христос, Спаситель знищив гріх і смерть в людській природі. Ось для чого бог став людиною. Він став одним із нас, щоб грішника зробити святим, щоб смертного зробити безсмертним.

Видимою дією благодаті Святого Духа є насамперед зміна способу життя людини. А найпереконливішим доказом дії благодаті Божої – чудеса. Господь творив і таорить чудеса в усі часи. Він звершує їх і нині. Чимало чудес описано в Біблії і в Євангелії, і не тільки в Священному Писанні, але й в історії Церкви Христової. Одним із доказів чудес Христових є безліч чудотворних ікон Божої Матері. А хіба зцілення від невиліковних хвороб не є доказом чудес у наш час? Багато з вас самі були свідками Божих чудес у своєму житті. Все це є наслідком Різдва Христового. Тому народ, прославляючи народжене у Віфлеємі Немовля Христа, співає у різдвяних колядках: «Ой, радуйся, земле, Син Божий народився!».

Різдво Христове – це свято чеснот, джерело наших радостей, перемога духа над плоттю; свято, завдяки якому небо відкрилося для людини. Якщо Різдво Христове змінило світ і такі великі наслідки його впливу на людство, то чому навколо нас так багато зла? Ми бачимо розпусту, злочинність, корупцію, несправедливі закони, неправду, жорстокість, пияцтво, наркоманію, розлучення подружжя, користолюбство, неправедне збагачування та інші пороки. І всім цим страждають християни, люди, які вірять в існування Бога. У чому причина? І причина не в тому, що Бог безсилий і не може змінити світ на краще, – Бог – всемогутній і для Нього все можливе, але сама людина не хоче стати доброю. Вона обирає неправду замість правди, егоїзм замість любові до ближнього, диявола замість Бога, зло замість добра. Причина не в Богові, а в людях, у їхньому злому виборі, у нашій злій волі. Злеволевиявлення є причиною всіх бід, страждань і смерті!

У ці святкові дні, коли наші душі сповнені духовної радості, сердечно

вітаю вас, дорогі браття і сестри, і всіх християн України з Різдвом Христовим і Новим роком. Поздоровляю зі святом і наших земляків-українців, розсіяних по всьому світу: в Америці та Канаді, в Європі та Австралії, які люблять свою Батьківщину і дбають про Українську державу. Вітаю з Різдвом Христовим Президента України Віктора Януковича, Верховну Раду, Український уряд і Збройні сили.

Складаючи подяку Богові за Його благодіяння нам у минулому році, і в наступному році благаймо в наших щирих молитвах благословення Божого на нові здобутки на благо нашої святої Єдиної Української Помісної Православної Церкви та укріплення нашої Української держави. Нехай і в Новому році Господь благословляє наш народ і нашу незалежну державу і зберігає нас у доброму здоров'ї та добробуті від усякого зла. Нехай мир, любов і радість будуть з усіма нами.

Христос народився! Славимо Його!

АНОНС:

**Відзначення 84-ліття Патріарха Філарета
23 січня 2013 р. виповнюється 84 роки з дня народження
Святійшого Патріарха Київського
і всієї Руси-України Філарета.
З цієї нагоди відбудуться наступні заходи:**

**9.00 Володимирський кафедральний собор.
Патріарша Божественна літургія, після завершення якої –
подячний молебен**

**З 13.00 до 17.00 – привітання Святійшого Патріарха у його
резиденції (вул. Пушкінська, 36)**

**ШАНОВНІ АКАДЕМІКИ, ПРОФЕСОРИ І ВИКЛАДАЧІ ВИЩИХ
НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ УКРАЇНИ !**

Вітаю Вас з Новорічними і Різдвяними святами!

Зичу міцного здоров'я, високості духу, мудрості та натхнення, успіхів у праці, родинного затишку. Хай серце і розум, злиті воєдино, наповнені благодатною енергією різдвяних свят, стануть основою вірного служіння Україні, її подальшого утвердження як незалежної, самостійної Держави. Миру Вам, духовної величі, наснаги на многії – многії літа!

*Президент АН ВО України
академік Дубина М.І.,*

ЧЕРГОВІ ЗБОРИ АН ВО УКРАЇНИ

22 грудня 2012 року відбулися XX Загальні збори Академії наук вищої освіти України.

До початку зборів з дев'ятої години в залі Академії виконувались пісні про Україну у виконанні відомих українських солістів. А також ряд творів з репертуару М. Поплавського.

Привітали Збори – Святійший Філарет, Голова Президії Верховної Ради В. Литвин, ректор Дрогобицького державного педагогічного університету ім. І. Франка Надія Володимирівна Скот-

на, ректор Дніпропетровського національного університету ім. О. Гончара Микола Вікторович Поляков.

Приїзду академіків на збори не сприяла погода: мороз нижче - 10° С, повні вулиці і вулички снігу. Але присутніми на зборах були 237 академіків. Як уже зайшло в звичку, збори відкрив президент Академії – Микола Іванович Дубина. Разом з ним у Президії були всі віце-президенти та почесні гості, що прибули на збори.

Хвилиною мовчання присутні вшанували академіків, які померли в цьому році. Це ректор Тернопільського національного економічного університету Сергій Ілліч Юрій, колишній ректор Харківського національного медичного університету Анатолій Якович Циганенко та професор Національного університету біоресурсів та природокористування України академік Відділення загальнотехнічного Іван Андрійович Цурпал.

За підрахунками Мандатної комісії є кворум, тому роботу Загальні збори продовжили.

Обирають Секретаріат, комісію по складанню проекту Ухвали зборів та затверджують порядок роботи зборів.

Звітну доповідь АН ВО України виголосив її президент М.І. Дубина (текст доповіді додається).

Звітується Голова ревізійної комісії М.І.Зубок.

В обговоренні доповіді взяли участь Табачников С.І., Рудик С.К., Святійший Філарет, Говоров П.П., Литвин В.П., Горбачук І.Т., Кузнєцов Ю.М., Михайленко В.Є.

За тим президент М.І.Дубина вручив академікам нагороди (список нагороджених публікується).

І.Т. Горбачук як Голова журі конкурсної комісії вручив переможцям дипломи. А в цьому році на конкурс подано 107 монографій, підручників і посібників.

Загальні збори висловили подяку доцентам Ужгородського університету, які брали участь у підготовці до видання шеститомної «Історії закарпатських русів» М. Лучкая, книги надто цінної і потрібної.

Далі Дубина М.І. вручив академічні нагороди, а перед тим його Святість Філарет привітав президента з ювілеєм і вручив йому церковний Орден Христа.

Після того зборами керував І.С. Зозуля. він сказав:

«Відділення (всі 24) на своїх загальних зборах обговорили кандидатури на президента і прийшли до єдиного висновку: рекомендувати на президента Дубину М.І.

Як будемо голосувати закрито чи відкрито?»

З зали відповіли: «Відкрито!»

І.С. Зозуля: «Давайте проголосуємо за цю пропозицію.

За? Проти? Немає. Утримались? Немає.

За кандидатуру Дубини М.І. проголосувало 237 академіків.

Одностайно.

Дозвольте привітати його!» Оплески в залі.

І.С. Зозуля: «Треба прийняти ухвалу зборів. Текст ухвали зачитає Погребенник В.Ф. (додається)».

Оцінили роботу Президії АН ВО України на задовільно.

Затвердили керівний склад Президії.

З підсумковим словом виступив президент М.І. Дубина. Він закликав усіх академіків до активної роботи, до виконання науково-дослідних проєктів. До активного виконання статутних вимог тощо.

По закінченні зборів відбувся фуршет.

*Головний учений
секретар АН ВО України
акад. С.І.Табачніков*

З ДОКУМЕНТІВ ЗБОРІВ

З В І Т

Мандатної комісії Загальних звітно-виборчих зборів АН ВО України
22 грудня 2012 року

Категорії		Кількість
1.	Кількість дійсних академіків (з правом ухвального голосу)	408
2.	Присутні на зборах	237
3.	Чоловіків	182
4.	Жінок	55
5.	Ректорів	6
6.	Директорів інститутів	32
7.	Проректорів	15
8.	Зав. кафедрою	35
9.	Почесні звання. Державні нагороди	112
10.	Академіків інших академій	47
	1) м. Київ	98
	2) АР Крим	6
	3) Вінницька	5
	4) Волинська	5
	5) Дніпропетровська	7
	6) Донецька	9
	7) Житомирська	3
	8) Закарпатська	3
	9) Запорізька	4
	10) Івано-Франківська	5
	11) Київська	10
	12) Кіровоградська	2
	13) Луганська	9
	14) Львівська	13
	15) Миколаївська	4
	16) Одеська	5
	17) Полтавська	2
	18) Рівненська	2
	19) Сумська	4
	20) Тернопільська	1
	21) Харківська	7
	22) Херсонська	10
	23) Хмельницька	6
	24) Черкаська	4
	25) Чернівецька	6
	26) Чернігівська	5
Відсутні на зборах		ВСЬОГО
		171
		За хворобою
		112
		У відрядженні
		54
		З невідомих причин
		5

Голова Мандатної комісії

Ільницький І.Г.

Члени Мандатної комісії

Дейнега І.І.
Біляєва О.О.

НА ЗУСТРІЧ ЮВІЛЕЮ ! **(Звітна доповідь Президента АН ВО України** **акад. Дубини М.І.)**

Сьогодні для численної громади вузівських академіків свято. Двадцять років минуло з того часу, як вчені вищих навчальних закладів України створили вузівську Академію наук.

На час створення Академії офіційний потенціал статистичними даними НАН – близькл 17 тис. наукових співробітників (близько 2 тис. докторів наук) плюс до наукової роботи залучені близько 2,5 тис. аспірантів і докторантів – всього 20 тис. чоловік.

У Міносвіті ж наукову роботу виконувало близько 20 тис. наукових співробітниківЮ 35 тис. професорсько-викладацького складу (близько 4 тис. Докторів наук) на 12 тис. аспірантів і докторантів. Всього 67 тис. чоловік. Це ще не рахуючи десятки тисяч здібних студентів старших курсів.

Зате бюджет виділявся разуче не однаковий: НАН виділялось 27 % від загального бюджету, а Міносвіті – 10 %.

Склалося так, що не НАН, як належало б, а ВНЗ були флагманом фундаментальної науки в Україні, бо в НАН 70-80 % наукових установ належали до установ технічного профілю. Щоб якось це завуалювати, керівники НАН придумали оригінальний термін, невідомий світові й науці, – «фундаментальні дослідження в галузі технічних наук». Та й щорічні результати академічних установ бажали бути кращими. Відчувався у всьому (крім оборонної тематики!) суцільний застій.

Пересвідчимося в цьому, зіставивши результативність наук країн, що прислужувалися (і далі послугуються) різними принципами організації науки. Причому зіставимо ті результати, якісправді змінили уявлення людей про навколишній світ. Такимкритерієм є передусім Нобелівські премії.

За останні 25 років перед розпадом колишнього Союзу вчені США одержали 77 Нобелівських премій, а радянські вчені – заледве 2. Учені України за весь період її існування не одержали жодної премії. В той же час вчені Франції – 19.

Та й наука в Україні при колишньому Союзі не вважалась серйозною. Вона була допоміжною, переважно прикладною. Справді фундаментальна наука тоді творилася у Москві і Ленінграді. Ще, можливо, в Новосибірську. Поблажливо ставились керівники РАН лише до Б.Патона, як керівника відомого інституту зварювання, інституту, що здобув славу в часи Другої світової війни. Інші ж понад сто із звітів Академії Союзу, як правило, випадали.

Появу Академії наук вищої школи України державні академії зустріли в штики. Відгомін тієї затяжної акції давав себе в знаки в неодноразо-

вих дилетантських висловлюваннях екс-президента Л.Кучми, особливо у виступі на II освітянському конгресі, у оцінках керівників окремих столичних вузів та урядових установ. На звернення загальних зборів академії до Уряду про надання Академії державного статусу, керівники НАН, як і керівники тогочасної АПН, міністерські урядовці висловили майже однакову думку: «надавати статус державності передчасно, бо це суперечило б державномугалузевому принципу структурування наукової діяльності». Цього не сказали вони, коли блискавично створилася художня АН, бо її засновником був тоді глава Адміністрації Президента відомий нам Д.Табачник.

Прийом членських внесків

Створення Академії і її статус свого часу обговорено на зустрічі першого президента академії В.Стріхи, директора інституту журналістики, А.Москаленка з президентом Л.Кравчуком. Чернетка Указу про державність і досі зберігається в матеріалах Академії. Тоді Л.Кравчук обіцяв той Указ опублікувати, та, очевидно, заклопотаний іншими справами, забув про нього. Це можна було передбачити!

Неодноразові звернення з цього питання до Л.Кучми результатів не дали. Не дали жодних результатів щодо реформування науки в Україні і ті

наради, якими імітував у цьому напрямку свою діяльність Л.Кучма: на них правила державна академія.

Вузівська академія, охоплює нині вищі державні й недержавні навчальні заклади. В її роботі бере участь понад 2,5 тисячі докторів

Наук, а якщо врахувати і сформовані ними наукові колективи, то Академія наук об'єднує нині близько 25 тисяч чоловік професорсько-викладацького складу та науковців вищих навчальних закладів. Потенціал вузівської академії за кадрами вищої кваліфікації перевищує потенціал не лише НАН, а й всіх інших громадських академій, разом взятих.

А розпочинали ми 30 установчими академіками. Ці академіки-засновники очолили фахові відділення спочатку фізичної секції, згодом загальнотехнічного напрямку. А далі природничої секції і секції суспільних наук. На I з'їзді Академії наук вищої школи ми були представлені 183 членами академії. На з'їзді був присутній представник МОНУ – начальник Департаменту вищої освіти Ярослав Болюбаш, який, вже тоді, не особливо люб'язно відзивався про Академію.

На II з'їзді ми вже мали 244 академіка, а на 19-их Загальних зборах – 408. проте ряд науковців залишило Академію (89 чоловік), а за 20 років функціонування Академії залишило нас назавжди 143 чоловіки. Хай буде їм вічна слава, а земля – пухом.

Академія наук вже з початку свого функціонування розпочала роботу за взірцем академічної установи, були обрані віце-президенти, керівники фахових і регіональних відділень. Щомісячно збирається засідання Президії, яка вирішувала сотні питань, які стояли на той час перед установою. До того – установою громадською. Де знайти приміщення, кошти? Адже вступні і членські внески не вдовольняли запитів Академії.

Вимолив Віталій Ілларіонович кімнату у Скопенка, а в 1995 році нас попросили звільнити приміщення. І ми кались ми по різних закоулках, поки не осіли в Гуманітарному інституті МО України. Отаку допомогу надав Академії ректор столичного університету, увесь час перевіряв нас, що робимо, надсилав посланців з повідомленнями про виселення і в 1995 році заявив Стрісі: «Забирай Академію до себе додому, а в університеті тобі місця немає!» Це – щодо історії Академії.

Та все ж Академія працювала!

Громадський статус, щоправда, не дозволяє академії реалізувати великі можливості в цьому плані, від чого, до речі багато і нині втрачає держава. Не спроможні об'єднати потужний вузівський науковий потенціал, скоординувати його науково-дослідний пошук жодна з нині «обласканих» урядом існуючих академій: діяльність Академії педагогічних наук зосереджена переважно на питаннях педагогіки, а Національна академія зорієнтована на

власні проблеми інститутів, та й багато з наукових напрямків, що розвиваються у вищій школі, у ній взагалі були відсутні.

На сьогоднішній день в складі Академії, яка змушена була дещо змінити з певних причин свою назву (всі добре знають dobrohodivskiy domagannya) **перебуває 408 дійсних членів зі 110 вищих навчальних закладів**, які представляють не тільки обласні центри, а й такі міста, як Умань, Білу Церкву, Маріуполь, Мелітополь, Новомосковськ, Кривий Ріг, Дрогобич, Острог та ін.

Серед академіків вузівської академії – академіки та 5 членів-кореспондентів усіх державних академій України, а також відомі науковці з США, Канади, Німеччини, Франції, Італії, Польщі, Болгарії, Нідерландів, Росії, Китаю, Японії, Південної Кореї та ін. Це свідчить, що вузівська Академія України за ці 20 років набула високого авторитету як в межах своєї держави, так і серед наукової громадськості далекого зарубіжжя.

Працюють 24 фахові відділення, 25 регіональних (обласних) відділень та 5 наукових центрів: Південний (керівник Сминтина В.А.), Придніпровський (керівник – Поляков М.В.), Східний (керівник Товажнянський Л.Л., Говоров П.П.), Західний (керував Кравців Р.Й., нині почав керувати ректор Львівського національного університету ветеринарної медицини Гунчак Василь Михайлович).

Серед дійсних членів -

5 Героїв України,

48 лауреатів Державної премії з науки і техніки;

263 відзначені орденами і високими урядовими нагородами,

83 – Заслужені діячі науки та Заслужені працівники освіти України,

21 – удостоєний урядових відзнак зарубіжних країн,

85 академіків беруть участь у роботі експертних рад МОН України,

46-у роботі ВАК.

До речі, **52 видатних зарубіжних вчених стали почесними членами АН ВО України**, а ряд вузів Польщі, Чехії, Угорщини, Франції, Німеччини, Китаю, Японії, США, Росії обмінюються з нею періодикою, проводять спільні наукові конференції, симпозиуми тощо.

Як бачимо, сьогоднішня Академія вищої освіти за роки, що минули, набралася сил і досвіду. Приходять до неї все нові й нові високі фахівці. Членами її, наприклад, у 2003 р. стали 20 претендентів, у 2004 р. – 67 фахівців різних галузей науки, у 2005р. -75, в 2006 – 46, а в нинішньому – 49 відомих в Україні наукових діячів.

За час своєї діяльності, академія набула належного наукового авторитету.

Тому цілком логічним є той факт, що потягнулися до неї зарубіжні

вчені. Ось хоч би, як професор коледжу Ля-Франс Монпельє, консультант багатьох фірм і концернів Європи і Америки МаркАбаді; президент Української Вільної Академії наук у США, видатний учений -математик і фізикОлекса Біланюк; відомі польські вчені-хіміки Єжи Блажейовський та Анджей Гавдзік; молдавський біолог-селекціонер Ольга Бляндур; китайський вчений-металург Ван Вень-Дун; бельгійський вчений в галузі плазми та термоядерного синтезу Поль Ванденплас, відомі учені-кібернетики: консультант провідних фірм світу Вільгельм Волдріх та директор Майнського університету Герберт Готтлер; відомий болгарський учений-фольклорист Костандін Динчев; канадський професор з Вінніпегу Майкл Заворотко; математик з Сербії Каріна Хедріх; прославлений в Словенії вчений – генетик Іван Крефт; видатний учений у галузі обробки металів Фрідхельм Лієрат та угорець Матяш Хорват; відомий лінгвіст Франції Жан Мольпуа; літературознавець з Німеччини Ніна Банковська.

Нещодавно Академію наук відвідали члени Сербської академії наук. А її президент Кузьманович і вчений секретар стали членами нашої академії. 24 наших вчених удостоїлися і зарубіжних нагород і обрання у академіки чи в почесні професори зарубіжних вузів.

Сотні підручників, посібників, монографій подарували наші вчені середній і вищій школі, а народному господарству, науці і культурі – ряд відкриттів, десятки патентів, свідоцтв, завершених наукових досліджень.

Можна було б пишатися хоча б тим, що саме члени Академії вперше в світі побудували полігон опорних ліній електропередач і баштових споруд, що зробило його національним надбанням.

Наші **вчені-геофізики** розробили нову технологію геофізичного моніторингу, спрямованого на ефективні пошуки нафти, газу, золота, срібла та алмазів, знайшли величезні запаси чорного золота в шельфах Чорного моря і в Лисичанську.

Аграрії передали в народне господарство 30 сортів гречки, 3 сорти овочевих і баштанних культур, 11 сортів картоплі. Далеко за межами України люди споживають «Бальзам Комендаря», картоплю академіків Влоха В.Г. та Положення В.М. В далекій Америці читають книги академіків Рудика С.К., Зінченка О.І. Селекцією виведення нових сортів зернових і овочевих культур славиться академік Кирик М.Н., а «енциклопедистом вирощування овочевих, зокрема огородніх культур» називають академіка Болотських О.С.

- Є вихід на ринки ряду країн нових препаратів, що їх, за рекомендаціями наших біологів, розробляє на підприємстві «Август» – Вурнарський завод;
- Створено теорію взаємодії еластичних робочих органів, оснащених

елементами локального зміцнення, що дало можливість удосконалити викопування коренеплодів;

- Розроблено нові технології кормових добавок з рибної сировини для годівлі сільськогосподарських тварин (Засекін Д.А.);

- Розроблені нові методичні підходи щодо утримання і годівлі молодняка великої рогатої худоби (Криштофорова Б.В.);

- Розроблений генетичний моніторинг природних популяцій, пов'язаний з контролем стану природного середовища і проблем збереження генофонду, нестабільності в умовах забруднення навколишнього середовища (Демидов С.В.);

- Започатковано вивчення системи стовбурових клітин (Пикалюк В.С.);

- Досліджено механізми адаптації та поведінки високопродуктивних лактуючих корів до екстремальних факторів зовнішнього середовища;

- За останні роки досить плідно працювало **військове Відділення** (академік-секретар Мірошніченко С.І.). Сьогодні в 16 країнах світу працює більш ніж 1000 цифрових приймачів «Альфа». З них в медичних установах України працює більш ніж 600 цифрових приймачів. Більш ніж 200 приймачів «Альфа» було встановлено в Росії та Білорусії. Виконане близько 200 експортних поставок у США, Францію, Німеччину, Швейцарію, Польщу, Молдову, Південну Корею та інші країни. Одна з цифрових рентгенівських систем працює на українській науковій антарктичній станції «Фарадей». Дослідницькі системи з приймачами «Альфа» працюють в Гарварді, Стентфордї та Санкт-Петербурзі. Створено базу – науково дослідний та виробничий комплекс НВО «Телеоптик» в Підгірцях. Працюють разом з вченими КДУ та інститутами АН України.

- **Значну популярність** отримала шевченківська праця «Вічно в пам'яті і серці українця» М.Дубини та «Український раритет» В.Погребенника, праці В.Андрущенка «Ранок Європи», книги С.Шевчук «Українське професійне», А.Загнітка «Функційна, категорична та контрастна граматики» та ін.. «Категорична семантика» М.Мірченка, «Література і глобалізм: проблема духовно-етичних чинників», «Трансформація музичної освіти: захід, схід» Сокола О.В., художньо-декоративні тарелі «До ювілею Т.Шевченка» П.Печорного та ін.

Члени **Відділень філології та масової комунікації** вели активну систематичну наукову роботу щодо засади Болонського процесу, узагальнення досвіду вчених-педагогів у галузі викладання журналістських дисциплін, координації університетської підготовки журналістських кадрів, створення нового покоління підручників, навчальних посібників і методичної літератури для навчання студентів-журналістів іпресологів, підвищення кваліфікації кадрів працівників ЗМІ, їх інте-

грації в європейську систему журналістських наукових шкіл. Академіки відділення з Києва, Львова, Харкова, Дніпропетровська, Запоріжжя в процесі наукової діяльності випрацьовували конкретні рекомендації законодавчій владі щодо зміцнення інформаційного поля держави, прогнозування етнокультурних процесів, сигналізували про небезпеки, що нависли над інформаційним полем України. Серед видавничих здобутків відділення вирізнило монографії «Розвиток видавничої справи України в 1990-2010 рр.» (автор-академік В.І. Шпак), «Історія російщення українців» В.В. Лизанчука й «Українська молодіжна преса» М.С. Тимошика, а також ужетрете його видання «Книги для автора-редактора, видавця: Практичний посібник»; енциклопедію «Книгознавство» (співавтори В.О. Жадько, В.І. Шпак), наукове художньо-публіцистичне видання «Іду за Шевченком: Від Києва до Канева» (В.О. Жадько), підручник «Журналістська майстерність» В.В. Лизанчука, навчально-методичний посібник «Історія української журналістики ХХ ст.» О.В. Богуславського, посібники «Видавничий бізнес» В.І.Шпака та ін.

Львівська група академіків

Не могу не відмітити діяльність **Відділення медицини** (академік-секретар Процюк Р.Г.). Серед академіків Відділення – 6 ректорів ВМНЗ, 2- Герої України , 2 директори НДІ, 18 проректорів, 3- Заслужені працівники

народної освіти, 11 лауреатів Державних нагород, 25 лауреатів академічних нагород, з них 5- святого Володимира та 17- Ярослава Мудрого.

В секціях Відділення медицини працює понад 900 науковців ВНЗ. Передусім слід назвати праці І.С.Зозулі та П.Г. Кравчуна, присвячені лікуванню інфаркту міокарда, вивченню активності хіміазита інгібіторів протеїнів, ендогеліальної функції судин, М.О.Дудченка, присвячених лікуванню венеричних хвороб, вклад Сіпітого В.І, який знайшов як допомогти хворим хворобою Паркінсона, хворим з порушеннями мозкового кровообігу.

Говорю про досягнення вчених – медиків щодо вивчення та вирішення проблем головного мозку, профілактики стоматологічних захворювань, дитячою імунореабілітацією бронхіальної астми і поза легеневих уражень. Розробили імунну метаболічну концепцію патогенезу інфекційних захворювань, нові способи лікування гнійних захворювань, гепатиту, оперізуючий герпес, мають серйозні напрацювання в онкології, імунології та багато ін..

Актуальне значення для клінічної медицини, насамперед в галузі ревматології, мають результати виконаних робіт, очолюваних академіком Коваленком В.М. з розробки захворювань з аутоімунними та імуннокомплексними механізмами розвитку в залежності від технології лікування. Науковцями виявлено нові механізми поломки у складному імунному конвеєрі організму та опрацьовано ефективні напрями корегуючої терапії виявлених імунних зрушень. На основі цього обґрунтовано нові перспективні підходи до лікування серцево-судинних захворювань, зокрема системної, та застосування інгібіторів циклооксигенози в комплексному лікуванні остеопорозу.

Визначними, наполегливими діями показали себе академіки Ільницький І.Г. та Процюк Р.Г. в результаті досліджень опрацьовано новітні ефективні методи використання антимікробактеріальної терапії туберкульозу різних локалізацій.

В цьому відрізку часу були проведені багатоцентрові дослідження, присвячені грибковим ураженням шкіри людей (Коляденко В.Г.). знайдено нові технології при лікуванні захворювань суглобів, органів травлення, ендокринної, сечовивідної і статеві систем. Зроблено вдалий пошук нових фармакологічних речовин, терапія онкологічних захворювань, управління охороною здоров'я та заходи фармацевтичного забезпечення населення.

Вагомими здобутками з різних напрямів охорони здоров'я за участю Люксембургського відділення Червоного Хреста «Діти України, хворі на серце», українсько-американська програма «Неонатологія». Під науковим керівництвом Вороненка Ю.В. і зараз продовжується робота по тривалому спостереженню за вагітними жінками, за дітьми. Дослідження фінансуються медичними академіями США та Англії.

Серед ВНЗ виділяються Національний медичний університет

ім.О.Богомольця, Львівський Національний медичний університет ім. Д.Галицького, Національний педагогічний університет ім.М.П.Драгоманова, Київський національний університет ім.Т.Шевченка, Харківський і Київський технічні університети. Так, в Національному медичному університеті ім.О.Богомольця протягом лише одного року 2 співробітники обрано академіками мед академії, 10- членами-кореспондентами державних академій, 44 – м присвоєно почесне звання «заслужений», в т.ч. 10-м «Заслужений діяч науки і техніки України», 4-м «Заслужений працівник освіти України», 26- «Заслужений лікар України», 4 – «Заслужений працівник охорони здоров'я України», 1 – «Заслужений працівник фізичної культури та спорту», 13 стали лауреатами Державної премії України, 17 – іменних премій НАН , нашої Академії та медичної тощо.

В залі лунає гімн України

Усе частіше на шпальтах зарубіжної преси знаходимо згадки про наших академіків. Так в записках Кембриджського університету названо академіків Зозулю І.С., Парашука Ю.С. «людьми року» і введено до переліку видатних людей світу та Європи. Академіки Павловський М.П. і Лупальцов В.І. отримали звання лауреатів«престижного академічного рейтингу», «Золота фортуна» знайшла академіка Ковешникова В.Г. Академіки Павловський М.П. та Циганенко А.Я. нагороджені золотою медаллю Альберта Швейцера.

За цей період відділення медицини виконало понад 160 наукових програм з міжнародною участю і значну кількість фундаментальних робіт в галузі оздоровлення довкілля, формування здорового способу життя, підготовки та підвищення фахового рівня лікарських кадрів тощо.

Найвищим світовим стандартам відповідають фундаментальні та прикладні спрямування наукових досліджень з проблем регенерації периферичної нервової системи, космічної біомедицини, трансплантації периферичних нервів, експериментального моделювання хвороб людини, розробка оригінальних біодеструктуючих полімерів медичного призначення.

Особливо важливі дослідження проблем патогенезу прогнозування перебігу ревматичних захворювань з автоімунними та імуннокомплексними механізмами розвитку в залежності від технології лікування; методи лікування серцево-судинних захворювань, боротьби з туберкульозом, анти-рітмічною терапією у дітей з синдромом Вольфа-Паркінсона-Уайта тощо. Винайдено препарат екзогенного суфрактанту, з появою якого збережено життя сотням немовлят.

В сьогоднішньому звіті названо багато патентів, що їх одержали акад. Цимбалюк В.І (42), Сіпітій В.І.(14), Никула Т.Д.(11), Лупальцов В.І.(9) тощо.

Продовжуються творчі зв'язки ВНЗ медичної освіти з медичними факультетами зарубіжних університетів. Зокрема США, Канади, Франції, Польщі, Болгарії, Росії.

Винятково важливе значення для медичної науки і практики мають наукові досягнення (Зозуля І.С.) з проблем патогенезу раптової смерті, в результаті яких вдалося розшифрувати тонкі мембранно-клітинні механізми патологічних змін при раптовій смерті, а також опрацювати профілактичні заходи попередження цього патологічного стану.

Помітні дослідження багатьох вчених-медиків, зокрема Є.Х. Заремби, С.К. Євтушенка, Т.Д. Никули, А.Я. Циганенка, В. Климовицького, Б. Білицького, І.Г. Ільницького та багатьох інших.

Згадати слід і наукові праці та досягнення академіків, які входять до складу **Відділення проблем психічного здоров'я**. С.І. Табачніков, В.А. Абрамов, В.В. Кришталь, В.М. Рахманов, Л.М. Юр'єва та інші проводили дослідження в галузі клінічної і соціальної психіатрії, наркології, психотерапії, методичної та практичної психології. Академіками здійснювалася оптимізація існуючих методів психофармакотерапії, розробка нових організаційних форм надання спеціалізованої допомоги пацієнтам з психічними і поведінковими розладами, адаптація новітніх психотерапевтичних та психоаналітичних технік тощо.

Діяльність **Відділення фізики та астрономії** відмічу в особі таких академіків : Павленко А.І., який займався оновленням шкільної програми математичної освіти , акад. Каретніков В.Г. , який досліджував будову і еволюцію рідких кристалів, акад. Мерісов Б.О. , який займався дослідженням

фізичних властивостей різних систем при низьких температурах. Акад. Гриценко М.І. займався дослідженням властивостей рідких кристалів, акад.. Скалозуб В.В. –дослідженням фізики елементарних частинок на великому адронномуколайдері, акад. ШимонЛ.Л. -дослідженням в галузі газорозрядних явищ і лазерної техніки, акад. Сминтині В.А. належить розробка та дослідження уніфікованого перетворювача для сенсорів фізичних величин; методи реєстрації рухомих об'єктів за допомогою сенсора з внутрішнім підсиленням неідеального гетеропереходу , дослідження поляризаційної модуляції поверхневого резонансу у шарах двоокису олова, отриманих з використанням полімерів; дослідження електронних і фотонних процесів в нанокристалічних плівках оксидів олова і титану тощо.

Відділення фізики працювало в цьому році особливо злагоджено і плідно:

- Досліджено процеси зміни складу і властивостей поверхні та при поверхневих шарів твердих тіл під дією атомних частинок теплових енергій.
- Досліджено фізичні властивості комплексної плазми з домішками пилових частинок.
- Теоретично описано енергетичний спектр збуджених станів ядер в рамках адіабатичної тричастинкової оболонкової моделі ядра в термінах колективних змінних.
- Удосконалено три-кристалічний рентгенівський дифрактометр, що дало змогу автоматизувати процес зняття дифрактограм, підвищивши точність отримуваних даних.
- Досліджено вплив електронного опромінення на структуру та механічні властивості сплавів на основі титану.
- Розроблена технологія поглинання одержаних нанокристалівсільфіду кадмію у діелектричній матриці певного розміру.

Всього за 20 років академіки відділення взяли участь у більше ніж 900 наукових конференціях, опублікували понад 30 монографій, 300 наукових статей, підготували більше 100 кандидатів наук і 10 докторів наук.

Хочу відзначити роботу академіків **Відділення наук про Землю:**

- Акад. Ободовський О.Г. дослідив проблему антропогенного впливу на гідрологічний, русловий та гідрохімічний режими річок та рівень забруднення атмосферного повітря України.
- Акад.Дмитрук О.Ю провів геоекологічний аналіз території м. Києва та приміської зони , а разом з Ковальчуком І.П. дослідили екологічний стан малих річок та трансформаційних процесів у природному середовищі під впливом діяльності людини;
- Акад. Хільчевський В.К. розробив принципи і методи збалансованого басейнового природокористування,
- академіки Олійник Я.Б., Іщук С.І., Масляк П.О. та Любіцева О.О. –

були зайняті суспільно-географічними дослідженнями основ регіональної екологічної безпеки.

- проведено аналіз території України –цим займалися акад. Стецюк В.В., Ободовський О.Г., Хільчевський В.К.;
- вивчали геополітику та геостратегію України.
- майже всі члени відділення взяли участь у написанні монографії «Гуманітарні та ресурсні проблеми національної безпеки України»;
- акад. Рудько Г.І. отримав цінні результати в процесі дослідження основ прогнозування несприятливих і небезпечних геологічних та екологічних ситуацій, пов'язаних зі станом геологічного середовища України та сусідніх держав;
- ряд важливих результатів дали вони в царині теоретичної і регіональної геології, мінералогії, геології корисних копалин, палеонтології, економічної та соціальної географії.

Учені **хімічного Відділення** відзначилися:

- дослідженнями механізмів гомогенного і гетерогенного каталізу. І відтак, електронна промисловість одержала високочутливі фотополімеризуючі композиції, а поліграфічна промисловість – нові друкарські форми та голографічні матеріали;
- експериментально дослідили особливості поверхневого оксиду олова;
- досліджено термостимульовані процеси в полікристалічних шарах селеніду кадмію з мізерновими границями;
- досліджували фізико-хімічні та адсорбційні властивості каталізаторів, сорбентів та сенсорів ;

Учені **Відділення біології** :

- отримали цікаві дані про роль систем (стор.7)Гем-Гемоксидази в регуляції метаболізму в екстремальних умовах при розвитку оксидативного стресу, про дії іонізуючої радіації на певні органи людини, дані про охорону генофонду України, про регуляторну роль оксиду азоту;
- отримали важливі результати з теми «Адаптивні реакції рослин в системі моніторингу агро- та фотоценозів за умов факторів довкілля та антропогенного забруднення»;
- рекомендовано до впровадження понад 25-літній досвід гібридів зернових за ознакою зимостійкості;
- отримали цікаві та цінні результати дослідних робіт з радіаційної біохімії та радіоекології.
- отримали важливі результати в царині морфогенезу органів кровотворення імуногенезу ссавців і птахів (Хомич В.Т.);

Вчені **Відділення філософії** :

- Вивчали модернізацію філософії освіти з врахуванням інформаційних технологій(Андрущенко В.П.);

- досліджено спадщину Ібн-Сіно(Авіценна) (Попов М.В.);
- досліджено історію та культуру Поділля (ЗавальнюкО.М.);

А тепер перейдемо до успіхів тієї науки, без досягнень якої не існувало б наше життя. Йдеться про аграрні науки, **здобутки вчених аграрного Відділення**. Не мені вам казати, що з просторів України нині майже зникло численне на початку XX ст. поголів'я овець(залишилося близько 300 тис. голів), яке давало на світовий ринок значну долю високоякісної тонкорунної вовни, а в казну – значні прибутки.

Хто виступатиме?

Кінь, який був предметом гордості народів і статтею їх експорту стає нині майже музейним експонатом і не тільки в наслідок урбанізації, механізації, а й непередуманої стратегії і тактики щодо його розведення . А ті потуги відродити цю галузь ведуть лише до витрат значних коштів на придбання окремих , при чому не досить цінних , екземплярів за астрономічні суми, та й не вирішують справи.

Ще кілька десятиріч тому важко було уявити, що така високо розвинута та технологічно оснащена галузь як свинарство, галузь традиційна для України, повернулась у первісний примітивний стан. Поголів'я свиней у сільському господарстві скоротилась майже у 7 разів (з 15 до 2 млн. голів). Зникли відгодівельні пункти , перестали існувати – гордість вітчизняної науки – Дніпропетровські та Черкаські гібридні центри, що постачали поголів'я свиней для існуючих колгоспних ферм, господарств. Про це детально написав у «Наукових записках» за 2005 рік Мирось В.В.

То що зроблено вченими-аграрниками для народного господарства?

Вченими аграрного Відділення :

- Відомі всьому світу досягнення у створенні 30 сортів гречки незабутньої Олени Семенівни Алексеевої , в розробці технології вирощування овочевих культур Болотських О.С., технології вирощування та виробництва зерна –праці О.К.Зінченка, Шемавнєва В.І., Кирика М.М., Жемели Г.П., Влоха В.Г., Грицаєнко З.М., Положення В.М., збереження лісових ресурсів Українських Карпат-Ніколайчука В.І. та багато ін..

- виведено 7 сортів овочевих і баштанних культур;
- зроблено обґрунтування впливу оптимізації годівлі, винайдено нові активні хімічні препарати та вакцини, науково обґрунтовано екологічні безпечні застосування хімпрепаратів в посівах с/г культур.

Є серед аграрників і вчені-новатори. Це Рудик С.К., Астрелін І.М., Зіменковський Б.С., Большаков В.І., та багато ін..

Хочу окремо наголосити на успіхах науково-методичних досліджень в системі Академії наук вищої освіти:

- Так, акад. Атаманчук П.С з колегами встановив, що освітнє середовище підлягає стандартизації у двох складових: ідейно-технологічній та матеріально-ресурсній, і що ігнорування потребою формування освітніх середовищ, адекватним змістовим стандартам спотворює будь-яку систему навчання, оскільки за таких умов втрачаються шанси на формування належних особистих компетенцій та світогляду індивіда;

Не склали руки і педагоги. Ними обґрунтовано, апробовано та впроваджено методологію управління процесом формування професійних компетентностей майбутніх вчителів фізико-технологічних спеціальностей в Національному педагогічному університеті ім. М.Драгоманова;

- Узгоджено теоретичні і практичні аспекти вироблення дійового освітнього прогнозу(моделі) європейського зразка, виявлено як феномен узгодженості і одночасної стандартизації змісту та освітнього середовища, теоретичні та технологічні передумови коригування професійними якостями майбутнього фахівця;

- Вироблено для освітнього ринку такі продукти наукової діяльності як технологія обробки цільових освітньо-професійно-світоглядної підготовки фахівця, дидактичні матеріали для контролю та управління в навчанні, електронні матеріали тощо;

- Під керівництвом акад. Горбачука І.Т. узагальнені матеріали в монографіях, посібниках, дисертаціях. Розроблені відповідні комп'ютерні продукти для НМККРПР , посібники та електронні матеріали.

Логічно, що досягнення вчених ВНЗ отримали високу оцінку наукової громадськості та уряду України. До речі, щорічно 60-65 % Державних пре-

мій в галузі науки і техніки присуджуються за роботи, що їх виконують академіки АН ВО України. У нинішньому році маємо теж чимало відзнак.

Робота вчених **Відділення механіки та машинобудування**, очолюване Волонцевичем Д.О., присвячена підвищенню ресурсу та керованості об'єктів військового та ракетно-космічного призначення. Це стосується, переважно, систем автоматичного керування (Александров Є.Є.), ресурсу елементів конструкцій та систем управління літальних апаратів, статичної та динамічної міцності турбін (Воробйов Ю.С.), робочих процесів лазерної стерео літографії, коливань п'єзoeлектронних шарованих стрижнів (Гришак В.З.), технології алмазного шліфування, повзучості та міцності елементів конструкцій (Морачковський О.К., Львов Г.І.), динаміки та статички транспортних засобів (Подригало М.А., Самородок В.Б.).

Успіхи вчених ВНЗ – наукової бази академії – і в кількості виконаних к.д. (98), виданої наукової продукції: монографій-118, підручників -103, навчальних посібників -308, наукових статей -1981. Одержано 214 патентів та свідоцтв на винаходи.

І тут я роблю застереження : Успіхи вчених Академії були б більші, якби Академія отримувала дійову підтримку з боку уряду і зокрема МОН, з яким укладено у нас угоду, за якою МОН мусить стимулювати діяльність АН. Великий загін вчених ВНЗ ігнорується в той час, коли наукою керують один-два чоловіки. МОН орієнтується на Національну академію від властивої їй і специфічної діяльності в МОН.

Я ще не згадав, що в нас розроблено:

- розроблені схеми досліджень залізодобувних виробництв на Житомирщині (Полонський Л.Г.);
- досліджено використання мікробіологічних тестів для регулювання гомеостану порушень екосистем (Стефурак В.П.);
- розроблено основи сучасного українського виховання, шляхи та засоби суспільствознавчих, героїко-патріотичного виховання учнівської та студентської молоді (Руденко, Дубина);
- розроблено структуру іміджу вищого наукового закладу (Сухотеріна Л.І.);
- розроблено і апробовано повний курс з лабораторним практикумом: «Інформаційно-комунікаційні технології у вищій школі» та «Освітні цифрові ресурси» (Кудін А.П.);
- вироблена методологія управління фаховою підготовкою майбутніх учителів природничо-фахової та технологічної освітніх галузей;
- створено газорозрядну галогенну лампу низького тиску;

Хочу звернути вашу увагу на вагомий набуток Ю.М.Кузнецова, який очолює **загальнотехнічне Відділення**, – створення нової концепції по-

будови верстатів на основі застосування принципів генетичної інженерії. На основі аналогії технічних і біологічних систем йому вдалося створити генетичну класифікацію технічних систем подібну до таблиці Менделєєва. Володіння такими знаннями значно скорочує період досліджень, підвищує їх результативність за рахунок можливості передбачень технічних характеристик майбутніх систем. Це прорив у нашій науці і ми пишаємося цим!

Академіки **Відділення економіки**, очолювані Кредісовим А.І., закінчили дослідження стану і перспектив розвитку виробничої та соціальної сфер в регіонах України, враховуючи трансформації в суспільстві.

Лінгвісти **Відділення філології та мистецтвознавства** видали ряд словників, підручників, монографій, дослідили проблеми контрактивної, функціональної, теоретичної граматики української та інших слов'янських мов, проблеми функціональної стилістики, дискурсознавства, лінгвістики тексту, методики викладання іноземних відносин, синхронного перекладу, лінгвопрагматики, соціофонетики, семантичного синтезу. В цьому напрямку роботи всіх випередила С.В.Шевчук.

Всім процесом діяльності Академії керувала **Президія з 42-х академіків**. І я хочу висловити свою подяку всім діючим членам Президії, які за рахунок власного часу, здоров'я та на громадських засадах провели за останній час величезну роботу, як по організації роботи Академії, так і по розробці її документів, відстоюванні прав тощо.

За останній рік відбулося 11 різноформних засідань Президії, на яких розглянуто найпекучіші проблеми як теорії науки, так і її практики. Розглянуто понад 48 питань, пов'язаних з роботою Академії.

Серед них передусім хочеться відмітити питання, пов'язані з запланованою Президентом України реформою науки в Україні. Президія підготувала і надіслала до Адміністрації Президента свої міркування, які включали такі положення, як:

- переорієнтацію на науку у вищих навчальних закладах,
- введення рейтингу для наукових установ і вузів країни,
- відновлення мотивації наукової діяльності,
- зміну принципів фінансування науки,
- використання всіх резервів, включаючи громадські академії,
- реорганізація органів державного управління наукою,
- необхідність впровадження державними установами результатів науково-дослідної роботи вузів України,
- про автономію вузів, про ВАК, підготовку наукових кадрів тощо.

На жаль, ці пропозиції, очевидно, керівництво державою не сприйняло, бо у виступах відповідних урядовців не зроблено ні їх оцінки, ні їх важли-

вості. Скажу тут до слова і попередній і нинішній міністр освіти та його заступники впродовж ряду років не обмовились жодним словом про існування Академії ВО України та про її діяльність і в той же час, кожен раз співали панегірики НАНУ, яка до речі, маючи десятки своїх проблем, часто розв'язувала і розв'язує їх не то що на користь, а на шкоду вишій школі, що не може відповідно відбиватися на морально-психологічних настроях вузівських науковців.

Дбала Президія за утвердження української мови як державної, зверталася до ректорів вишів, редакторів видавництв і періодичних видань, телеканалів і радіостанцій, дбала за державність Академії: зверталася до Президента, його Адміністрації, Прем'єр-міністра, Верховної ради, до керівників політичних партій.

Члени Президії АН ВОУ С.Табачников, І.Зозуля, С.Рудик зустрічалися з цього приводу з представниками Адміністрації Президента, Кабінету Міністрів, Міністерства освіти та з народними депутатами. Виступали по телебаченню, радіо, в пресі. Розробила Президія загальноакадемічний план проведення наукових конференцій і семінарів.

Значний ефект мали її виїзні засідання в Харків, Житомир, Рівне. Делегація АН ВО України взяла участь у святкуванні 160-річчя Уманського державного аграрного університету. Святкування пройшло організовано, при великій кількості учених з різних вузів, держустанов України.

Інформувала Президія і про життя Академії через «Інформаційний вісник». «Вісник» надсилався академікам, науковим бібліотекам і найвідомішим науковим центрам. «Науковий вісник» Академії набрав важкого значення. Зроблено перші кроки до видання спеціальних фахових вісників, як-от «Вісник» з економічної науки, видання якого здійснив ще академік Едуард Зінь. Вийшла Президія і на міські органи управління.

Щодо роботи керівного складу Президії, то загалом належно виконували свої обов'язки більшість його членів. Так, віце-президент С.І.Табачников представляв Академію на урядових зборах, на нарадах відомих академічних керівників в Донецьку, на зустрічі з діячами Уряду.

Інший віце-президент С.К.Рудик їздив зі мною до Польщі, в Одесу, Рівне, П.П.Говоров представляв Україну в Республіці Сербія, віце-президент В.І.Шакун завжди наглядає за нашим листуванням, душею переживає за процес проведення зборів. І.С.Зозуля редагує «Вісник», В.І.Шпак допомагає в друці. З.М.Грицаєнко керує роботою Наукових центрів і регіональних відділень; досі вона вимагає діяльності зарубіжного відділу. Ми призначили туди Павла Сису (Польща). Надіємось на його сили. А взагалі зарубіжних академіків у нас 52.

І залишилися події, які відбулися за останній час в житті Академії.

Це, передусім, дробноходівськанерозбериха. Ми її пережили і перемогли, бо правда завжди перемагає.

Друге – приїзд делегації АН Республіки Сербія. І останнє – надрукування довідника Академії (хто ще не одержав-одержить) та двох актуальних праць – колективних монографій. І з цим ми впорались.

Академія по праву пишається плеядою своїх визначних учених – академіків, які своїми оригінальними ідеями і наслідками досліджень суттєво збагачили потенціал національної науки, здобувши широке визнання за межами України. Серед них Андрущенко В.П., Александров Є.С., Алексєєва О.С., Баранник Д.Г., Богуслаєв В.П., Боднар П.М., Болотський О.С., Большаков В.І., Говоров П.П., Горобець Ю.І., Горохов С.В., Грицаєнко З.М., Гром'як Р.Т., Грабовецький В.В., Зозуля І.С., Ільницький І.Г., Казаков В.М., Копитко П.Г., Литвин В.П., Лупальцов В.І., Майборода В.К., Мельничук Д.О., Панчук М.І., Пістун М.Д., Рудик С.К., Сминтина В.А., Сіпітий В.І., Українець А.І., Табачников С.І., Тіман М.П., Товажнянський Л.Л., Циганенко А.Я., Цимбалюк В.І., Шакун В.І., Шкіль М.І., Шулжук К.Ф., та багато ін.

Завдяки зусиллям цих та інших провідних науковців Відділень Академії (а її базою є вузи України) збережено наукові школи, які нині після тяжкої паузи знову розвиваються й удосконалюються. Йдеться про школи в галузі історії, філософії, права, мистецтвознавства, математики, інформатики, фізики, біології, медицини, хімії, енергетики, технічних і аграрних наук тощо.

Наша Академія своєрідна за своїм складом. Вона не конкурує з жодною з нинішніх установ такого типу. Візьмемо для прикладу хоча б одне з великих за персональним складом відділень – медичне. Серед академіків-медиків:

- 6 ректорів,
- 2 Герої України,
- 2 директори НДІ,
- 18 проректорів,
- 2 декана,
- 6 академіків НАМН України,
- 8 членів-кореспондентів,
- 3 кореспонденти АПН,
- 12 академіків інших академій,
- 30 заслужених діячів науки,
- 3 заслужені працівники вищої школи,
- 11 лауреатів Державної премії,
- 9 лауреатів іноземних премій та нагород,
- 13 лауреатів Державних нагород і відзнак Президента України,
- 22 академічних нагород, з них 5-Святого Володимира, 17 – Ярослава Мудрого.

Більшість академіків відділення є членами спеціалізованих рад, 6 академіків є членами ВАКу.

До речі, 24 академіка нашої Академії залучені до наукових товариств, асоціацій зарубіжних країн. Ряд з них отримали нагороди іноземних держав. Проте ці аргументи не враховуються МОН. За всіма консультаціями, науковою допомогою його працівники і керівництво поки що звертаються до Національної академії, ігноруючи, повторюю, свій власний науковий потенціал. А між тим, за працями наших учених їх ресурсощадними технологіями наші заводи отримують високочисті сталі, наносять покриття методами плазми технологій, охолоджують прокат та прокатне обладнання, знешкоджують токсичні речовини в машинобудуванні і транспорті, використовують водорозчинні полімери. Металознавці використовують технологію екологічної безпеки обробки металів, юристи створюють довідники з екологічного права, права екологічної безпеки, канонічного права. І це в той час, коли медична та аграрна «державні» академії перебувають у летаргічному сні. Не досужилися провести з нами наукову конференцію з проблем туберкульозу, хоч це для них чи не найперше завдання.

Свого часу, боячись накликати на себе немилість влади, змусила їх зціпити зуби і мовчати, хоч бушувала чорнобильська потвора, хоч їх члени добре знали, які наслідки квітка чорнобильського полину принесе людям... Десятки тисяч невинних жертв, тисячі гектарів родючої землі, угідь, зелених луків, дрімучих лісів і дібров з багатим тваринним світом стануть надовго мертвими... і свідчать хіба про ціну поступливості тогочасних керівників України перед їх московськими правителями. Так було в 1986 році. Нині 2012 – й. І знову мовчать. Не мовчить наша Академія, опублікувавши статтю-звернення «Зупинити звіра!».

Всі академії світу, крім Туркменської і Іспанської, працюють на громадських засадах. Тільки у нас збережено плату – 15 мінімальних зарплат довічно. І такий собі вчений солідних років, який уже забув що таке лабораторії чи природні умови дослідження і узагальнення, одержує від держави, яка, до речі, не знає, де взяти гроші для пенсіонера, не червоніючи, одержують урядові подачки і досі розпродують приміщення і устаткування – і так підтримують середній рівень проживання своїх родин, а щоб нові ідеї проходили до них, вони, за рекомендацією Б.Патона, чекають бюджетних надходжень – «Будутденьги – будемработать!».

На цьому фоні уряд, очевидно, мав би всіляко підтримувати нашу академію. Просячи від нього указу про державність, ми відмовляємось від матеріального утримання академіків. Це я заявляю публічно! Хіба ці документи не переконують!

Кілька слів про мову в Україні. Без мови немає держави. Російською Україна не переймається, залишивши її хіба що для прем'єр-міністра.

Щодо двох великих монографій: Ми показали всьому світу, що Україна – не жебрак палива, що вона має все, немає лише належних керманичів.

Порушуємо тут і питання про звільнення ректорів ряду університетів, зокрема, Уманського університету садівництва, Ужгородського університету та Київського технологічного університету. Академія мусить дати відповідь, чому так звільняються вузівські керманичі. Чи не час погоджувати це з громадськими організаціями, адже ми будуємо громадське суспільство.

У перерві зборів

АН ВО України – це нова наукова сила. 60% всіх нагород кожного року припадає на неї. Ми вдячні за високу оцінку праці наших вчених, вчених вузів України. Нагадаю ще одне: вчені вузів готують і вчених для Національної академії, то хіба для себе не підготує?

Безумовно, багато чого я не сказав, для поліпшення роботи АН ВО України можуть бути запропоновані і інші заходи. Сподіваюсь, що вони будуть висловлені у виступах членів Академії і гостей зборів.

На завершення дозвольте висловити надію, що Академія наук вищої освіти України не зменшить свої зусилля, бо певен, інтелект вищої школи не може не знайти своє справжнє визнання.

Спасибі за увагу!

ЗВІТ РЕВІЗІЙНОЇ КОМІСІЇ АН ВО УКРАЇНИ

за 2011 – 2012 рр.

(з 01. 12. 2011 р. по 01. 12. 2012 р.)

Комісія у складі академіків: голова – Зубок Микола Іванович; члени комісії: Горбачук Іван Тихонович, Попов Микола Васильович провела аналіз стану фінансової діяльності Академії наук вищої освіти України в 2012 р. та встановила наступне:

1. Сальдо на 01. 12. 2011 р. всього: – 43 804 грн.

2. Надходження коштів всього: – 189 452 грн.

3. Витрати всього: – 194 457 грн.

4. Сальдо станом на 01. 12.2012 р. – 38 799 грн.

Доходи (надходження) отримані від таких джерел фінансування всього: – 189 452 грн

в т. ч.

1. Членські внески – 119 552 грн 63,1 %

2. Вступні внески – 28 800 грн 15, 2 %

3. Колективні внески – 37 000 грн 19,5 %

4. Благодійно-фінансова допомога – 4 100 грн 2,2 %

Видатки всього: – 194457 грн

в т. ч.

1. Фонд заробітної плати: – 146566 грн 75,4 %

в т. ч.

Зарплата – 106957 грн 55,0 %

Податки та внески – 39609 грн. 20, 4 %

(прибутковий податок з доходів громадян, єдиний соціальний внесок)

2. Видавнича діяльність: – 30015 грн 15, 4 %

в т. ч.

інформаційний вісник – 20300 грн 10, 4 %

медалі, посвідчення, запрошення, інше – 9715 грн 5,0 %

3. Оргвитрати та інші витрати: – 10776 грн 5, 5 %

4. Відрядження – 7100 грн 3, 7 %

Витрати всього: – 194457 грн

Сальдо станом на 01. 12 .2012 р. – 38799,25, 15 грн

(в т. ч. каса – 11, 21 грн. та розрах./ рах. – 38788,04 грн)

До 31. 12. 2012 р. очікуються доходи – надходження внесків.

За рахунок коштів, що є на рахунку Академії з 01.12.2012 р. будуть здійснені витрати, що пов'язані з підготовкою та проведенням річних зборів АН ВО України, заробітна плата, податки за грудень 2012 р.

Аналіз фінансового стану діяльності Академії дозволяє зробити такі узагальнюючі висновки:

1. Доходами (надходженнями) в основному забезпечена діяльність Академії.

В 2012 році доходи (надходження) збільшились в порівняні з 2011 роком – на 17,4 %

Витрати в 2012 р. збільшились від здійснених витрат в 2011 р. на 18,5%

2. В складі доходів 2012 р. : сума членських внесків збільшилась від минулого року на 49,5%

сума вступних внесків збільшилась на 33,3 %

сума колективних внесків зменшилась на 0,74 %

сума благодійних внесків зменшилась 0,44 %

Одночасно належить зауважити, що не всі академіки сплатили членські внески. Боржниками є 132 академіків.

Колективні внески здійснили лише 9 вищих навчальних закладів

3. Витрати на видавництво наукової літератури, інформаційних вісників, іншої літератури (комплексні плани, тощо), нагороди, дипломи, посвідчення, інше збільшились на 35,0%.

4. Фінансові витрати АН ВО України здійснюються на підставі кошторису на 2012 рік затвердженого Президентом .

5. Бухгалтерський облік в Академії ведеться згідно Закону України від 16.07.1999 р. №996-ХІV»Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».

6. Для нормального функціонування діяльності АН ВО України, ревізійна комісія пропонує всім академікам сплачувати членські внески в першому кварталі поточного року.

Надійшло коштів від колективних членів Академії:

	АН ВОУ
1. Вінницький держ.пед.універ.ім.М.Коцюбинського	– 4000 грн.
2. Дніпропетров.нац.універ.ім.О.Гончара	– 4000 грн
3. Тернопільський національний економічний університет	– 4000 грн
4. Луцький національний технічний університет	– 4000 грн
5. Харківський національний медичний університет	– 4000 грн
6. Львівський національний медичний університет ім. Д. Галицького	– 4000 грн

7. Донецький державний університет управління	– 4000 грн
8. Донецький нац. мед. універ. ім. М. Горького	– 5000 грн
9. Херсонська держ. морська академія	– 4000 грн

Всього:	– 37000, 00
----------------	--------------------

Надійшло благодійної допомоги:

1. Благодійні внески від фізичних осіб	– 4100 грн
ВСЬОГО:	– 4100 грн

Підписи:

голова комісії Зубок М. І.

члени комісії Горбачук І.Т., Попов М. В.

12. 12. 2012 р.

Грицаєнко З.М. вирішує проблему

НОВІ ЧЛЕНИ АН ВО УКРАЇНИ (2012 р.)

1. **Абрамович** Семен Дмитрович, д.філол.наук, професор, зав.каф. слов'янської філології та загального мовознавства Кам'янець-Подільського нац. ун-ту ім. І.Огієнка;
2. **Атанас** Ванчев де Трасі (Франція), почесний доктор Університету ВеликоТирново;
3. **Алексієнко** Алла Петрівна, д.філософських наук, професор, зав.каф. філософії Харківського нац. мед. ун-ту;
4. **Башев** Валерій Федорович, д.фіз-мат.н., професор, зав.кафедри експериментальної фізики та фізики металів Дніпропетровського національного університету ім. О.Гончара;
5. **Браславська** Оксана Володимирівна, д. пед.наук, професор, зав.каф. викладання географії Уманського пед. ун-ту;
6. **Бойко** Валерій Володимирович, д.мед.н., професор, ректор Інституту загальної та невідкладної хірургії АМН України
7. **Варгалюк** Віктор Федорович, д.хім. наук, декан хімічного ф-ту Дніпропетровського нац.ун-ту ім. О.Гончара;
8. **Воловенко** Юліан Михайлович, д.хім.н., професор, декан хімічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка;
9. **Васильєва** Анна Юріївна, д. мед. Наук, доцент Донецького нац. мед ун-ту ім. М.Горького;
10. **Гамалія** Віра Миколаївна, д.іст.наук, професор Київського педуніверситету ім. Б.Грінченка;
11. **Гиль** Михайло Іванович, д.с-г. н., професор, декан факультету технології виробництва і переробки продукції тваринництва Миколаївського національного аграрного університету.
12. **Гутиря** Сергій Семенович, д. техн.. наук, професор Одеського нац. політехн. Ун-ту;
13. **Ештон Кельменді** (Бельгія), член Європейської Академії наук;
14. **Заболотний** Володимир Федорович, д.пед.наук, професор, зав.каф. фізики Вінницького держ. Пед. Ун-ту ім. М.Коцюбинського;
15. **Зіменковський** Андрій Борисович, д.мед.н., професор, зав.кафедри клінічної фармації, фармакотерапії та медичної стандартизації Львівського національного медичного університету ім.Д.Галицького;
16. **Заблудський** Микола Миколайович, д.техн.н., професор, перший проректор з навчальної роботи Донбаського державного технічного університету;

17. **Івнієв** Борис Борисович, д.мед.наук, д.філолог.наук, декан мед.ф-ту № 1 Донецького нац. мед університету ім.Горького;
18. **Карповський** Валентин Іванович, д. ветер. наук, професор, зав. каф. фізіології Нац. Ун-т біоресурсів і природокористування України.
19. **Кондратьєв** Юрій Григорович, д.фіз-мат.н., професор, Нац.пед.ун-ту;
20. **Княк** Юліан Григорович, д.мед.н., професор,зав.кафедри поліклінічної справи, сімейної медицини та дерматології Львівського національного медичного університету ім.Д.Галицького;
21. **Кононенко** Ірина Віталіївна, д.філол.наук, доцент, Варшавського ун-ту;
22. **Лемещенко** Володимир Володимирович, д.вет.н., професор, директор ННЦ харчових технологій, якості і безпеки продукції Південного філіалу НУБіПУ «Кримський агротехнологічний університет»
23. **Мельник** Віктор Іванович, д.тех.н., професор Харківського університету с-госп. ім. П.Василенка.
24. **Майданюк** Ірина Зіновіївна, д.філос. наук, професор Нац. Ун-ту біоресурсів та природокористування України;
25. **Міщенко** Валерій Григорович, д. техн. наук, професор, зав. каф. прикладної фізики Запоріжського нац.ун-ту;
26. **Надашкевич** Олег Никонович, д.мед.н.,професор Львівського національного медичного університету ім.Д.Галицького;
27. **Патинок** Оксана Петрівна, к. психол.наук, доцент Інституту соціальної роботи та управління Нац. Педагогічного ун-ту ім.М.Драгоманова.
28. **Пономаренко** Наталія Павлівна, д. с-г наук, професор, зав. Каф. Пта-хівництва Нац. Ун-ту біоресурсів і природокористування України;
29. **Прилуцький** Олександр Сергійович, д. мед.наук, професор, зав.каф. клінічної імунології Донецького нац. мед ун-ту ім. М.Горького;
30. **Проценко** Тетяна Віталіївна, д. мед.наук, професор, зав.каф. дермато-венерології і косметології Донецького нац. мед ун-ту ім. М.Горького;
31. **Рябовол** Людмила Олегівна, д.с/г.н., професор Уманського університе-ту садівництва;
32. **Ребров** Борис Олексійович, д.мед.н, професор, зав/кафедри внутріш-ньої медицини факультету післядипломної освіти ДЗ «Луганський держав-ний медичний університет»;
33. **Сибірна** Рома Іллінічна, д.біол.н., професор Львівського університету внутрішніх справ України;
34. **Стибель** Володимир Володимирович, д.вет.н., професор, декан ф-ту

ветеринарної медицини Львівського Національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій ім.С.З.Жицького

35. Сухова Олена Вікторівна, д. техн. наук, професор Дніпропетровсько-гонац.ун-ту ім. О.Гончара;

36. Супрун Наталія Петрівна, д.техн. наук, професор, зав.каф. Матеріалознавства Київського нац. ун-ту технологій та дизайну;

37. Світличний Олександр Петрович, д.юр.н., професор кафедри цивільного та господарського права Національного університету біоресурсів і природокористування України;

38. Скулиш Євген Деонізієвич, д.юр.н., професор, ректор Національної академії Служби безпеки України.

39. Станіслав Люпинські (Польща), професор, доктор правничих наук, ректор Академії Полонія в м. Ченстохові;

40. Селезньов Костянтин Георгійович , д.мед. наук, професор, зав.каф. оториноларінгології Донецького мед. Ун-ту ім.. Горького

41. Токар Анастасія Юхимівна, д.с/г.н., професор , зав/кафедри технології зберігання і переробки плодів та овочів Уманського державного аграрного університету;

42. Ткачук Микола Анатолійович, д.тех.н., професор, зав/кафедри теорії і систем автоматизованого проектування механізмів і машин Національного технічного університету «ХПІ»;

43. Хворост Микола Васильович , д.тех.н., професор, декан факультету заочного навчання Харківської національної академії міського господарства;

44. Цимбалюк Михайло Михайлович, д.юр.н., професор, ректор Львівського державного університету внутрішніх справ;

45. Чепіль Марія МIRONІВНА, д.пед.н., професор, зав/кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти Дрогобицького університету ім. І.Франка;

46. Шатохін Анатолій Миколайович, д. соціологічних наук, професор, зав. каф. соц.-гуманіт. іправов. дисциплін Уманського Нац. Ун-ту садівництва;

47. Шинкаренко Василь Федорович, д.техн.н., професор, в/о. зав/кафедри електромеханіки НТУУ «КПІ».

48. Шоробура Інна Михайлівна, д. пед. наук, професор, ректор Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії;

49. Юрченко Олег Іванович, д.хім.наук, професор, зав.каф.хім.метрології Харківського нац.ун-ту ім.. В.Каразіна;

Ухвала Загальних звітно-виборчих зборів АН ВО України

Загальні збори АН ВО України констатують: діяльність Академії у звітному 2012 році велась у вельми складних умовах стагнації й початку занепаду економіки триваючого знедуховлення поспільства, поступового здавання національних інтересів України, втягування її у Митний союз, серії корупційних скандалів, у яких замішана найвища влада, порушення нових кримінальних справ проти лідера опозиції, повного занепаду парламентаризму тощо. Все це перетворює суверенну державу в придаток Росії, маріонеткову країну, де правлять бал олігархічні антипатріотичні сили, часто-густо кримінальні елементи в недавньому минулому, з північного закордоння та східних регіонів. У 2012-у, з чим не можуть змиритись академіки й усі люди доброї волі, ухвалено дискримінаційний щодо мови титульного етносу країни закону «Ка-Ка», проведено найбрудніші й найдорожчі в історії України парламентські вибори з численними системними порушеннями в їх перебігу та у процесі підрахунку голосів, які викривили чи унеможливили реальне волевиявлення виборчої громади. На двадцять другому році відновленої державності не те що рух нашої батьківщини в напрямі до Європи – саме існування України як незалежної держави виявилось під надзвичайною загрозою.

Академія наук вищої освіти України вкрай стурбована відсутністю у країні правосуддя й невинуватого судочинства, якому довіряли б громадяни, міцніючим тиском на останні незалежні ЗМІ, з одного боку, й застосування телебачення низькопробним мотлохом, занепадом економіки, культури, моралі, освіти, міжконфесійною ситуацією, спланованим «згори» процесом деукраїнізації України, що виявляється у спотворюючому істину «перепрочитанні» національної історії, рубанні під корінь мови, літератури – скарбів духовності, національних святинь. І це, зокрема, чинить профільне міністерство освіти й науки на чолі з істориком за освітою в університеті ім.Т.Шевченка, якого він ненавидить, доктором наук – російським (не за походженням, а за переконаннями) націоналістом. Такі процеси, як і антидержавна діяльність adeptів «руського мира», АН ВО України вважає вкрай загрозовим поверненням навіть не до більшовицьких – до царських часів із їх драконівськими поставами й планомірно веденими репресаліями. Цілеспрямований наступ на все українське на двадцять другому році вибореної дідами й батьками незалежності нагадує: всі кризи, від економічної й політичної до громадської й культурної є наслідком кризи національної, ментальної.

В зв'язку з усім вищесказаним та на основі заслуховування й обговорення доповідей Президента й Президії АН ВО України, Загальні збори Академії, що представляє всі регіони й чільні ВНЗ України, об'єднує понад 400 її дійсних членів та членів-кореспондентів, утім 39 лауреатів Державної премії України, 80 Заслужених діячів науки й техніки та Заслужених працівників освіти, 97 відзначених високими орденами й нагородами України й інших держав, ухвалюють:

1. Визнати діяльність Президії Академії та її апарату у 2012 р. задовільними.

2. Затвердити результати виборів нових дійсних членів Академії 2012 року (списки додаються). Затвердити список нагороджених та протокол конкурсу на кращу наукову працю (списки додаються).

3. Схвалити організаційні заходи, здійснені Президією у 2012 р.

4. Вимагати від працівників та очільників усіх державних служб, урядових інституцій усіх рівнів, навчальних закладів і установ України, народних депутатів Верховної Ради неухильно й повсякчас дотримуватися у щоденній діяльності 10-ї статті Конституції України та роз'яснень Конституційного суду щодо державного статусу української мови, даючи рішучу відсіч будь-яким спробам їх ревізії. Новому складу депутатського корпусу скасувати закон депутатів Колесніченка й Ківалова «Про мовну політику в Україні» як антиконституційний і провокаційний, такий, що запускає механізм, здатний порвати державу.

5. Академікам АН ВО України продовжувати й у 2013 р. чинити рішучий опір, утім за допомогою мас-медіа, намаганням обмежити функціонування державної мови у навчальній, науковій, виховній та інших сферах, пропагувати українську національну, державницьку та соборницьку ідеї, формувати громадську думку для відсічі наступові на національні духовність і культуру, дбати про високу культуру та красу мови у практичному вжитку, викорінювати суржик Верки Сердючки й Миколи Азарова.

6. Домагатися зняти з порядку денного життя країни провокаційного питання щодо узаконення в Україні офіційної двомовності чи регіональних мов як такого, що становить загрозу для національної безпеки, загострює міжнаціональне протистояння, утруднює комунікації регіонів та центру й тягне за собою непотрібні додаткові видатки з держбюджету.

7. Організувати конференції, круглі столи, зустрічі, присвячені історії та функціонуванню української мови, її літературним чеснотам, повної спроможності обслуговувати всі сфери життєдіяльності країни. Продовжити участь учених Академії в організації та проведенні Міжнародних мовних

конкурсів ім. Петра Яцика, імені Т.Г. Шевченка, Всеукраїнського конкурсу «Мій перший вчитель» та визначенні їх переможців у всіх номінаціях. Розпочати підготовку до відзначення 200-річчя від дня народження Тараса Шевченка.

8. Розглянути можливість приєднання АН ВО України у статусі колективного члена до нещодавно створеної Конфедерації дій в обороні української мови. Відділенням Академії розглянути можливість бути представленими у вже діючих чи створюваних Асоціаціях викладачів і вчителів тих наукових дисциплін, які вивчаються у середніх і вищих навчальних закладах, або ініціювати на базі Академії створення асоціацій, поки що ще не сформованих.

9. Вимагати від гаранта Конституції, законодавчої й виконавчої влади посутнього коригування державного будівництва, розробки концепції й утілення у життя всіх засад розвитку країни як держави української, з повним задоволенням національно-культурних потреб і запитів автохтонного вже 40 тисяч років на своїй землі населення.

10. На підставі проведення об'єктивного, без фальсифікацій, перепису населення України та на основі врахуванні частки постійного населення, що ідентифікує себе з титульною нацією чи відносить до національних меншин, запропонувати вдосконалити виборче законодавство шляхом відповідного процентного представництва різних етносів депутатським корпусом у Верховній раді. Враховувати це співвідношення в освітній (кількість шкіл із різними мовами навчання), культурній тощо діяльності. Повернути до паспортів громадян України запис національності.

11. Академікам усіх відділень активніше моніторити матеріали друкованих і електронних ЗМІ, телебачення, системно принципово і науково реагували в мас-медіях на тенденційні й фальсифікуючі виступи антиукраїнського характеру з проблем історії, культури, мови нашої батьківщини. Сформувати першочерговий план видань Академії, що включав би праці відповідного спрямування авторитетних учених минулого, наших академіків, та розпочати його реалізацію.

12. Виступити перед новим керівництвом Мінмолодьспорту з пропозицією здійснити силами відділень Академії громадську фахову експертизу підручників для шкіл України останніх років видання, порівнявши їх за критерієм якості та наукової об'єктивності із виданими раніше з оприлюдненням результатів на шпальтах академічних та інших видань.

13. Науковцям Академії виступити з серією статей, присвячених відповідності навчальних планів і програм у ВНЗ сучасним вимогам та просто

здоровому глузду, результатам упровадження Болонського експерименту, наслідкам реформування і планам перереформування вищої й середньої спеціальної освіти в Україні.

14. Оприлюднити позицію Академії з приводу нововведень у порядку присудження вчених звань і присвоєння вчених ступенів відповідним департаментом профільного міністерства, а також перепон у відкритті спеціалізованих учених рад, процвітання зловживань і корупції у системі атестації наукових працівників.

15. Приділити їй у 2013 р. увагу збагаченню й урізноманітненню форм співпраці Ради молодих учених із відділеннями, у т.ч. регіональними, та Науковими центрами Академії.

16. Вдосконалювати форми контролю Президії за діяльністю Наукових центрів і регіональних відділень, і далі надавати організаційну допомогу Раді молодих учених.

18. Подбати про розбудову науково-творчих зв'язків АН ВО України з українськими і закордонними академіями, університетами та науковими інституціями задля обміну організаційним, науковим і педагогічним досвідом, реалізації спільних науково-дослідних проектів, симпозіумів, конференцій тощо.

19. Академікам-секретарям і Секретаріатові Академії до 22 січня 2013 р. сформувати річний графік проведення наукових конференцій, з'їздів і зборів відділень та Академії.

20. Організувати і провести у 2013 р. виїзні засідання Президії у таких містах: **Вінниця, Тернопіль, Чернігів, Луганськ.**

21. До 25 січня 2013 року Головному вченому секретареві розробити план заходів, що впливають зі звітних доповідей і виступів із пропозиціями, а також із ухвали Загальних зборів, затвердити його на січевому засіданні Президії та прийняти до реалізації.

22. Відділенню масової комунікації, всім дійсним членам і членам-кореспондентам АН ВО України, Сектору зв'язків зі ЗМІ та громадськістю спрямувати зусилля на активніше висвітлення наукової, педагогічної та організаційної діяльності Академії.

23. Посилити видавничу діяльність Академії та врізноманітнити її напрямки, типи видань. Подбати про системний характер видання друком найважливіших праць відомих учених Академії, ювілейних збірників «на пошану», бібліографічні покажчики їх праць.

24. Зобов'язати Президію та керівництво відділень розробити на основі ухвали Загальних зборів та конкретних пропозицій на них докладний календарний план роботи на 2013 рік, а також внести робочі доповнення й уточнення до перспективного плану діяльності Академії.

СПИСОК
членів Президії Академії наук вищої освіти України,
обраної Загальними звітно-виборчими зборами
22 грудня 2012 р.

№	Прізвище, ім'я, по батькові	Посада
1.	Баранівський Василь Федорович	Академік-секретар Відділення філософії
2.	Біляєва Ольга Олександрівна	Помічник президента, академік Відділення медицини
3.	Бобровник Світлана Василівна	Заступник академіка-секретаря Відділення права
4.	Волонцевич Дмитро Олегович	Академік-секретар Відділення механіки та машинобудування
5.	Говоров Пилип Парамонович	Віце-президент, голова Секції технічних наук, академік-секретар Відділення енергетики та ресурсозбереження
6.	Горбачук Іван Тихонович	Академік-секретар Відділення фізики та астрономії, заст. Голови кадрової служби
7.	Грицаєнко Зінаїда Мартинівна	Віце-президент, відповідальна за регіональні відділення та наукові центри
8.	Грищак Віктор Захарович	Голова Запорізького регіонального відділення
9..	Дейнега Ірина Іванівна	Академік-секретар Відділення історії
10.	Дубина Микола Іванович	Президент АН ВО України
11.	Дурягіна Зоя Антонівна	Академік-секретар Відділення матеріалознавства
12.	Запорожець Ольга Антонівна	Академік-секретар Відділення хімії та хімічної технології
13.	Зозуля Іван Савович	Віце-президент, відповідальний за видання науково-інформаційного «Вісника»
14.	Зубок Микола Іванович	Віце-президент, відповідальний за сектор планування і звітності
15.	Ільницький Іван Григорович	Уповноважений по Західному регіону
16.	Іщук Степан Іванович	Академік відділення Наук про землю
17.	Кирилів Ярослав Іванович	Керівник Західного наукового центру
18.	Кожина Ганна Михайлівна	Академік-секретар Відділення проблем психічного здоров'я
19.	Корольчук Микола Степанович	Академік-секретар Відділення психології
20.	Кузнецов Юрій Миколайович	Голова Київського регіонального Відділення, академік-секретар Відділення загальнотехнічного
21.	Курило Володимир Іванович	Віце-президент, керівник секції суспільних наук

22.	Ладиченко Тетяна В'ячеславівна	Заступник академіка-секретаря Відділення педагогіки
23.	Ладиченко Віктор Валерійович	Академік-секретар Відділення права
24.	Литвин Володимир Петрович	Академік – секретар Відділення аграрного
25.	Працьовитий Микола Вікторович	Академік-секретар Відділення математики та інформатики
26.	Мельник Олег Петрович	Академік-секретар Відділення ветеринарної медицини
27.	Михайленко Всеволод Євдокимович	Заступник академіка-секретаря Відділення проблем будівництва та архітектури
28.	Мірошніченко Сергій Іванович	Академік-секретар Відділення військових наук
29.	Мосенкіс Юрій Леонідович	Голова Ради молодих учених
30.	Никула Тарас Денисович	Академік Відділення медицини
31.	Падалка Олег Семенович	Академік-секретар Відділення педагогіки
32.	Пилипчук Олег Ярославович	Академік-секретар Відділення історії, освіти і техніки
33.	Погребенник Володимир Федорович	Віце-президент, відповідальний за конференції, наради, симпозіуми, керівник секції гуманітарних наук
34.	Положенець Віктор Михайлович	Член ревізійної комісії, Голова Житомирського регіонального відділення
35.	Попов Микола Васильович	Академік-секретар Відділення філософії
36.	Процюк Радуга Георгійович	Академік-секретар Відділення медицини
37.	Рудик Станіслав Костянтинович	Віце-президент, відповідальний за підготовку кадрів
38.	Савчук Варфоломій Степанович	Учений секретар Придніпровського наукового центру
39.	Сиса Павло	Віце-президент, зарубіжні аадеміки
40.	Сминтина Валентин Андрійович	Голова ревізійної комісії, академік Відділення фізики та астрономії
41.	Стецюк Володимир Васильович	Віце-президент, керівник секції природничих наук, академік-секретар Відділення наук про Землю
42.	Табачніков Станіслав Ісакович	Віце-президент з загальних питань, Головний учений секретар
43.	Тіман Майор Пилипович	Віце-президент, відповідальний за кадрову службу
44.	Тугай Анатолій Михайлович	Академік-секретар Відділення будівництва та архітектури
45.	Хомич Володимир Тимофійович	Академік-секретар Відділення біології
46.	Череп Алла Василівна	Академік-секретар Відділення економіки

47.	Шакун Василь Іванович	Віце-президент, керівник Юридичного сектору
48.	Шевчук Світлана Володимирівна	Академік-секретар Відділення філології та мистецтвознавства
49.	Шостак Анатолій Вікторович	Академік, відповідальний за Сектор інформатики, ведення сайту в інтернеті
50.	Шпак Віктор Іванович	Віце-президент, видання печатної продукції Академії, академік-секретар Відділення масової комунікації
51.	Ярмиш Юрій Феодосійович	Учений секретар Відділення масової комунікації
52.	Святійший Філарет	Академік Відділення філософії

Диплом академіка

АКАДЕМІКИ – СЕКРЕТАРІ ВІДДІЛЕНЬ

1. Аграрне – акад. Литвин Володимир Петрович
2. Біології – акад. Хомич Володимир Тимофійович
3. Військових наук – акад. Мірошніченко Сергій Іванович
4. Ветеринарної медицини – акад. Мельник Олег Петрович
5. Економіки – акад. Череп Алла Василівна
6. Енергетики та ресурсозбереження – акад. Говоров Пилип Парамонович
7. Загальнотехнічне – акад. Кузнєцов Юрій Миколайович
8. Історії – акад. Дейнега Ірина Іванівна
9. Відділення історії, освіти, науки і техніки – акад. Пилипчук Олег Ярославович
10. Масової комунікації – акад. Шпак Віктор Іванович
11. Математики та інформатики – акад. Працьовитий Микола Вікторович
12. Матеріалознавства – акад. Дурягіна Зоя Антонівна
13. Медицини – акад. Процюк Радуга Георгійович
14. Механіки та машинобудування – акад. Волонцевич Дмитро Олегович
15. Наук про Землю – акад. Стецюк Володимир Васильович
16. Педагогіки – акад. Падалка Олег Семенович
17. Права – акад. Ладиченко Віктор Валерійович
18. Проблем будівництва та архітектури – акад. Тугай Анатолій Михайлович
19. Проблем психічного здоров'я – акад. Кожина Ганна Михайлівна
20. Психології – акад. Корольчук Микола Степанович
21. Фізики та астрономії – акад. Горбачук Іван Тихонович
22. Філології та мистецтвознавства – акад. Шевчук Світлана Володимирівна
23. Філософії – акад. Баранівський Василь Федорович
24. Хімії та хімічної технології – акад. Запорожець Ольга Антонівна

У ЗВ'ЯЗКУ З НЕВИКОНАННЯМ СТАТУТНИХ ВИМОГ ВИЛУЧИТИ ІЗ СПИСКУ АКАДЕМІКІВ:

Беласа О.М.	Дудника І.М.	Мерісова Б.О.	Тичиніна В.А.
Братуту Е.Г.	Кузнєцова Б.І.	Носіка В.В.	Ярошовець В.І.
Вдовиченко В.І.	Колодія А.М.	Онопрієнка В.І.	
Гайченко В.А.	Маляра В.А.	Різуна В.В.	

ПОМЕРЛИ У 2012 РОЦІ АКАДЕМІКИ:

Циганенко А.Я.

Цурпал І.А.

Юрій С.І.

ЧИ НЕ СТОВОРИТИ НАМ УНІВЕРСИТЕТ ПОЛІТИЧНОЇ ОСВІТИ?

Вибори до Верховної Ради України переконують, що наші виборці, в тому числі молодь окремих регіонів, мають низький рівень політичної активності й політичної культури.

Згідно чинної Конституції України, інших законодавчих актів ми, освітня, не допускаємо., щоб у навчально-виховних закладах мали місце навіть елементи партійної політики. Така наша наукова позиція аж ніяк не перечить тому, щоб розвивати та підносити на високий європейський рівень політичну освіту народу. Попередники Т. Шевченко, М. Драгоманов, В. Вернадський, І. Франк та ін. українські подвижники культури, науки й державотворення заповідали нам політичне загартування молоді, формування в неї високої політичної свідомості як вищої форми суспільної свідомості. Тоді до державного керма не будуть прориватися всілякі політичні провокатори і авантюристи.

Найвищим покликанням національної системи освіти є виховання високодуховних підростаючих поколінь, підготовка національних кадрів високої культури, патріотичної наснаги та державотворчої спрямованості. Однак відомо, що всі ланки освіти – початкова, середня і вища нині ще працюють на низькому рівні. Поверхово реалізуються, а нерідко й нехтуються національні, українознавчі засади освіти та виховання. Освітня справедливо вважають, що з року в рік маємо великі втрати в моральному, патріотичному, національно-державницькому та політичному вихованні підростаючих поколінь, у розвитку дитячого і студентського молодіжного руху.

Необхідно все зробити для того, щоб у найближчі кілька років домогтися кардинального поліпшення такого прикрого стану справ. Потрібно підкреслити, що освіта і виховання – це насамперед засвоєння кожною особистістю культури рідного, українського народу і вищих здобутків інших народів. Тому необхідно багато в чому перебудовувати освітньо-виховну роботу з молоддю, домагатися, щоб вона оволодівала не поверхово декларованими, а справжніми культурними, духовними скарбами – глибокою мораллю, ідейними здобутками, державотворчими цінностями українців і представників національних меншин нашої країни.

Відомо, що глибоку повагу і любов до України – Батьківщини мають громадяни і частина молоді, які добре знають історію, культуру нашого народу, велич лицарського духу, високі злети його в переломні історичні періоди, видатний внесок українців у розвиток вітчизняної і світової культури.

Ми, вчені і практичні працівники ВНЗ та середніх шкіл, переконані в тому, що однією з найефективніших форм значного підвищення свідомості, державотворчої діяльності кожного юнака і дівчини, кожного молодого громадянина має стати, наприклад, організація роботи на громадських засадах Всеукраїнського університету політичної освіти (ВУП), його численних і різноманітних осередків, факультетів та відділень. Переконані, що їх необхідно створювати при загальноосвітніх середніх школах, гімназіях і ліцеях, колегіумах і коледжах, ВНЗ, інших освітніх інституціях, а також при Палацах і Будинках культури та інших наукових, державних і громадських організаціях.

Впевнені, що таку ініціативу державного значення підтримають МОН України, Міністерство культури і туризму України, Комітет молоді і спорту України, НАН і АПН України, інші державні органи та наукові інституції.

В 2007 р. доцільно створити і опублікувати в пресі орієнтовні плани і навчальні програми повідних факультетів та відділень Всеукраїнського університету політосвіти. На нашу думку, в перші місяці, роки діяльності ВУП доцільно складати власні, місцеві і регіональні навчальні програми таких факультетів, відділень, інших осередків.

Вважаємо, що насамперед необхідно створювати факультети та відділення історії України, політичної культури, українського державотворення, національної ідеології, української державної мови, народного і класичного українського мистецтва і національних меншин України та ін.

Доцільно так організовувати заняття і, ширше, діяльність ВУП, щоб юнаки і дівчата, дорослі громадяни – всі слухачі глибоко пізнавали себе як українців, і усвідомлювали, що кожен покликаний зробити свій конкретний внесок у зміцнення Української держави, її гуманної політики, демократії, культури, підвищення добробуту народу.

Запрошуємо керівників, організаторів діючих форм роботи з молоддю в школах і ВНЗ (різноманітні творчі колективи, наукові товариства, пошукові групи, гуртки, студії та ін.) приєднатися до Всеукраїнського університету політосвіти, щоб його статус в громадському житті, державотворчих процесах постійно підвищувався.

Будемо домагатися спільними зусиллями, щоб кожен учень-старшокласник, студент знав, наприклад, походження і значення в різні історичні періоди фундаментальних, доленосних для минулих, сучасних і майбутніх поклінь понять «Русь», «Україна», «Запорізька Січ», «Аратта», держава Божа, «трипільська цивілізація», «козацтво», «лицарство», «український патріотизм», «санскрит», «прадавня українська мова» та ін.

Окремим громадським об'єднанням, товариствам слід організову-

вати школи молодого патріота, курси української державної мови, на яких учні, студенти, працююча молодь вивчатимуть український національний характер і світогляд, національну психологію, походження українського козацтва та основні етапи його розвитку, національно-визвольний рух українського народу та його державотворчу діяльність протягом віків та ін.

Впевнені, що працівники державних органів і відомств, науковці і митці, педагоги надаватимуть необхідну науково-педагогічну і організаційно-методичну допомогу діяльності факультетів, відділень, інших осередків ВУП для учнів, студентів і батьків. Зробимо все можливе, щоб сучасна педагогіка вийшла з тривалої кризи, щоб постійно поглиблювалися її теоретико-методологічні засади і реалізовувалися ефективні шляхи та форми, методи виховання в учнів і студентів історичної пам'яті, національної свідомості, українського патріотизму, політичної культури і практичних умінь державотворення.

Треба, щоб кожен учитель, виховател, керівник школи, викладач і професор ВНЗ глибоко знав і в щоденній діяльності реалізовував українські виховні ідеали, державотворчі заповіді наших великих попередників-подвижників. формував у молоді український національний характер і світогляд, ідеї консолідації, єдності української нації і національних меншин, соборності Української держави.

Одним із головних завдань діяльності ВУП ставимо глибоке вивчення учнями і студентами творчості видатних подвижників духу і чину- політиків і державотворців – І.Виговського, І.Мазепи, П.Орлика, М.Грушевського, С.Петлюри, вчених В.Вернадського, І. Горбачевського, І.Огієнка, С.Рудницького, І. Пулюя, письменників Т.Шевченка, І.Франка, Лесі Українки, В.Симоненка, В.Стуса, О.Теліги та ін. Творче наслідування, духовне рівняння на видатних синів і дочок України допоможе багатьом молодим людям знайти правильні шляхи виходу з духовної кризи, не поповнювати лави «безрідних Іванів» та «безликих Гапок». Бо маємо кілька «обкрадених і обманутих поколінь», в яких багато хто ні в що не вірить, нікого не любить і нічого не хоче.

Необхідно на вищому рівні, цілеспрямовано і систематично формувати в кожній молодій людині глибокі ідейно-духовні засади. Пам'ятаймо заповіді видатних мислителів минулого, що «без ідей немає розуму», «згубно діє вчитель безідейний... Такий учитель убиває благородну людську природу», «найпочесніше місце в свідомості належить ідеям волі і свободи народу» та ін.

Щоб молодь зростала ідейно підготовленою і політично активною, необхідно так складати навчальні програми, інші науково-методичні мате-

ріали, щоб їхній зміст, спрямованість відповідали сучасним конкретно-історичним умовам зміцнення української держави, захисту її національних інтересів. Засоби ВУП необхідно спрямувати на учнівську і студентську молодь для виявлення нею і спростування недемократичних, антинаукових ідей, лжетеорій, політичних міфів, які завдають шкоди незалежній Україні: принижують гідність і честь наших громадян.

Ми будемо створювати в педагогічній сфері і, ширше, в суспільному житті здоровий культ сім'ї, звеличувати найгуманніші родинні цінності[^] зміцнювати ідейно-моральні, національно-патріотичні зв'язки, духовну наступність найважливіших культурно-історичних традиційних ланок «сім'я-школа-громада /свого села, району, міста та ін. – держава».

Слід започаткувати нові й постійно розвивати традиційні форми роботи з молоддю, наприклад, «Літопис мого роду», «Книга родинних традицій», «Скарбівня добрих справ роду», «Зміцнюємо єдність місцевої громади», «Літопис героїчних діянь наших краян», щорічні свята рідного села, району, міста, краю та ін. Ці та інші форми роботи з молоддю, населенням зміцнять єдність роду, місцевої громади, сприятимуть консолідації населення в український народ, націю.

Переважна частина старшокласників, багато студентів із-за низького рівня знань про Україну, рідний народ не можуть дати, як показують дослідження, чітких і глибоких відповідей на історично важливі питання, наприклад: «Які Ви знаєте найбільші перемоги українських військ над турецько-татарськими, шляхетсько-польським та імперсько- і більшовицько-російськими загарбницькими військами?», «Назвіть основні етапи розвитку і відродження національно-визвольних козацьких традицій в Україні», «Яких Ви згаєте найвидатніших українських політиків, ідеологів, державотворців у II пол. XIX -на початку XX ст.?» та ін.

Чи знає молодь, за які наукові здобутки нашого видатного вченого М. Максимовича називають «український Ломоносов», а полтавського винахідника М. Пильчикова – «український Едіссон?». Чи знають юнаки і дівчата про наукову спадщину Президента ВУАН, академіка АН СРСР В. Липського, який відкрив і дав характеристику 4 нових для науки родів і понад 220 видів рослин, їх різновидів та ім'ям якого названо 2 нові роди і 54 види рослин?

А чи знає сучасна молодь, що вперше в світі електронну систему передачі на віддаль створив, тобто став творцем сучасного телебачення українець Борис Грабовський – (1901-1966), син поета – класика Павла Грабовського? Що лауреатами найвищої міжнародної відзнаки – Нобелівської премії стали українці родом фізики П. Капиця, Г. Харпак, економіст С. Кузнець? Що, на думку багатьох учених, українці дали світові більше, ніж

багато інших народів, сміливих і відважних, героїчних постатей – історичних діячів? Що фольклор, народні мистецтва, класична поезія нашого народу належить до найвищих здобутків світової культури? Всі ці питання майже риторичні.

Переважна частина учнівської і навіть студентської молоді глибоко не знає, а отже, і не гордиться тим, що окрасою української освіти і культури були Острозька, Києво-Могилянська і Музична (Кременчук, II пол. XVIII ст.) академії, Канцелярський курінь (як вища навчально-наукова установа, яку ще називають Козацька академія) при Генеральній Канцелярії Гетьманщини, а також колегія Павла Галагана. Студенти і випускники цих закладів стали видатними патріотами, політичними, державними, культурними і громадськими діячами, вченими, які примножували світову славу України.

Вважаємо, що доцільно створити при МОН України Наукову-методичну Раду ВУП, яка буде координувати розробку навчальних планів, програм та інших науково-методичних матеріалів з метою поліпшення виховної роботи з дітьми і молоддю.

Заняття різноманітних факультетів, відділень, інших підрозділів ВУП доцільно проводити 2-4 рази на місяць (в залежності від конкретних умов, потреб на місцях). Вони мають організовуватися на добровільних засадах, творчо й цікаво, у формі лекцій та практичних занять, самостійних наукових пошуків, усних журналів, «круглих столів», вивчення історичних матеріалів, обговорення книжок і ґрунтовних статей, теле- і радіопередач, зустрічей із відомими вченими, політичними, державними діячами та ін.

Впевнені, що організація багатогранної діяльності Всеукраїнського університету політичної освіти сприятиме значному поліпшенню просвітницької, навчально-виховної роботи з молоддю, піднесенню на вищий рівень її політичних знань, кругоогляду, духовної культури, практичної державотворчої наснаги, розвитку громадянського суспільства в незалежній Україні.

*Академіки Дубина М.І.,
Руденко Ю.Д.*

ДОСВІД ВИКЛАДАННЯ ФТИЗІАТРІЇ СТУДЕНТАМ З АНГЛОМОВНОЮ ФОРМОЮ НАВЧАННЯ

Резюме. Представлено досвід кафедри фтизіатрії і пульмонології в проведенні навчального процесу серед англomовних студентів. Намічено досягнення, проблеми і шляхи їх розв'язання в умовах євроінтеграції освіти.

Ставши на шлях кардинальних реформ й входження до європейського освітнього простору, медична освіта, як і освітня галузь України в цілому, потребує приведення всіх її компонентів до загальноприйнятих світових стандартів, тому інтерес викликають технології, що дають змогу контролювати якість освіти, життя і охорони здоров'я. В освітній галузі України реалізується Концепція підготовки лікарів, розроблена у відповідності до вимог Всесвітньої Федерації медичної освіти та основних положень Болонського процесу [8, 9].

Як найстаріший вищий медичний навчальний заклад країни, Львівський медичний університет імені Данила Галицького, є неодмінним ініціатором, учасником і експериментальним майданчиком втілення всіх реформ і інновацій у медичній і освітній галузі [2, 4].

На сьогодні в нашому вузі вже реалізується система державного моніторингу якості підготовки медичних кадрів з можливістю об'єктивно визначати та порівнювати якість підготовки лікарів. Ліцензійні інтегровані іспити «Крок-1», «Крок-2», «Крок-3» вже стали невід'ємним елементом державної атестації студентів-медиків та лікарів-інтернів. В усіх етапах системи зовнішнього державного аудиту знань медика застосовані загальновідомі принципи TQM (Total Quality Management).

Готуючись до приєднання України до Болонського процесу, Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького активно включився в експеримент щодо запровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу, а у 2004 році став базовим навчальним закладом Західного регіону України з координації впровадження цієї нової методології навчання у вищих медичних навчальних закладах. В університеті запроваджується рейтингова система оцінки навчальної діяльності студентів, а також залікові кредити ECTS [6, 7].

Протягом багатьох десятиліть у Львівському медичному університеті від покоління до покоління передається естафета підготовки іноземних студентів. Популярність Львівської медичної школи зумовлена високим стандартом знань, що здобувають тут іноземці, а також тим фактором, що за багатьма параметрами Львів наближений до європейських міст, а медичний університет до традицій європейської вищої школи. Студенти і випускники ЛНМУ ім. Данила Галицького за рівнем підготовки визнані одними з кра-

сих у загальнодержавному рейтингу вищих медичних навчальних закладів України. Наші студенти проходять практику в найкращих університетах Європи, стають переможцями олімпіад, а випускники запрошуються для роботи в престижні клініки світу.

Вручення академічної нагороди Горбачуку І. Т.

Не дивлячись на те, що Львівська медична школа не лише зберігає, але й нарощує свій потенціал, починаючи з 1997 року на фоні політичної, економічної кризи в Україні намітилась тенденція до скорочення загальної кількості іноземних громадян, які бажали би здобувати освіту в нашій державі і у Львові зокрема. Тому в 2001 році ректорат Львівського національного медичного університету ім. Данила Галицького зробив важливий крок – прийняв рішення про перехід на факультеті для іноземних студентів на англomовну форму навчання. З того часу щороку цей процес динамічно розвивається і станом на 2006-2007 навч. роки загальна кількість студентів англomовного відділення складає відповідно: 167 – на медичному, 33 – стоматологічному, 44 – фармацевтичному факультеті, тобто з 528 іноземних громадян 244 опановують медицину на англійській мові. До нас із радістю їдуть студенти-іноземці з-понад 50 країн світу. Серед них вихідці з Індії, Лівану, Тунісу, Малайзії, Пакистану, Польщі, Болгарії, Непалу, Канади, Данії, Німеччини, Сирії, США, Ірану, Китаю, Нігерії, Малайзії, Великобританії, Норвегії та ін [3, 10, 11].

Потенційні апліканти, використовуючи сучасні засоби комунікації (E-mail, Internet), можуть ознайомитись з умовами прийому в медичний універ-

ситет, навчальними програмами (Learning Curriculum) різних кафедр, в тому числі кафедри фтизіатрії і пульмонології. Календарні, тематичні плани лекцій, практичних занять, самостійної роботи, практичних навичок, якими повинен володіти студент, представлені на електронних носіях в повному об'ємі.

Маючи великий досвід у підготовці спеціалістів для зарубіжних країн, кафедра фтизіатрії і пульмонології, розглядає цю роботу як питання державної ваги, що має важливе політичне значення, піднімає авторитет України за кордоном, розвиває і зміцнює міжнаціональні, партнерські, взаємовигідні зв'язки. Це також надходження коштів до бюджету, дуже серйозна школа для викладачів.

Виступає Павло Сиса

На кафедрі фтизіатрії і пульмонології здійснюється підготовка до впровадження кредитно-модульної системи навчального процесу і переходу до реалізації положень Болонської декларації.

Навчальні плани для англomовних студентів приведені у відповідність до вимог і не відрізняються від базових програм, за якими навчаються їх українські ровесники. При вивченні фтизіатрії така уніфікація стала можливою тільки після затвердження наказу МОЗ і АМН України №422/40 від 27.06.2006 щодо впровадження національної програми контролю за туберкульозом, яку адаптовано до міжнародних стандартів боротьби з туберкульозом, розроблених ВООЗ.

Студенти англomовного відділення медичного факультету здобувають медичну освіту за базовими програмами, ухваленими Міністерством охорони здоров'я України й поступово залучаються до участі в ліцензованих іспитах КРОК-1 та КРОК-2. На кафедрі для студентів англomовного відді-

лення розроблено банк тестів з легеневої патології КРОК-2 для медичного факультету англійською мовою.

З метою забезпечення високого рівня фахової підготовки іноземних громадян, за ними закріплені найдосвідченіші викладачі, поступово готуються молоді асистенти, які добре володіють англійською мовою.

Для проведення практичних занять і лекцій на IV, VI курсах англomовного відділення враховуються:

- мовна підготовки студентів,
- базовий рівень знань,
- логічність клінічного мислення,
- здатність працювати самостійно,
- володіння практичними навичками,
- вміння проводити клінічне обстеження хворого і робити узагальнення.

Подарунок Сисі

Враховуючи рівень підготовки студента, ставляться навчальні завдання різної складності, тобто проводиться індивідуальна робота з кожним із них.

Самостійна робота іноземного студента з опанування навчальної дисципліни є однією із формою навчання. Використовуються наступні форми самостійної роботи:

- теоретична підготовка до практичних занять, підсумкового контролю,
- обстеження хворого з викладенням результатів роботи в навчальній історії хвороби, записаній за спеціально розробленою формою (Clinical Record Sheet),

- моделювання історії хвороби з рентгенограми,
- написання реферату,
- вивчення окремих тем та питань навчальної програми,
- виконання індивідуальних завдань.

Самостійна форма навчання студента може бути ефективною за умови достатнього навчально-методичного і матеріального забезпечення, тому на кафедрі розроблені і видані англійською мовою тексти лекцій, методичні вказівки, орієнтовні карти, тестові завдання різного ступеня складності, зокрема:

1. Tuberculosis. (Methodical Recommendations for English Medium Students. Specialization: Medicine).

2. Classification System for Tuberculosis. (Methodical Recommendations for English Medium Students. Specialization: Medicine).

3. Diagnosis of TB Disease. The Bacteriologic Examination. (Methodical Recommendations for English Medium Students. Specialization: Medicine).

4. Diagnosis of TB Disease. The Tuberculin Skin Test. (Methodical Recommendations for English Medium Students. Specialization: Medicine).

5. The Main Steps in Diagnosis of TB Disease. (Methodical Recommendations for English Medium Students. Specialization: Medicine).

Рівень підготовки студентів оцінюється під час поточного та підсумкового контролю. Об'єктивність оцінок забезпечується письмовою формою відповіді.

Успішне викладання медичної дисципліни є ефективним тільки при невеликих групах іноземних студентів (не більше 4-5 осіб). За таких умов можливий постійний індивідуальний контроль з обов'язковим аналізом результатів. В межах аналізу формується критерій підготовки конкретної особи та рейтинг за різними категоріями студентів (вітчизняні, іноземні – англо і україномовні).

Глибоке та систематичне оволодіння знаннями, практичними навичками, професійною майстерністю є можливі тільки при регулярному відвідуванні занять. Тому на кафедрі для студентів англійськомовного відділення вживаються дієві заходи для покращання навчальної дисципліни та успішності, створені необхідні умови для консультацій і відробок.

Доброзичливе відношення до кожного іноземця, з урахуванням їх проблем на всіх рівнях, викликає в них довіру до викладача, сприяє кращому взаєморозумінню, а значить робить освітній процес високоефективним. Впродовж навчання важливо сформулювати у студентів-іноземців професійні цінності, якими завжди керувались в роботі українські лікарі: людяність, теплоту і терпимість [5, 12, 13].

Не дивлячись на те, що фонд медичної літератури англійською мовою в

бібліотеці університету суттєво поповнився, забезпечення навчальними засобами, підручниками по туберкульозу і легеневої патології є недостатнім і частково розв'язується за рахунок закупівлі монографій. Гостроту цієї проблеми також знімає можливість доступу до необхідних медичних світових ресурсів в Internet, наявність навчальної і спеціальної літератури на електронних носіях. Але сумною реальністю є те, що студенти-іноземці неохоче відвідують лекції. Адже важливо, щоб студент-медик, прослухавши теоретичний курс, не лише отримав певний обсяг інформації, а засвоїв ази аналітичного підходу до тих чи інших питань медицини, навчився клінічно мислити. В лекції повинно прозвучати те, чого немає в жодному підручнику, в ній необхідно сформулювати узагальнення, що дають випускнику широту поглядів, роблять їх якісно підготованими фахівцями, які відповідають умовам сьогодення, є конкурентноспроможними і можуть працювати в будь-якій країні.

Успіхи на ниві здобуття сучасної медичної освіти у вузах України будуть сприяти залученню на навчання нових іноземних громадян. Високий професіоналізм і духовність, надбання української і, зокрема, львівської медичної школи, можуть бути необхідними за межами нашої держави. В результаті Україна, дотримуючись глобальних освітніх тенденцій, займе достойне місце у високотехнологізованому та інформатизованому світі.

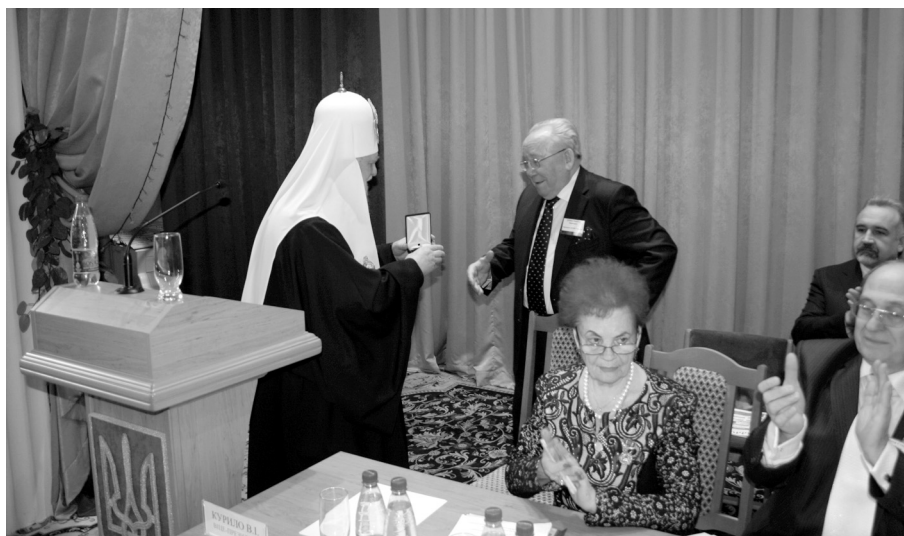
ЛІТЕРАТУРА

1. Асеев А. А. Использование информационных технологий в преподавании фтизиопульмонологии в медицинском ВУЗе [Текст] // Туберкулез и болезни легких.- 2011.- № 4.- 41с.
2. Зіменковський Б. С., Ільницький І. Г., Павленко М. Л. Особливості викладання фтизіатрії та пульмонології студентам з англійською формою навчання [Текст] // Матер. наук.-практ.конф.«Сучасні проблеми епідеміології, мікробіології та гігієни».- Львів 2010.- С.249-254.
3. Ільницький І. Г., Костик О. П., Білозір Л. І. Основи фтизіопатології позалегової локалізації (Навч. посібник) [Текст] // Львів, Атлас, 2011.- 512с.
4. Ільницький І. Г., Чорновіл А. В., Грицько Р. Ю., Костик О. П., Січкоріс О. Є., Рудницька Х. І. Інфекційні хвороби з основами фтизіопульмонології (Навч. посібник) [Текст] // Львів, Атлас, 2009.- 404с.
5. Ільницький І. Г., Костик О. П., Ільницька Л. І. та ін. Синдром бронхіальної обструкції у практиці педіатра, фтизіатра і сімейного лікаря [Текст] // Київ-Львів, Атлас, 2009.- 304 с.
6. Лепшина С. М., Норейко Б. В., Кельманська та ін. Шляхи вдосконалення викладання легеневої патології на кафедрі фтизіатрії і пульмонології Донецького національного медичного університету ім. М. Горького [Текст] // Арх.клін.та експерт. мед.- 2008.- Т.17, № 2.- С.218-221.
7. Лепшина С. М., Шестопахов Д. Л. Досвід використання системи дистанційного на-

- вчання з фтизіатрії [Текст] // Університетська клініка.- 2008.- Т.4, № 2.- С.10-12.
8. Мельник В. П., Ільницький І. Г. Фтизіатрія (Навч.посібник) [Текст] // Київ-Львів, Атлас, 2008.- 304с.
 9. Чуловська У. Б., Ільницький І. Г., Білозір Л.І. та ін. Фтизіатрія. [Текст] // Метод.рекомендації для студентів ІУ-го курсу медичного факультету.- Львів.- 2011.- 120с.
 10. Фещенко Ю. І., Мельник В. М., Ільницький І. Г. Основи клінічної фтизіатрії (Керівництво для лікарів в 2-х томах). [Текст] // Київ-Львів, Атлас, 2007.- 1168с.
 11. Фещенко Ю. І., Мельник В. М., Ільницький І. Г. Хвороби респіраторної системи [Текст] // Київ-Львів, Атлас, 2008.- 497с.
 12. Фещенко Ю. І., Мельник В. М., Ільницький І. Г. Пульмонологія та фтизіатрія (Керівництво для лікарів в 2-х томах). [Текст] // Київ Львів, Атлас, 2009.- 1336с.
 13. Фещенко Ю. І., Мельник В. М., Ільницький І. Г. Пульмонологія та фтизіатрія (Нац. підручник в 2-х томах) [Текст] // Київ Львів, Атлас, 2011.- 1363с.

*Академіки АН ВОУ:
Зіменковський Б. С., Гжегоцький М. Р., Ільницький І. Г.
д.мед.наук Білозір Л. І., к.мед.наук Павленко М. Л.
Львівський національний медичний
університет ім.Данила Галицького*

Сердечна подяка Патріарха

СОЛОМІЯ КРУШЕЛЬНИЦЬКА В ОДЕСІ

Восени 1896 року двадцяти-чотирирічна українська співачка Соломія Крушельницька з'явилася в Одесі. За плечима у неї були Львівська консерваторія, яку закінчила 1893 року (клас славетного польського професора В. Висоцького). Успішний дебют у партії Леонори в опері «Фаворитка» Г.Доніцетті у виставі польської оперної групи Львівського міського театру (так званого театру Скарбка, тепер приміщення українського театру ім. М. Заньковецької), стажування з осені 1893-го до весни 1894 року, з вересня 1894-го до січня 1895 р. та з вересня до грудня 1895 р. у прославлених італійських професорів Ф.Креслі (вокал) і Конті (акторське мистецтво) в Мілані (му-

зично-драматична школа «L'Armonia»). А поміж тим – ще одне стажування (з метою засвоїти німецьку школу виконання складних партій – в операх Р.Вагнера) у австрійського професора Генсбахера у Відні (травень-червень 1895 р.); блискучі виступи на львівській сцені протягом травня – вересня 1894 і в січні-березні 1895 року та в оперних, виставах Краківського міського театру (липень-серпень 1895 р.). І нарешті з грудня 1895 року починається визнання С.Крушельницької в італійських трупах. Тому не випадково було її запрошення як примадонни до італійської оперної трупи, що їхала на осінньо-весняний сезон 1896-1897 рр. до Одеси.

Згода Соломії Крушельницької поїхати до Одеси бодай у складі італійської оперної трупи пояснюється не тільки чисто мистецьким, а й ідейним, громадсько-політичним інтересом співачки. Національно свідомо українська патріотка, що вистояла перед польськими звабами, часом навіть агресивними, і не асимілювалась на італійку, хоч були для нього підстави, актриса мала стійкий потяг до всього українського. Домашнє виховання в родині греко-католицького священника, контакти з українською інтелігенцією в Галичині (І.Франко, М.Павлик, Т.Окуневський, та ін.) істотно підживлювали це її прагнення глибше пізнати Україну. Між тим, М.Павлик ще влітку 1894 року рекомендував С.Крушельницькій не приймати запрошення німецького театру в Празі, а піти на сцену чеського театру, навіть за умови, що там платитимуть менше: «Чеський театр і чеська музика мають добру славу на всю Слов'янщину, і як примадонна чи взагалі краща співачка чеського

театру в Празі Ви зразу зробите собі реноме в усім слов'янським музикальним світі, а найперше – в російським. Для того Вам найперше треба піти в Київ і добре пройти школу української музики, а рівночасно й школу російської музики. Тільки тоді Ви би заімпонували світові як *співачка-українка* по репертуару і по тенденціям. Але коли так не може бути, то ідіть до того ж через чеський театр. Тут Ви можете і повинні зробити службу українській справі... Ви своїм співом у чеськім театрі і на концертах, і взагалі своєю поведінкою, як одверта українка-поступовка (що у Вас дійсно є), навчите чехів шанувати нашу народність не тільки в Австрії, ай в Росії, а це заімпонує Росії, – і буде перемога української справи». (лист М.Павлика від 14 червня 1894 р. з Коломиї до С.Крушельницької у Львів). Наступного року, в листі від 4-5 жовтня 1895 р. з Мілана до М.Павлика у Львів С. Крушельницька повідомляє про свій намір «дістатися до Росії», бо «на слов'янським ґрунті таки якось відрадніше», що дуже втішило М.Павлика: «Дуже жаль, що аж тепер чую від Вас бажання дістатися в Росію. Тут було кілька впливових українців, і можна було з ними поговорити хоть про Київ». (лист М.Павлика від 18 жовтня 1895 р. зі Львова до С.Крушельницької в Мілан).

До Києва С.Крушельницькій так і не вдалося приїхати, хоч туди вона усім серцем прагнула, листувалася з М.Лисенком та іншими киянами. Та трапилась щаслива нагода поїхати до Одеси. Тут, на сцені міського театру (тепер приміщення Одеського державного театру опери та балету) наша співачка виступила тридцять п'ять разів з 21 листопада 1896-го до 8 березня 1897 року (за новим стилем). На цей час у її репертуарі були головні партії в операх «Аїда», «Трубадур». «Бал-маскарад», «Сила долі» Д.Верді, «Фауст» Ш.Гуно, «Африканка», «Гугеноти» Д.Мейєрбера, «Жидівка» («Дочка кардинала») Ф.Галеві, «Лоєнгрін» Р.Вагнера, «МанонЛеско» Д.Пуччіні, «Галька» і «Страшний двір» С.Монюшка. В Одесі її репертуар збагачується провідними партіями в операх «Джоконда» А.Понк'єлі, «Отелло» Д.Верді, «Тангейзер» Р.Вагнера. Одеська преса відзначила не тільки могутній вокальний талант нашої землячки, а й неабиякий акторський хист. Одесити захоплювалися мистецтвом С.Крушельницької не тільки в операх, а й добродієчних концертах, у яких вона виконувала; зокрема, й твори українських композиторів та українські народні пісні у їхніх обробках. У листі до Михайла Павлика від 10 лютого 1897 року (з Одеси до Львова) співачка признавалася: «Про мої артистичні подвиги нічого й казати! Поступи великі я зробила, всі те кажуть, та й сама виджу. По газетах так і розхвалюють за таку реальну та правдиву, відчутну гру. Я ні причому, і не знаю, чи воно правда, чи ні: та хто його знає?» І тут же додає: «Жаль мені, що у Київ тепер не можу поїхати, бо там наразі нема відповідного театру: старий погорів, а нового ще не успіли покласти».

Сторінки одеських газет «Новороссийский телеграф», „Одесский листок», «Одесские новости» та інших рясніють рецензіями з блискучими оцінками співу і драматичної гри С.Крушельницької. Сама ж С.Крушельницька в листі до редактора львівської газети «Діло» – Івана Белея від 4 березня 1897 року писала з Одеси: Високоповажний пане редактор!

Прошу ласкаво помістити в Вашому шановному часописі, що я уже скінчила сезон в Одесі, котрий провела з великим успіхом та при загальній симпатії публіки. Учора був мій бенефіс в опері «Отелло», і в ролі Дездемони страшно мене публіка приймала оваціями. Притім вручила хороші і великої честі подарунки, а саме: 1) срібну корону з напис сю «Талановитій артистці»; 2) браслет чудесний з написсю: «Славній артистці від земляків»; 3) срібний сервіз столовий гравірований; 4) альбом з напис сю «Ідеальній Дездемоні»; 5) квіти, букети і кошики. Під час, коли все те підносили, з публіки сипали на сцену букети, в чім найбільше брали участь студенти університету. Ось я Вам дещо описала, а решту доповім, бо, може, приїду до Львова та буду співати на концерті Шевченка. Поручаю Вашій ласці і поздоровляю Вас щиро. С.Крушельницька.» (За автографом, що зберігається у відділі рукописів Інституту літератури імені Т.Г.Шевченка НАН України (ф. 100. № 1990: Публікується вперше)).

9 березня 1897 р. С.Крушельницьку, яка від'їжджала з Одеси до Львова, проводжали на залізничному вокзалі великі маси людей, причому не тільки українці, а й росіяни, євреї, поляки, представники інших національностей.

В Одесі С.Крушельницька послідовно демонструвала свою високу національну свідомість, горнулася до місцевої української інтелігенції. За щасливим збігом обставин з 16 жовтня до 1 грудня 1896 р. (за старим стилем, тобто з 28 жовтня до 13 грудня за новим стилем) в Одесі виступала українська мандрівна, так звана третя, за традиційним підрахуванням, а насправді четверта трупа Марка Кропивницького (організована 1894 р.). До неї належали молоді його вихованці: Ю.Шостаківська, М.Маньківська, Д.Шевченко-Гамалій, М. Глиба, О.Вірина, І.Загорський, Д.Гайдамака, С.Глазуненко, Г.Рафальський та багато ін. Саме у 1896 р. до цієї трупи прийшов молодий талановитий І.Мар'яненко. З усіма ними С.Крушельницька мала можливість познайомитись, побачила вистави цієї трупи: «Наталка Полтавка» І.Котляревського, «Зайдиголова», «По ревізії». «Вій» (за М.Гоголем), вистави М.Кропивницького, «Жидівка-вихрестка» І.Тогобочного. «Дядькова хвороба» В.Самійленка. «Така її доля» Н.Третьякова, в яких брав участь як актор сам М. Кропивницький, а також деякі інші вистави. Але найцікавіше, що 22 листопада 1896 р. (за старим стилем, тобто 4 грудня за новим стилем) в приміщенні Російського театру відбулося вшанування М.Кропивницького з нагоди 25-річчя його артистичної діяльності. Ювіляр виступив у ро-

лях Хоми з першої дії «Назара Стодолі» Т.Шевченка, Кіндрата Балтика з другої дії «Олесі» М.Кропивницького, Шпоньки з одноактного водевілю М.Старицького. За одеською газетою „Новороссийский телеграф» огляд цих урочистостей зробила Т.Лемківська в статті «Ювілейні дні Кропивницького в Одесі»(Марко Лукич Кропивницький: Збірник статей, спогадів і матеріалів. – К.: Мистецтво. 1955. – с. 221 – 227).

Авторка інформує, що „надіслала свою картку з українським написом примадонна італійської опери Крушельницька, українка за національністю».

Тоді С.Крушельницька особисто познайомилась з усією родиною М.Кропивницького – дружиною Марією Василівною, яка була лікарем, і трьома дітьми – Олександром, Ольгою і Володимиром. Всі вони спеціально приїздили на ювілей до Одеси зі свого хутора Затишок – того самого хутора під колишньою назвою «Сашино», який М.Кропивницький купив 1889 року у поміщика Березовського за 120 верст від Харкова і за 20 верст від повітового центру Куп'янська і який він незабаром перетворив на справжню оазу. На жаль за радянської влади цей маєток перестав бути власністю родини Кропивницьких, і остання споруда в ньому розібрана місцевим головою колгоспу уже в 60-х роках. Тепер там, кажуть, пустир...

Саме цей хутір згадано в єдиному відомому листі М.Кропивницького до С.Крушельницької, написаному в Москві 25 січня 1898 року й надісланому до Італії у відповідь на її поштову листівку. Від імені своєї родини й акторів М.Кропивницький дякує співакці за пам'ять. Очевидно, що між двома митцями, в їхніх розмовах йшлося про приїзд до трупи М.Кропивницького молодшої Соломіїної сестри Емілії, відомої згодом під чоловічим прізвищем Стернюк (1875-1965 рр.), яка справді збиралася стати артисткою. Про те збереглися свідчення її в листах до різних осіб. І саме це мав на увазі автор листа, шкодуючи, що Миколі Вороному й Северинові Паньківському не вдалося умовити «малу сеструню», яка, до речі, мала на той час уже двадцять один рік, поїхати разом з ними зі Львова до трупи М.Кропивницького. Відомо, що поет Микола Вороний, навчаючись у Львівському університеті у 1895-1897 р.р., не тільки працював журналістом у часописах «Житіє і слово» та «Зоря», а й у 1896 році був режисером українського театру товариства «Руська бесіда». У своїх спогадах М.Вороний записав: «Тоді ж Кропивницький, листуючись зі мною, запросив мене до свого театру актором (...) Я взяв з собою ще Северина Паньківського (галичанина) і поїхав до Кропивницького». Можливо, існувала домовленість між М.Кропивницьким і С.Крушельницькою, що разом з М.Вороним і С.Паньківським приїде її сестра Емілія. Про це могла просити М.Вороного й С.Паньківського і сама С.Крушельницька, бо особисто познайомилася з ними ще до від'їзду до Одеси.

Передаючи від своєї дружини вітання Соломії та її «сестричці», М.Кропивницький має на увазі іншу її сестру – Олену (1870-1960 рр.), відому згодом під чоловіковим прізвищем Охримович, яка супроводжувала співачку в усіх її ранніх гастрольних подорожах, влаштовуючи їй побут. Про своє перебування в Одесі разом із Соломією вона розповіла в опублікованих згодом спогадах.

М. Кропивницький запитує С.Крушельницьку: «Чи не думаєте вернути до Росії?» Співачка справді ще не раз завертала у своїх світових мандрах й до Російської імперії. У 1898-1902 рр. вона виступала у Великому театрі у Варшаві, що належала тоді до Росії, виїжджаючи на окремі гастрольні виступи до Петербурга (1899, 1900 і 1901 рр.) і Вільна (1901 р.), але її маршрути в цей час не перетиналися з маршрутами М.Кропивницького. На Україну ж у межах дореволюційної Росії співакці вже ніколи не довелося приїхати. Залишилися тільки пам'ять про одеські зустрічі, під час яких були розмови не тільки про спільних знайомих (адже М.Кропивницький побував у Галичині ще у 1875 році), а й про долю української культури, самої України, поділеної політичними кордонами двох Імперій – Російської й Австро-Угорської. Про те, що такі розмови відбулися, свідчать окремі рядки в листі М.Кропивницького.

Цей лист кілька разів публікувався в радянський час, але з характерними купюрами. У часи «перебудови» десь надрукований і повністю, але без належного коментаря. Подаємо повний текст листа М.Кропивницького від 25 січня 1898 р. до Соломії Крушельницької за автографом, що зберігається у відділі рукописів Інституту літератури імені Т.Г.Шевченка НАН України (ф. 143, №102): «Високошановна панно! З великою радістю отримали ми від Вас візитну картку і дякуємо від щирого серця, що згадали нас під теплим та розкішним небом Італії. Як же Вам там живеться, чи живі-здорові? А Ваша мала сеструня так-таки і не приїхала, Вороний і Паньківський не змогли умовити її, щоб їхала укупі з ними.

Нам тут, межи москалями, не геть-то радісно й корисно; вимагають, бачте, щоб ми більш танцювали гопака, пили горілку та співали; а щоб про біль серця, про скорботи душевні, про лихі стосунки й відносини анічирк!.. Мовляв, танцюємо на однім місцеві, як медвідь на ланцюзі...

Пробудемо тут до Великого посту, до 15 лютого старого стилю; а потім їдемо у хутір. Кажу: їдемо, бо тут і жінка, котра Вам і сестричці Вашій кланяється і вітає Вас, і діти всі трійко тут, – треба би і їм побачити, що то за Москва така, котра прогинула нашу прадідівщину...

Куди ж Ви направите стопи своя? Чи не думаєте вернути до Росії? А в Одесі діло опери, либонь, ведеться не геть-то корисно й порядно, така чутка?..

З найщирішим поважанням, зістаюсь готовий до послуги, Марко Кропивницький.

Москва: Театр: «Ермитаж». Каретний ряд. 25 января 1898 р.

Візитна картка С. Крушельницької, про яку згадує М. Кропивницький, як і поздоровча картка від неї з нагоди ювілею М. Кропивницького, не збереглися, бо їх поглинула з усім архівом М. Кропивницького пожежа на хуторі Затишок. Можливо, існували ще й інші картки чи й листи, але все це не дійшло до нас.

Наведені вище уривчасті факти свідчать, що Соломія Крушельницька мала тісні контакти з українським оточенням не тільки в Галичині, де вона була цілком своя, а й з видатними діячами української культури Східної України, а поміж них – передусім з великим українським драматургом, актором, режисером і організатором театральної справи Марком Кропивницьким, а поєднало їх улюблене місто Кропивницького – Одеса. Та сама Одеса, у якій тепер чиновники від культури, замість поклопотатися щодо присвоєння імені С. Крушельницької оперному театрові свого міста, відхрестилися од 125-річного ювілею Соломії Крушельницької, бо їм, бачте, Котляревський, Соломія Крушельницька «без надобності»...

Ростислав Пилипчук

Вручення академічної нагороди

НАНОТЕХНОЛОГІЇ, ЩО ЦЕ?

Людство пройшло багато етапів розвитку, пов'язаних з важливими відкриттями, які дали інтенсивний імпульс подальшому поступу цивілізації. Це винайдення колеса, металів – міді, бронзи, заліза; революційним стало усвідомлення геліоцентричної будови Сонячної системи й того, що Земля – куля. Особливо важливі етапи – створення парового двигуна, а згодом – розуміння будови атома, відкриття елементарних частинок (електрона, протона, нейтрона тощо), усвідомлення обмеженості ньютонівської моделі будови Всесвіту, створення квантової теорії будови матерії та теорії відносності Ейнштейна тощо. У XX столітті були запо-

чатковані й нині бурхливо розвиваються принципово нові галузі енергетики (атомна), техніки (лазери, комп'ютери), сучасні глобальні засоби комунікації (Інтернет) тощо.

Науково-технічну революцію нашого часу пов'язують з появою нанотехнологій. Префікс «нано» (від грец. *ναυνος* – карликовий, дрібний) означає мільярдну частку (10^{-9}) чогось. Нанотехнології пов'язані з речовинами і тілами, розміри частин яких визначаються мільярдними частками метра. Хоча поняття *нанотехнологія* є порівняно новим, різні структури нанометрових розмірів відомі давно. Насправді вони є на Землі, відколи існує життя. Наприклад, молекули хлорофілу розміщуються в гранах розміром близько 100 нм усередині органел клітин (хлоропластів), які відповідають за процес фотосинтезу в рослинах; молюск «морське вушко» будує свій міцний будиночок – мушлю, склеюючи наночастинки крейди сумішшю білків з вуглеводами; ще до нашої ери римські скловари вміли виготовляти кольорове скло, яке містило наночастинки металів, різнокольорові вітражі середньовічних храмів так само виготовлені із застосуванням такого скла; звичайна (на основі галогені дів Аргентуму) фотографія належить до наносистем – це приховане зображення, що виникає при експонуванні фотографічного матеріалу, також містить кластери Аргентуму нанометрового розміру.

Термін «нанотехнологія» ще не набув строгого, «енциклопедичного», означення. Загалом під ним розуміють процеси створення і використання матеріалів, пристроїв і систем, що перебувають у діапазоні розмірів

атомів, молекул і надмолекулярних утворень. А також уміння працювати з такими об'єктами, штучно створювати на їх основі інші організовані наноструктури, яким притаманні нові фізичні, хімічні чи біологічні властивості та пов'язані з ними нові явища. Тому виникли значно ширші поняття – *наноаут* в галузі фізики, хімії, біології, предметом яких є фундаментальні дослідження наноматеріалів і явищ у нанометровому масштабі, а також *наноінженерія*, мета якої – пошук ефективних шляхів і методів їх використання.

Однією з нанонаук є *нанохімія* – галузь знань, яка досліджує утворення, властивості та реакційну здатність частинок і сформованих з них ансамблів, принаймні в одному вимірі вони мають розмір до 10 нм. Однак предметом нанохімії є не просто дуже малі об'єкти, а такі новоутворення, властивості яких кардинально відрізняються від ознак звичайних тіл того самого хімічного складу. Отже, для нанохімії характерні різноманітні розмірні ефекти – явища, що проявляються в якісних змінах фізичних і хімічних властивостей та реакційній здатності залежно від кількості атомів або молекул у частинці речовини. Зазвичай вони спостерігаються в інтервалі, меншому від 100 атомно-молекулярних діаметрів. Розрізняють власні (внутрішні) розмірні ефекти – явища, пов'язані зі специфічними змінами в поверхневих, об'ємних і хімічних властивостях частинки, та зовнішні – розмірно залежні відгуки на дію зовнішніх сил, не пов'язаних з внутрішніми розмірними ефектами.

Нині вчені вміють одержувати наноструктури майже всіх хімічних елементів, і це відкриває безмежні можливості для нових фундаментальних і прикладних досліджень. Є кілька підходів до класифікації об'єктів нанохімії. Одні з них базуються лише на кількісних показниках (розмірах частинок, кількості атомів, що утворюють частинку), інші – на геометричних ознаках і мірності об'єкта. Якщо в усіх трьох вимірах об'єкт має розміри в нанометровому діапазоні, то його відносять до «квантових точок», кластерів. При двох нанорозмірних вимірах існують нановолокна, нанокاپіляри, нанотрубки. Якщо об'єкти характеризуються манометровими розмірами лише в одній просторовій координаті, то це наноплівки чи наношари.

Мабуть, сьогодні до найкраще вивчених об'єктів нанохімії належать наночастинки різних металів, напівпровідників, Карбону – фулерени і вуглецеві нанотрубки, з якими пов'язують широкі перспективи створення принципово нових матеріалів з унікальними властивостями і зразків новітньої техніки.

Так, нещодавно стало відомо, що наночастинки Аргентуму набагато ефективніше знешкоджують хвороботворні мікроорганізми, ніж срібло в

компактному стані чи у вигляді йонів. Це дає змогу застосовувати наночастинки Аргентуму для знезаражування, води, при створенні препаратів і матеріалів медичного призначення. Фізіологічна активність препаратів на основі наночастинок Аргентуму зумовлена тим, що вони здатні дезактивувати спеціальні білки, які є оболонкою мікроорганізмів і забезпечують їх киснем.

При втраті білком цієї функції мікроорганізм гине. Проводяться дослідження щодо застосування наночастинок Аргентуму у фармацевтиці. На їх основі вже випускають зубні пасти, які захищають від різних інфекцій. Невелику кількість вводять до складу косметичних засобів, консервантів, ними обробляють тканини, шкіру для взуття тощо. Крім того, їм притаманна дуже висока електропровідність, зокрема електропровідний клей на їх основі можна застосовувати в мікроелектроніці для з'єднання найдрібніших деталей.

*член-корреспондент НАН України,
професор, доктор хімічних наук
Кучмій Степан Ярославович*

Ільницький І.Г. виступає: «Я за!»

З ВІДРЯДЖЕННЯ

МІСТО КОРОЛІВСЬКОГО БЛИСКУ, КОЗАЦЬКОЇ ГОРДИНИ ТА СВІТОВОГО СМУТКУ

На запрошення адміністрації Краківського аграрного університету з президентом Академії наук вищої освіти України М.І. Дубиною направляємося до Кракова. Початок жовтня. Вузькі приватні смужки землі ще вкриті незібраною кукурудзою, які прикрашають польські землі. Садиби багаті, хоча з різним рівнем достатку. Краків вразив сірістю, темними та облупленими будівлями не лише в передмісті, але і в центрі.

Нас зустрів екс-ректор університету, професор, іноземний академік нашої академії Казімеж Косіняк -Камиш. Із перону повіз до своєї домівки у центрі міста. Професори живуть добре у власних будинках. Професор аграрного університету працює у чотири рази менше, ніж я (210 годин річного педагогічного навантаження), але в декілька зрізів отримує більшу платню. Життя у Кракові значно дешевше (продукти, овочі, фрукти), ніж у Києві. Поселяємося у готель поблизу Королівського замку.

Наступного дня нас зустрічають в природничому відділенні Польської академії наук, де ми робимо наукові доповіді. Я подаю історію ветеринарної медицини України від часу Київської Русі до сьогодення.

Знайомимося з містом. Краків давнє місто, розміщене на р. Вісла. Воно знаходилося на древньому торговому шляху, який вів із Західної Європи в Київську Русь та до Каспійського моря.

Перша письмова згадка про Краків зроблена у 965 році. Дякуючи Київському князю Святославу, який звільнив ці землі від язичників, землі Кракова стали резиденцією польських королів та студентства. У 1364 році тут відкрито польський університет – Ягеллонський університет. Слід зазначити, що дещо раніше серед слов'янських країн університет був відкритий у Празі (1348 р.). В обидва університети українські ваганти направлялися на навчання.

Нас полонив своєю красою та музеями Ягеллонський університет, відомий горб Вавель, який складається із королівського замку, кафедрального собору, церковних та світських споруд. Багатства замкових зібрань вражають. Це кріпти із гробницями королів, королівські апартаменти, рівно як і колекції живопису свідчать про велич і багатство. Мимоволі промайнула думка, що все це українське. Адже за сотні років польські вельможі (Потоцькі, Вишиневецькі, Сап'єги та інші) вивозили все з України, навіть історичні цінності. Так, Л. Сап'єга вивіз із печери

«Вертеба» (с. Більче-Золоте Тернопільської області) експонати праукраїнської культури, яким декілька тисяч років (посуд з глини з унікальним розписом, вироби із кісток, каменю). Слід віддати належне полякам, що в археологічному музеї Кракова існує експозиція «Ukraina przed wiekami» де виставлено невелику частку національних скарбів, а решта розпродано в приватні музеї.

Далі наше знайомство продовжується з Окулом (передмістя), в центрі якого знаходиться велика площа св. Марії Магдаліни, костели св. Петра і Павла (1597-1635) св. Андрія (1079-1098). Між костелами розміщується площа Головного базару із знаменитими торговими рядами Сукенниці.

Площу Головного базару прикрашає пам'ятник Адаму Міцкевичу, який по красі поступається Львівському пам'ятнику.

Площа Головного базару завжди була місцем зібрання жителів. Тут поляки зустрічали свого визволителя Т. Костюшка та спостерігали за гордовитими козаками, які приїжджали сюди з мирною місією, чи сприймали смерть з піднятою головою та посмішкою на обличчі.

Вручення медалі Національної Академії внутрішніх справ України академіку Горбачуку І. Т.

Нині ті далекі часи нагадує трубач, який виконує хейнал кожну годину, направляючи почергового трубу на всі чотири сторони світу та сучасні візники на каретах.

В місті жив Ян Матейко, про що свідчить площа Матейко., яку оточують будівлі XIX ст., особливо будівля Академії мистецтв з бюстом Яна Матейко.

Краків володіє унікальним міським парком (**плани**), який у вигляді стрічки охоплює старовинну частину міста. У місті існує Грюнвальдський пам'ятник із кінною статуєю Владислава Ягайло, Музей фармації з колекцією фармацевта І. Лукасевича, який винайшов керосинову лампу, пам'ятник українському лірнику та меморіальна дошка на церкві, присвячена українському голодомору.

Третього жовтня ми були запрошені на церемонію святкування початку навчального року в університеті. Польські студенти розпочинають навчальний рік 1 жовтня. В аграрному університеті збереглися традиції посвяти в студенти з часу Ягеллонського університету, звідти бере коріння університет.

Аграрний університет відповідає всім вимогам Євросоюзу і обладнаний сучасним устаткуванням. Цю роботу провів екс-ректор К. Касіняк-Камиш, особливо при будівництві технологічного інституту. Професор К. Касіняк-Камиш ще проводить велику культурну програму з Україною. Він провів декілька концертів хорової музики під девізом «Духовні мости єднання».

Останній день перебування у Кракові ми присвятили відвідинам Освенціуму (Auschwitz-Birkenau). Багато прочитано про звірства німців, бачено, але нас пройняло особливе почуття – дух замучених жертв. Вони гинули за примхою кількох людей, волю якої виконували мільйони. Чому так сталося? Освенціум, як і решта таборів повинен бути пересторогою для всіх. Негатив, як цунамі, може охопити як багатих, так і бідних. Це страшно – біля 1,5 млн. смертей. Слід робити висновки. Дух невинних супроводжував нас цілий день. Таке не забувається.

Сповнені баченого, дякуємо керівництву університету і особливо К. Касіняку-Камишу, Ж. Канія, С. Новак за надану можливість познайомитися з Краковом.

*Академік АН ВО України
Рудик С.К.*

НОВІ ПУБЛІКАЦІЇ

ПЕДАГОГІКА В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Доступ до потужних інформаційних каналів і правильне користування великими масивами отриманих даних стали щоденною потребою людини ХХІ століття. Перед педагогікою постають нові актуальні завдання, від вирішення яких залежить спрямовувальна сила поступального руху нашої молодшої держави.

Новій Концепції інформаційної педагогіки та впровадженню проекту «Електронна педагогіка» в НПУ імені Михайла Драгоманова присвячена розмова з ректором університету, доктором філософських наук, професором, дійсним членом (академіком) АПН України, заслуженим діячем науки і техніки України Віктором АНДРУЩЕНКОМ

— *Вікторе Петровичу, які особливості інформаційної педагогіки і як вона доповнює педагогіку традиційну?*

Ідея виникла під час мого візиту з професором Володимиром Євтухом до Польщі. В одній з дискусій ми обмінялися думками про необхідність введення новітніх підходів у підготовку людини до життя і ролі в цьому педагогіки. Саме вона як теорія та методика навчання і виховання особистості якнайшвидше повинна адаптуватися до зростаючих потреб інформаційного суспільства.

Інформаційна педагогіка – особливий напрям педагогічної, ширше – соціальної (суспільної) діяльності, що забезпечує супровід особистості в сучасному інформаційному середовищі. Доступ до інформації, її сприйняття, адекватне розуміння і оптимальне використання – процес, ефективність якого залежить зокрема, від можливостей. Адже в жителів малого міста чи селища, порівняно з мешканцями мегаполісів, вони значно обмежені. А інформаційна епоха потребує їх рівності. Вирішення цих питань і є складовою мети інформаційної педагогіки.

— *Які завдання покладаються сьогодні на інформаційну педагогіку?*

— Основне – забезпечити комфортне життя особистості в багатоманітності інформації, вільну орієнтацію в ній, формування вмій і навичок з її використання в різних сферах суспільної та індивідуальної життєдіяльності.

Інформаційна педагогіка має розробляти методики оптимального впровадження інформаційних технологій. Зокрема, таких, що дадуть змогу нівелювати їх руйнівний вплив на людину та її здоров'я. Загалом – на духовне (психічне) життя суспільства. Фактично інформаційна педагогіка виховує інформаційну культуру особистості.

— ***Які напрями пріоритетних досліджень передбачає предметне галузь інформаційної педагогіки?***

— Перші узагальнення дають можливість виокремити такі напрями: нормативно-правова база інформаційної освіти; формат і межі впровадження інформаційних технологій; інформаційний менеджмент, інформаційний обмін між закладами освіти, вивчення зарубіжного досвіду інформаційного забезпечення освіти, інтернет-можливості національної освіти, тощо.

Певний досвід напрацювання в теоретичному та педагогічному полі інформаційної педагогіки є в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка, Національному технічному університеті «КПІ», Харківському національному технічному університеті, Херсонському державному університеті, Національному педагогічному університеті імені Михайла Драгоманова та в інших ВНЗ.

— ***У нашому університеті активно впроваджується проект «Електронна педагогіка». Якою є його мета і які кроки вже зроблено на шляху її досягнення?***

— Згідно з Болонськими домовленостями Україна стала повноправним учасником Європейського освітньо-інформаційного простору. А це потребує створення умов для розвитку в людини здібностей до розв'язання проблем у динамічному режимі через систему організації самостійної діяльності студентів. Саме такі умови, завдяки оберненому зв'язку між слухачем і викладачем, забезпечує мережеве Інтернет/Інтранет-навчання. А також підтримує процес інформаційне середовище з електронними засобами навчання. І спирається як на традиційне дидактичне і технічне забезпечення, так і на спеціальні форми організації навчального процесу.

Сучасні електронні технології навчання сприяють поліпшенню якісного рівня надання освітніх послуг та прискоренню розвитку системи освіти в Україні. Інтернет уже використовується не тільки для одержання інформації з авторитетних світових джерел, а й для організації навчального процесу. Крім цього, відповідно до основної вимоги Державної програми інформатизації загальноосвітніх, позашкільних і вищих навчальних закладів про обов'язкове під'єднання комп'ютерного мультимедійного класу кожного ЗНЗ до інгтернету та положень Указу

Президента від 4 липня 2005 року, викладачі вищих навчальних закладів, незалежно від спеціальностей, повинні володіти навичками роботи з новітніми інформаційно-комунікаційними технологіями. Особливо це стосується педагогічних ВНЗ.

Розробка цього проекту зумовлена необхідністю забезпечити широке використання інформаційно-комунікаційних технологій у всіх сферах діяльності університету. В основу механізму реалізації проекту покладено: задоволення освітніх потреб на сучасному рівні; концептуальне рішення Вченої ради університету про підвищення ролі інститутів в організації навчального процесу в університеті; еволюційний характер упровадження інновацій в освіту.

Основна мета проекту – створення єдиного інформаційно-освітнього середовища університету, забезпечення учасників навчального процесу засобами і технологіями обміну інформацією. А також оснащення університету електронними засобами навчання і телекомунікаційними засобами доступу до інформаційно-освітніх ресурсів глобальних і регіональних корпоративних мереж, зокрема до електронних бібліотек, що підвищить якість підготовки фахівців. Для досягнення мети, по-перше, необхідне створення, поширення і впровадження в освітній процес сучасних електронних навчальних матеріалів, їх інтеграція з традиційними навчальними посібниками, а також розробка засобів підтримки і супроводу, забезпечення якості, стандартизація і сертифікація інформаційних технологій, створення і розвиток нормативної бази єдиного освітнього інформаційного середовища нашого університету. По-друге – підготовка і перепідготовка педагогічних, адміністративних та інженерно-технічних кадрів навчального закладу, здатних застосову-

вати в освітньому процесі новітні інформаційні технології. По-третє – забезпечення ВНЗ і його відокремлених навчальних підрозділів засобами обчислювальної техніки, сучасними електронними навчальними матеріалами, а також засобами доступу до глобальних інформаційних ресурсів.

Реалізація завдання зі створення навчальних електронних ресурсів передбачає повне забезпечення студентів усіх форм навчання необхідною навчальною і методичною літературою на електронних носіях. Особливої уваги також потребує підвищення рівня кваліфікації професорсько-викладацького і допоміжного складу кафедр залученням до розробки комп'ютерно орієнтованих засобів і технологій навчання.

Першим кроком у реалізації проекту став мій наказ про організацію підготовки і виготовлення електронних книг із зазначенням конкретних виконавців та їхніх завдань. Було розроблено нормативну базу: Положення про експертну комісію з прийому електронної продукції, Положення

про електронну книгу та системи захисту, наказ про матеріальне стимулювання розробників засобів навчання на електронних носіях. Одночасно вивчався світовий та український досвід з реалізації цього питання, зокрема в провідних ВНЗ Європи; Яголовському (Польща), університеті м. Умеа (Швеція), Першому Римському університеті «La Sapienza», КНУ імені Тараса Шевченка, Харківському університеті радіоелектроніки, Тернопільському педагогічному університеті імені М. Гнатюка та інших. Це дало змогу підготувати повний комплект матеріалів навчально-методичної підтримки організації виготовлення електронних підручників в Інституті дистанційного навчання: спеціальних програмних оболонок, системи курсів підготовки техперсоналу кафедр, задіяних у технічному забезпеченні процесу виготовлення тощо. Нині в нас 87 осіб з усіх кафедр університету, які створюють електронні книги. Завдяки повному забезпеченню цих фахівців відповідною технікою отримуємо високоякісну навчальну продукцію. Для проведення курсів підготовки створено Центр упровадження електронних систем навчання НПУ імені Михайла Драгоманова; обладнано мультимедійний відеоконференцзал на 80 місць із застосуванням WI-FI технологій. Його використовуємо як читальний зал віртуальної бібліотеки, а також для відкритих лекцій із застосуванням ресурсів бібліотек Інтернет/Інтернет-мереж. У перспективі такі центри матиме кожний інститут університету. Створено також спеціалізовані лабораторії: запису відеолекцій, електронного навчання (на 25 робочих місць), виготовлення електронних засобів навчання.

Сьогодні у фондах електронної бібліотеки 870 електронних книг у форматі DGVU, 77 книг у форматі HTML, 16 дистанційних курсів в оболонці Moodle.

— ***Які завдання має вирішити університет, аби забезпечити постійний доступ студентів і викладачів до навчальної і наукової літератури, а також вивести процес обміну інформацією на сучасний рівень?***

— Основне в розвитку матеріально-технічної бази – це модернізація, автоматизація і вдосконалення навчального обладнання. Найважливішим є поєднання комп'ютерних і освітніх технологій через оновлення і автоматизацію лабораторного практикуму, використання в навчанні нових комп'ютерних продуктів. Актуальним є завдання модернізації і комп'ютеризації інфраструктури потокових лекційних мультимедійних аудиторій. При цьому постає необхідність використовувати всі комп'ютерні класи не тільки для занять з інформатичних, а й спеціальних дисциплін. Адже при відповідній конфігурації поставки програмних засобів будь-який комп'ютерний клас може виконувати й

роль лінгафонного кабінету. В цьому напрямі наш університет активно співпрацює з однією з провідних компаній, що займається розробкою мережевих технологій.

Ще одним пріоритетним завданням є активізація використання електронних навчальних видань й інноваційних форм організації навчального процесу, що ґрунтуються на інформаційно-комунікаційних технологіях зв'язку. Зокрема, вже відкрито кафедру інформаційно-комунікаційних технологій та електронних засобів навчання, за якою закріплено дисципліни «Нові інформаційні технології навчання» і «Електронні видання» для всіх спеціальностей університету; введено в навчальні програми для студентів педагогічних спеціальностей спецкурси з методики використання ІКТ у дистанційному навчанні та підготовки вчителя як тьютора тощо; при Інституті дистанційного навчання організовано постійно діючі курси перепідготовки і підвищення кваліфікації викладачів і навчально-допоміжного персоналу.

Визначним стало відкриття освітнього Порталу НПУ імені Михайла Драгоманова, завдяки якому студенти всіх форм навчання мають доступ до інформаційно-освітнього простору університету. Організовано також службу порталу (адміністратори, модератори), яка підтримує технологічний ланцюжок: розробка – створення – використання електронних навчальних видань.

Безумовно, пріоритетним для університету є й організація системи електронного дистанційного навчання. Ми прагнемо всіляко сприяти самостійному навчанню студентів і ефективним формам контролю та корекції рівня їхніх знань. Наступний крок нашого проекту – створення та ліцензування мережі дистанційної освіти НПУ імені Михайла Драгоманова, охоплюючи зарубіжні відокремлені навчальні підрозділи університету. Зрозуміло, що вирішення поставлених завдань потребує тісної співпраці всіх 14 наших інститутів. Однак упровадження проекту «Електронна педагогіка» не лише дасть змогу зменшити навантаження на аудиторний фонд університету, а й відкриє нові перспективи у підготовці висококваліфікованого фахівця, здатного швидко адаптуватися до умов надзвичайно мінливого світу в епоху прогресуючої глобалізації.

*Інна Орлова,
прес-служба ректорату
НПУ ім. Михайла Драгоманова*

СТВОРЕНО ВЕТЕРИНАРНЕ ВІДДІЛЕННЯ

24 грудня 2011 р. відбулися урочисті збори Академії Наук вищої освіти України – найпотужнішої в нашій державі науково-освітньої сили, що об'єднує 408 докторів наук і професорів, 170 ректорів, проректорів, деканів і завідувачів кафедр 110 вищих навчальних закладів України, 4 наукові центри, 25 фахових і 25 регіональних відділень.

Учасники урочистих зборів Академії Наук Вищої освіти України – члени новоствореного ветеринарного відділення

Микола Дубина вручає посвідчення академіка АН ВО України Олегу Мельнику

Науковці-ветеринари працювали в аграрному та біологічному відділеннях Академії, зробивши великий внесок у розвиток вітчизняної вищої освіти й науки. Зокрема, на зборах високо поціновано роботу академіка-секретаря відділення біології Хомича В.Т. зі створення колективного навчального посібника «Гістологічні методи досліджень». Під час зборів до академічної когорти прийнято нових членів – докторів ветнаук, морфологів НУБіП України – Олега Мельника, Світлану Ткачук, Володимира Костюка, та вченого-морфолога з Варшави Павела Сису. Вагоме поповнення дало підставу Президенту АН ВО Миколі Дубині урочисто оголосити рішення про створення ветеринарного відділення, яке очолив віце-президент академії, доктор ветнаук, професор Станіслав Рудик.

МАТЕМАТИЧНИЙ АЛГОРИТМ ДІАГНОСТИКИ ТУБЕРКУЛЬОЗУ ЛЕГЕНЬ ПЕРВИННОГО ТА ВТОРИННОГО ГЕНЕЗУ

На основі застосування інформаційно – математичних технологій проведена бальна оцінка клініко – рентгенологічних та лабораторних проявів туберкульозу. Обґрунтовані критерії оцінки ефективності діагностичного процесу, що базуються на запропонованих параметрах. Визначено алгоритм діагностики туберкульозу легень у 76 хворих на первинний та у 81 – на вторинний специфічний процес, який ґрунтується на інформаційному банку клініко-лабораторних даних, що дозволило підвищити ефективність верифікації захворювання 90,7 % та 85,2 % відповідно.

Раннє виявлення та верифікація туберкульозу залежить безпосередньо від соціальних та епідемічних чинників, які склалися у дорослого населення і характеризуються невинним зростанням захворюваності, хворобливості та летальності [3,4,7].

На етапі високого рівня інфікування та контагіозності, зумовленого резервуаром туберкульозної інфекції, незадовільне матеріально-технічне оснащення профільних медичних установ та недостатньо ефективне проведення лікувально – профілактичних заходів актуальним питанням є опрацювання діагностичного процесу при туберкульозі з застосуванням інформаційно-математичних технологій з врахуванням дошпитального (загальна медична мережа) та шпитального (профільний стаціонар) етапів медичної допомоги населенню підліткового віку [2,5,6].

Метою дослідження було підвищення ефективності верифікації туберкульозу шляхом математичного моделювання найінформативніших клінічних симптомів та лабораторних параметрів захворювання з врахуванням генезу специфічного процесу.

В основі досліджень покладені результати клінічних та лабораторних даних при туберкульозі легень різного генезу у 157 хворих, інтерпретовані на принципах інформаційно-математичного моделювання.

Одержані результати досліджень опрацьовані з застосуванням бальної системи діагностики і диференційної діагностики первинного та вторинного туберкульозу при відсутності анамнестичних даних про час виникнення первинного інфікування. Для цього був використаний спрощений варіант формули Т. Байеса, який базувався на методах бального розпізнавання хвороби і складався із декількох етапів: визначення діагностичної значимості окремих ознак (симптомів та синдромів) шляхом вираховування їх частоти

у відсотках; вираховування десяткових логарифмів із одержаних відсотків, що приймалися за діагностичні коефіцієнти; обчислення підсумкових діагностичних балів шляхом помноження діагностичних коефіцієнтів на 10 та їх сумація. Далі за допомогою таблиць вираховувалась вірогідність різниці підсумкових балів на первинний та вторинний туберкульоз. При цьому, якщо різниця сум перевищувала 13 балів, ймовірність прийнятого діагнозу була більше 95,0 %, а ймовірність помилкового діагнозу менше 5,0 %. Якщо ж різниця становила 10 балів, ймовірність правильного діагнозу знижувалася до 91,0 %, а ймовірність помилкового збільшувалася до 9,0 %.

Інформаційно-математичний алгоритм було використано у 76 (48,4 %) хворих на первинний туберкульоз, у яких клініко-рентгенологічно виявляли локальні форми туберкульозу первинного генезу, що нагадували форми вторинного туберкульозу та у 81 (51,6 %) – на вторинний із загальної кількості обстежених (157 хворих).

Опрацювання інформації дало можливість встановити вірогідність окремих ознак при туберкульозі залежно від генезу специфічного процесу. В результаті запропонованого алгоритму визначена інформативність 69 ознак (повний варіант), а також 26 найбільш важливих з них (скорочений варіант)

Повний варіант математичного моделювання може бути використано у профільних медичних установах (стаціонар), а скорочений варіант можна застосувати в умовах первинної лікарської ланки (поліклініка). Для диференційної діагностики, в кожному окремому випадку, достатньо підрахувати бали і за співвідношенням отриманих величин визначити перевагу того чи іншого генезу процесу.

Таблиця

Інформаційно-математичне моделювання клініко-рентгенологічних і лабораторних проявів

№	Прояви	Бальна оцінка ознак	
		Первинний туберкульоз	Вторинний туберкульоз
1	2	3	4
I. Клініко-рентгенологічні і анамnestичні дані			
1.	Контакт з туберкульозним хворим	2,0	0
2.	Тривалість захворювання до госпіталізації:		
	до 1 місяця	0,6	0
	2 – 6 місяців	0	1,9
	понад 6 місяців	0	3,1
3.	Перебіг процесу:		
	- гострий	1,8	0
	- торпідний	0	1,2

4.	Загальна слабість:		
	-невиражена	0	1,6
	- виражена	6,8	0
5.	Підвищення температури тіла:		
	- субфебрильна	3,2	0
	-фебрильна	2,9	0
6.	Болі в грудній клітці	0,3	0
7.	Кашель:		
	- сухий	0	0,01
	- вологий	0,1	0
8.	Кровохаркання	0	0,3
9.	Задишка при фізичному навантаженні	1,9	0
10.	Збільшення периферичних лімфатичних вузлів	3,2	0
11.	Параспецифічні реакції	7,7	0
12.	Алергічні та токсико-алергічні реакції	5,2	0
13.	Зміни фізикальних даних:	1,5	0
	- притуплення перкуторного звуку	2,3	2,1
	- ослаблене дихання	2,3	2,1
	- вологі хрипи в легенях	1,5	1,4
14.	Локалізація патологічних змін:		
	- верхньочасткова	0	0,9
	- пригільсна	2,3	0
	- середньо-нижньочасткова	4,0	0
15.	Наявність порожнин розпаду	0,3	0
16.	Кількість порожнин розпаду:		
	- поодинокі	2,2	2,9
	- множинні	0	1,8
17.	Розмір порожнин розпаду:		
	- до 2 см	1,2	0
	- 2-4 см	1,0	0
	понад 4 см	0	2,9
18.	Посилений, деформований легеневий рисунок	0	3,2
19.	Поширений інфільтрований корінь легень	3,2	0
20.	Ускладнення:		
	- специфічні	12,2	0,9
	- неспецифічні	3,7	11,3

II. Лабораторні дані			
21.	Визначення МБТ в харкотинні методом бактеріоскопії:	0,4	0
	-помірне (1+)	1,2	1,1
	-масивне (2+, 3+)	0,7	1,1
22.	Визначення МБТ в харкотинні методом посіву:		
	-помірне (1+)	5,2	3,1
	-масивне (2+, 3+, 4+)	2,1	6,3
23.	Зміни в гемограмі периферичної крові:	2,4	0
	- збільшення ШОЕ	2,4	1,2
	- лімфоцитоз	1,6	1,1
	- лімфопенія	1,7	1,4
24.	Зрушення в клітинному імунітеті:	1,1	0
	-зменшення Е-РУК на 30 % і більше	1,4	1,1
	-зменшення Еа-РУК на 30 % і більше	1,5	1,2
	- пригнічення РБТЛ з ФГА на 30 % і більше	1,8	1,7
25.	Інтенсивність туберкулінової алергії:		
	- гіперергічна туберкулінова проба Манту з 2 ТО ППД-Л	5,7	0
	– збільшення І-РУК на 30 % і більше	2,6	0,3
	– збільшення РБТЛ з ППД на 30 % і більше	2,2	2,0
26.	Активация біохімічних реакцій:	4,1	2,3
	- збільшення Нр	5,1	4,9
	- збільшення ЦП	5,0	4,7
	Всього балів	121,6	68,87

Відповідно до таблиці нараховуємо 26 основних ознак, які дозволяють отримати достатньо ємну інформацію і, в переважній більшості випадків, надійно прогнозувати, за яким типом буде перебігати туберкульоз (первинним, вторинним). При цьому враховувались такі ознаки, як вираженість туберкульозної інтоксикації, деякі характерні скарги (біль в грудях, кровохаркання, задишка, кашель), анамнестичні дані (контакт з туберкульозним хворим, тривалість захворювання до шпиталізації), перебіг процесу (гострий, торпідний). Особливу увагу звертали на наявність параспецифічних, алергічних та токсико-алергічних реакцій. Важливе значення мала оцінка рентгенологічної симптоматики (наявність збільшених внутрішньогрудних лімфатичних вузлів одночасно з патологічними змінами в легенях, кальцинатів, вогнищево-інфільтративних змін і їх зв'язок з коренем легень, характер легеневого малюнку). Були враховані також наявність порожнин розпаду, їх кількісна та якісна характеристика.

Важливе значення мала частота і характер специфічних і неспецифічних ускладнень.

Одержані дослідження показали, що для первинного туберкульозу максимальний бал становив 121,6, а для вторинного – 68,87. Про первинність процесу свідчило коливання балів від 81,87 до 121,6, а про вторинність – нижче 68,87. При правильній оцінці клініко-рентгенологічних та анамнестичних даних можна було одержати 75,0 % необхідної інформації у математичному моделюванні туберкульозу, а лабораторні методи доповнювали цю інформацію ще на 25,0 %, при цьому сума балів при туберкульозі первинного генезу відповідно становила 91,2 і 30,4, а для вторинного – відповідно 51,6 і 17,27. Ці дані свідчили про вірогідність математичного моделювання симптомокомплексу первинного туберкульозу відносно вторинного, при цьому різниця суми балів клініко-рентгенологічних, анамнестичних даних (I частина бальної системи) і лабораторних методів обстеження (II частина бальної системи) залежно від генезу процесу становила відповідно 39,6 і 13,3 бала.

Таким чином, при оцінці отриманих даних виявилось, що у хворих I групи (первинний туберкульоз) правильний діагноз був встановлений у 90,7 % (69 хворих із 76), а в II групі (вторинний туберкульоз) – у 85,2 % (69 хворих із 81). Отже, частота діагностичних помилок в I групі становила 9,3 % (7 випадків із 76), а в II групі – 14,8 % (12 випадків із 81). Ці дані свідчили, що запропонований алгоритм у більшості хворих давав можливість встановити генез специфічного процесу тоді, коли клініко-рентгенологічні прояви первинного туберкульозу нагадували ідентичні форми вторинного туберкульозу.

Необхідно також відзначити, що різниця суми балів між первинним та вторинним туберкульозом повинна бути не менше 13, тоді ця різниця була вірогідною. Не було доцільності застосовувати бальну систему діагностики, коли клініко-рентгенологічні та анамнестичні дані дозволяли встановити генез специфічного процесу при наявності даних про виникнення процесу в час первинного інфікування (туберкулінового віражу) і рентгенологічно визначали «некласичні» форми первинного туберкульозу (вогнищевий, інфільтративний, дисемінований туберкульоз легень) або при вторинному туберкульозі – при наявності даних стосовно перенесеного туберкульозу в минулому.

Таким чином, одержані дані показали, що математичне моделювання туберкульозу дозволяло вибрати найінформативніші ознаки для диференційної діагностики генезу захворювання за математичним алгорит-

мом і підняти ефективність діагностики до 90,7 % при первинному та до 85,2 % – при вторинному генезі специфічного процесу. При цьому за сумою балів можна з вірогідністю судити про генез захворювання, коли виникали труднощі у встановленні часу первинного інфікування і клініко-рентгенологічні прояви первинного туберкульозу нагадували ідентичні форми вторинного туберкульозу.

Висновки. Математичне моделювання туберкульозу дозволяло вибрати найінформативніші ознаки специфічного процесу, що дало можливість підвищити ефективність діагностики у 90,7 % при первинному та у 85,2 % – при вторинному генезі захворювання.

Запропонована технологія діагностики первинного і вторинного туберкульозу достатньо інформативна і може бути використана як в поліклінічних, так і стаціонарних умовах медичної допомоги.

Література

1. Антонов И. П., Лупьян Я. А. *Справочник по диагностике и прогнозированию нервных болезней в таблицах и перечнях.* [Текст] – Минск : Беларусь .- 1986.- 288 с.
2. Л. І. Ільницька. Шляхи оптимізації доклінічного виявлення туберкульозу у підлітків [Текст] // *Практ. медицина.* – 2002. – № 3. – С. 135 – 137.
3. Інфільтративний туберкульоз у дітей в сучасних умовах/ Костроміна В. П., Білогорцева О. І., Деркач О. В. та ін. [Текст] // *Укр.пульмон.журнал.* – 2005. – № 2. – С. 24 – 27.
4. Значимость групп риска в детской фтизиатрии / Сиренко И. А., Подопрігора Н. М., Марченко О. Ю., Шматько С. А. [Текст] // *Пробл.туберкулеза и болезней легких.* – 2006. – № 9. – С. 31 – 33.
5. Митинская Л. А. Новые технологии при профилактике, выявлении, диагностике и лечении туберкулеза у детей [Текст] // *Пробл.туберкулеза.* – 2003. – № 1. – С. 19-25.
6. Фирсова В. А. Туберкулез у подростков: диагностика, клиника, лечение [Текст] // *Пробл.туберкулеза.* – 2003. – № 3. – С. 23 –26.
7. Феценко Ю. І, Білогорцева О. І. Туберкульоз у дітей та підлітків в Україні. Динаміка основних показників за 10 років [Текст] // *Укр.пульмон.журнал.* – 2006. – № 2. – С. 27-29.

Асистент кафедри медичної інформатики
Львівського національного
медичного університету ім. Данила Галицького
Ільницький Г.І.

АКАДЕМІЧНИЙ НАУКОВИЙ ВІСНИК

Найавторитетніша серед громадських в Україні, Академія наук вищої освіти – правонаступниця колишньої Академії наук вищої школи – щойно відзначила своє двадцятиріччя. Впродовж цих років вона видавала власний науковий та інформаційний часопис. Із 1994 р. він виходив із періодичністю чотири рази на рік, у цьому тисячолітті – 5 чисел у рік, а останнім часом – то й шість. Усього на кінець 2012 р. побачило світ 82 наукових вісники. Цей зареєстрований державою орган видає широка й репрезентативна редакційна колегія (голова – проф. І.С.Зозуля, відповідальний секретар – проф. С.В.Шевчук), до якої ввійшли 34 дійсних члени Академії. Це зумовлено тим, що вона складається з 24 фахових і 25 регіональних відділень, представляє всі галузі вітчизняної науки.

«Науково-інформаційний вісник» АН ВО України, як зараз називається видання, структурований у ряд постійних і модифікованих рубрик. Вони присвячені офіційним матеріалам держави й академії, аналізу актуальних проблем сьогодення науки, політики, культури, освіти й духовності, новим публікаціям академіків і членів-кореспондентів, хроніці конференцій, поточному рецензуванню, привітанням ювілярів тощо. Читацьку увагу постійно привертають матеріали рубрик «Скарби України», «Питання мови», «Правда історії», «З мандрів», «Постаті», «Гострим пером», «Обговорюємо підручники», «Нам пишуть», «Академіки жартують» і інші.

У статтях академіків, що адресовані науковцям, викладачам вищих навчальних закладів, вчителям і студентам, розкриваються актуальні чи маловідомі питання юриспруденції, економіки, історії, українознавства, медицини, біології, математики, фізики, філології та гуманітарних, природничих і технічних наук. Обсяг кожного журналу – 8-10 ум. др. арк., а наклад у 2012 р. становив 450 примірників. Академія працює над розширення кола своїх читачів, не обмежуючись університетським середовищем, звертається своїми публікаціями й до широкого читача, який цікавиться здобутками і втратами вітчизняних науки, культури й освіти.

Серед оригінальних публікацій 2000-х рр., чимало з яких споряджені світлинами, назвемо тут розвідки «Чужі символи, чужа мова» (в якій доводиться необхідність дерадянізації України та її столиці) Президента Академії М.І.Дубини (2002.-№25), його ж джерельну статтю «Національна література і відродження України» (2009.-№62), «Слово про те, що без любові немає життя» дійсного члена АН ВО Патріарха Філарета (2006.-№49),

«Т.Шевченко і минуле України» П.Масляка (2004.-№41), «Праця І.Франка «Що таке поступ?» як дзеркало сучасних проблем українського державотворення» В.Лизанчука (2006.-№51) та його ж «Національні пріоритети у політичній і журналістській діяльності» (2006.-№8), «Замість наукової полеміки – відверта українофобія» М.Тимошика (2007.-№55), «Проблеми входження України в європейський простір освіти» М.Мартиненка (2008.-№60), «Криза освіти України» Ю.Руденка.

Відзначимо й статті вісника, присвячені річницям письменників Т.Шевченка, Б.-І.Антонича, О.Лотоцького (автор М.Дубина), М.Гоголя, Т.Шевченка, О.Бодяньського (В.Погребенник), а також розвідки, присвячені забутим постатям, як-от О.Степаненкові (С.Рудик), З.Кузелі (В.Погребенник) і багатьом іншим, або ж, наприклад, стратегіям асиміляції гоголівської спадщини у сучасній російській літературі (Г.Мережинська). Змістовними, а декотрі й полемічними є вміщені «Науково-інформаційним вісником» студії «Томаш Масарик – Україні» М.Дубини, «Фантастика в художньому творі» Ю.Булаховської, «Українська мова – основний чинник національної ідентичності в Україні» й «Мовні скарби українського народу» С.Шевчук, «Культурно-освітній рух та національне відродження Наддніпрянської України» і «Золоті книги української етнографії» І.Дейнеги, «Українізми «Магабгарати» Ю.Ярмиша, «Чи була Куликовська битва?» члена-кореспондента Академії автора «Країни Моксель» В.Белінського.

Змістовними є поміщені на шпальтах наукового часопису передруки статей із різноманітних видань України й закордону, як-от Голови Чиказького НТШ П.Пундія, присвячена діяльності осередку, «Іван Франко і державність» М.Неврлого, «Педагогіка серця і розуму» В.Андрущенко, «Іван Пулюй» В.Шендеровського, «Щось не договорює ця ніч» А.Мокренка, «Ще раз про українську національну ідею» Дм.Гнатюка, «За рецептом вождів: як нав'язували нам «злиття націй» Ю.Лазебника, «Митрополит Андрей Шептицький» М.Косова, «Трагедія Максима Березовського» В.Кобилуха, «Данило Братковський» Е.Пришутова, «Оршанська битва» А.Гусева й цілий ряд інших.

Перше число вісника кожного року докладно висвітлює перебіг річних зборів Академії, друкує звітні матеріали, тексти виступів Президента, академіків, привітання гостей тощо. Вісник займає принципову проукраїнську позицію, що засвідчують не тільки оригінальні публікації його дописувачів, а й уміщені офіційні матеріали, наприклад стаття від імені Президії АН ВО «Не зупинимось!» (2012.-№4). Це гостра реакція на зросійщення нинішньою владою Української держави, на ведений упродовж

останніх кількох років цілеспрямований наступ на історію, мову, літературу й культуру України, традиції автохтонного народу. Її автори від імені понад 400 дійсних членів і членів-кореспондентів Академії вимагають дотримання Конституції України, зокрема її 10 статті, суттєвого коригування державного будівництва в сучасній Україні, яка розвиватися має як держава українська, політики протекціонізму прав українського народу тощо.

Останній на цей час, шостий номер «...Вісника» за листопад-грудень 2012 р., що друкується за ухвалою Президії Академії від 19 жовтня того ж року, відкривається мотто –добірними й злободенними цитатами з М.Рильського, В.Сосюри й О.Гончара, вступним словом Президента Академії з нагоди її ювілею, де сформульовано й важливі завдання на наступний рік. У рубриці «Проблеми сьогодення» побачили світ написані небайдужим пером статті «Учимося мовити без словоблудства» Н.Поліщук, «Функціональне поле української мови у структурах соціальної комунікації» Л.І.Мацько, «Актуальні проблеми мовної політики» А.П.Загнітка, «Розмовляймо українською» В.Дерія, «Місце України на науковій карті світу» Б.Малицького тощо. У рубриці «Нові публікації» – інтерв'ю з академіком В.П.Андрущенком «Вища школа в ХХІ столітті», «Гей, республіка Банана!» професора Римського університету «Ла Сап'єнца» О.Пахльовської, низка академічних матеріалів.

Серед дописів рубрики «Хроніка» виокремимо публікацію «Місто королівського блиску, козацької гордині та світового смутку» члена Національної спілки журналістів акад. Станіслава Рудика про перебування делегації академії у Кракові. У «Постатях» представлено творчий профіль Оксани Лятуринської (стаття співавторів М.І.Дубини і В.Ф.Погребенника, що висвітлює малознані сторінки життя і творчості визначної мисткині), змістовне історичне дослідження «Олександр Шумський» доктора філософських наук М.Панчука та статтю «Стрільці співали пісні» з силуетками «усуєсів» Михайла Гайворонського, Левка Лепкого і Романа Купчинського авторства Василя Довгошиї. Поетичне обрамлення №6 завершує поезія «Яничари» Станіслава Зінчука, що таврує зрадників, історичних і сучасних «потурнаків»: «Їх чекає нащадків презирство круте / І прокляття України довічне...».

Тож читаймо «Науково-інформаційний вісник», дописуймо до нього! (Насамкінець наводимо реквізити редакції: адреса – 01054, Київ-54, вул. Тургенєвська, 11, офіс 1.1. Т/факс 486-89-16. E-mail: anvuz@ukr.net (сайт: www.anvou.org.ua).

Академік Погребенник В.Ф.

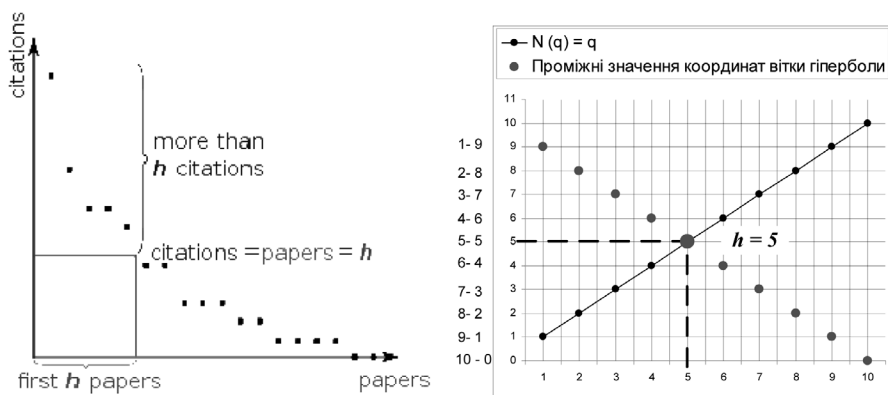

ЯКИЙ У ВАС ХІРШ?

Останнім часом все більше розмов точиться про необхідність використання чисельних показників – індексу цитування та імпакт-фактора для оцінювання результатів наукових досліджень і наукових періодичних видань. Стверджують, що за цими критеріями краще всього співставляти рівень наукових досліджень різних організацій чи окремих дослідників, визначати пріоритети у їх фінансовій підтримці.

Традиційно результативність вченого оцінювали за кількістю статей. Цей «валовий» показник до цього часу смакують деякі «видатні» українські вчені: аякже, має **200, 300...700** публікацій! Але ж стаття – це квінтесенція *завершеної багатолітньої дослідницької* роботи наукової лабораторії, кафедри, творчого колективу чи окремого науковця. Причому, з результатами апробації чи впровадження. Або, як кажуть, плід багатолітніх роздумів, глибокого вивчення першоджерел, системного аналізу тощо. У нас же є науковці, для котрих написання статті переросло в хобі, публікуються всюди, без розбору, на будь-які теми, така собі забава: «а не толкнуть лі мене очередную статейку». Благо, наскубти з інтернету всякої-всячини не складає труднощів. Знаю вчених, які продукують цей делікатний, насправді складний продукт, як із рога достатку – щотижня (!) публікуються у якомусь виданні. На кшталт плодового журналіста із популярних ЗМІ. А про те, що ці «праці» маловідомі в Україні і зовсім невідомі за кордоном, про те, що *на них ніхто не посилається і ніхто не цитує ні в Україні, ні за кордоном* – про це сором'язливо мовчать. Отож пишуть, фактично, самі для себе. Користь від такої «діяльності» вельми сумнівна. *Швидше шкода, тому що відволікають час і ресурси.* Ось чому для оцінки якості наукових публікацій застосовують давно вже прийнятий у світі показник (індекс) цитованості. Нарешті, в **2005** р. американський фізик Хорхе Хірш придумав індекс власного імені: *h*-індекс. Індекс обчислюється на основі розподілення цитувань робіт даного дослідника. Наприклад, у дослідника є **1** стаття з **9** цитуваннями, **1** стаття з **8** цитуваннями, **1** стаття з **7** цитуваннями, ..., **1** стаття з **1** цитуванням кожної з них, то його *h*-індекс дорівнює **5** (бо на **5** його статей послались як мінімум по **5** разів). Зазвичай розподіл кількості публікацій залежності від числа їх цитувань *q* в дуже грубому наближенні відповідає гіперболі: $N(q) \approx \text{const} \times q^{-1}$. Координата точки перетину цієї кривої з прямою $N(q)=q$ і буде дорівнювати індексу Хірша (див. мал. 1). Більш розлого це викладено у журналі «Пропозиція» №1, 2011 рік.

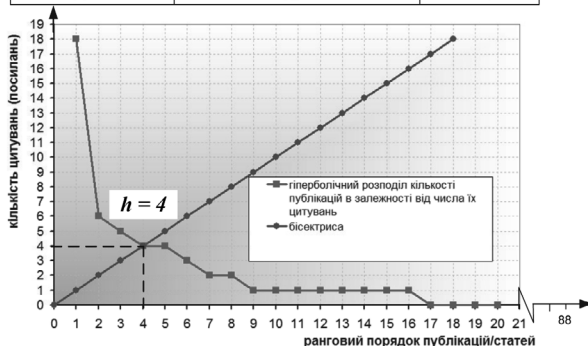
Мал. 1. Значення h -індексу в залежності від кількості публікацій та їх цитувань

Малюнок демонструє зменшення цитованості із збільшенням порядкового номеру публікації. Хірш-індекс приваблює тим, що виділяє стабільних вчених – так званих *enduring performers*, – які видають багато хороших (цікавих та потрібних, а значить і багатоцитованих!) робіт. На наш погляд, він є вдалим доповненням до інтегральних параметрів типу повної цитованості. Всім очевидно, що продуктивність вченого не можна звести до одного числа. А ось хороший набір параметрів вже може давати (хоча б у середньому) досить адекватну картину. *Фахову експертну оцінку це ніколи не замінить*, але не завжди її можна отримати. Тому діяльність по розробці нових індексів і модернізації існуючих є досить осмислена і затребувана. Існує велика кількість модифікацій індексу Хірша. Різні варіанти прагнуть врахувати само-цитованість, розділити оглядові і оригінальні статті, врахувати фактор часу, дати більшу вагу статтями з високою цитованістю тощо. Відсіяти так звані «братські могили» – численні друковані матеріали локальних конференцій, наукові збірники, вісті, відомості і навіть деякі інститутські та університетські вісники, роль яких у науковій комунікації надто мала: в них хоронять і перезахоронюють статті аспірантів, дисертантів, докторантів і пошукачів. До речі, цікаве спостереження: щойно журнал стає ВАКівським, як відразу втрачає своє наукове обличчя. Уявіть собі, в Україні понад **1500(!)** таких видань, хоч ніхто точної цифри не знає. Більшість з них не «оцифровані», не мають адреси в інтернеті і не реферовані до відомих баз даних, їх наклад **50-150** примірників: не кожен дописувач в змозі отримати хоч би один

екземпляр. Велика кількість наукових збірників завдає значної шкоди українській науці, вважає професор, член-кореспондент НАНУ Анатолій Білоус. На його думку, ці збірники і вісники відволікають вчених від написання статей до міжнародно-реферованих наукових журналів, де їхній доробок був би кориснішим для світової науки. *«Розвелосся дуже багато ВАКівських збірників. Я вважаю, що ті люди, які провели через ВАК і затвердили ці збірники, завдали надзвичайно великої шкоди науці, – заявив Анатолій Білоус. Це є фактично самовидання, які ніхто не контролює, не рецензує, які нікому не потрібні, які ніхто у світі не читає».* На думку професора, об'єктивним показником успішності вченого є не кількість публікацій в українських збірниках, а його *h*-індекс, який обчислюється на основі кількості посилань у працях інших вчених, які друкуються в міжнародно-реферованих журналах.

Визначення індексу Хірша на прикладі професора В. Сидоренка (Національний університет біоресурсів і природокористування України), який опублікував 88* статей із загальною кількістю цитувань 52 (за даними БД Scopus), *h*-індекс = 4
Зробимо таблицьку

К-ть публікацій	К-ть цитувань у Scopus	<i>h</i> -індекс
88	52	4

* на статті 17...88 посилення/цитування відсутні

Розставимо у ранжований ряд

Порядковий № статті	Кількість цитувань
1	18
2	6
3	4
4	4 <i>h-індекс</i>
5	3
6	2
7	2
8	1
9	1
10	1
11	1
12	1
13	1
14	1
15	1
16	1
17	0
18	0
...	0...
88	Σ 52

Мал. 2. Геометрична інтерпретація *h*-індексу

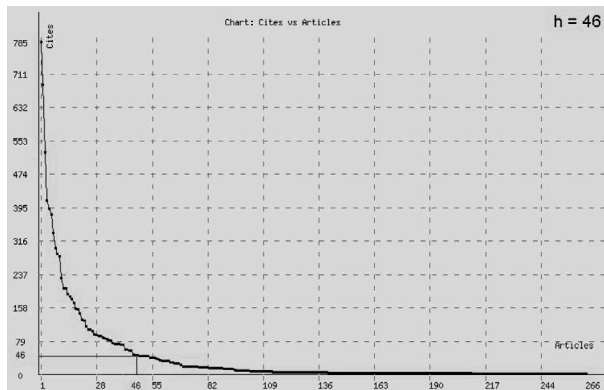
Як вже відмічалось, після знаменитої статті Хірша, в якій був введений *h*-індекс, з'явилося безліч спроб модифікувати цей показник або ввести свій. Нагадаю, що *h*-індекс показує число статей з цитованістю більше *h* (тобто індекс, що дорівнює 12, показує, що у вченого є 12 статей з цитованістю вище 12). Індекс Хірша очевидно нівелює наявність у вченого декількох суперцитованих статей (наприклад, якщо вчений написав суперроботу з цитованістю 10000, а потім робив середні добротні роботи, кожна з яких отриму-

вала цитованість **10**, то до індексу Хірша **12** він ніколи не доберетися, хоч за суперроботу йому може вже нобелівку вручили). Власне, індекс Хірша для цього і не призначений. Він показує продуктивність. Можна використовувати його разом з традиційним повним цитуванням, і тоді все буде непогано (важливо тільки якось враховувати динаміку набору індексів). У **2006** році бельгійський доктор математики **Leo C.J. Egghe** запропонував **g**-індекс, який намагається одним числом описати і **h**-індекс, і внесок невеликого числа суперстатей. Цей індекс показує число статей, які дозволяють набрати цитованість **g²**. Якщо є вчений, у якого є одна стаття з цитованістю **10000**, і **99** статей з нульовою, його індекс **g** дорівнюватиме **100**, тобто буде дуже високим. Його також можна набрати, наприклад, маючи **100** статей, кожна з яких має цитованість **100**.

Якщо розподіл статей за цитованістю достатньо гладкий, то два індекси (**h** і **g**) будуть досить близькі один до одного (скажімо, за даними **NASA ADS** у д-ра М.Березового **h=11**, **g=15** при повній цитованості понад **300** і найбільш цитованій роботі з результатом **32**; все це з урахуванням самоцитованості). Однозначно, що облік

самоцитування впливає на індекс **g**. Вплив сильніший, ніж на хіршевський індекс (це зрозуміло, тому що у випадку **h**-індексу самоцитування впливає тільки поблизу критичного значення, а для **g**-індексу вплив важливий «всю дорогу», тому що індекс інтегральний). **Leo C.J. Egghe** вважає, що це показує перевагу **g**-індексу. Це так, але тільки після «вичищення» самоцитування. Нам здається, що вірно і твердження про те, що невичищений **h**-індекс краще невичищеного **g**-індексу. Ми здійснили анатомічний аналіз і детально розглянули фізичну суть деяких інструментів наукометрії, а саме – її індексів. Саме індексу Хірша найбільше «дісталось» у процесі дискусії. Проте ми бачимо, що різні спроби удосконалити його або замінити іншим критерієм теж виглядають не зовсім переконливо, а швидше зовсім не переконливо. Так як же, все-таки, у польових умовах визначити крутість вченого чола? Візьмемо, для прикладу, відому американську вчену-біохіміка **Titia de**

Мал. 3. Статтю №46 процитували 46 разів – це і є **h**-індекс de Lange

Lange, що вивчає теломери ссавців. Якщо відсортувати всі її **148** статей за їх цитованістю, починаючи з найкращої, то можна побудувати таку гістограму (див. мал.3).

Неважко помітити, що статті з номерами вище **46** ніяк не впливають на **h-index** пані **de Lange**, як ніби вона їх не писала зовсім. З іншого боку, **h-index** ніяк не пов'язаний з високим рівнем цитування її статей під першими номерами (**785** для №1). Можна зробити висновок, що **h-index** відображає головну чесноту постіндустріальної науки – регулярне виробництво якісної наукової інформації – не більше і не менше. *По-перше*, індекс не розрізняє порядку авторства в статтях (а отже їх нерівний внесок), тому мабуть він є більш релевантним для асистентів і завлабів, яким зазвичай належить останнє місце в списку авторів статей. *По-друге*, він не враховує контексту цитування, який може бути за просто негативним. *По-третє*, індекс мало прийнятний для оцінки молодих вчених, для яких він часто просто дорівнює кількості опублікованих статей. *По-четверте*, не підраховуються книги (і це дуже серйозний недолік). Крім того, з часом зростає кількість цитувань уже опублікованих раніше робіт, так що **h-index** може збільшуватися навіть після смерті вченого. У формальних показників завжди знайдуться свої слабкі місця. Добротну статтю пишуть значно довше, вона є квінтесенцією реальних наукових досліджень із впровадженням результатом, інколи таку статтю починають цитувати через кілька років...А індекси враховують лише «миттєві» цитування, за **2** попередніх роки. Новаторів цитують із запізненням, а буденний мейнстрім – відразу. Тому «правильні» автори втрачають у показниках, а халтурники зростають – і збивають ціну індексу. І, нарешті, **h-index** сильно залежить від кількості потенційних референтів – не дивно, що серед біологів найвищі індекси належать вченим, що працюють в гарячих областях науки. Головне достоїнство індексу Хірша, як дослідницького інструменту оцінювання науки, на відміну від міфічного персонального індексу цитування та інших вельми громіздких «удосконалень» – простота обчислення. Можна залізти у пошукову систему **Google Scholar**, вбити в рядок пошуку ім'я автора та отримати список його статей з позначками: скільки разів і де цитується кожна стаття. *Але вручну обчислювати h-index не варто. Ми це показали у даній статті на прохання багатьох дописувачів з метою продемонструвати, роз'яснити фізичну суть такого унікального індикатора науки, як індекс Хірша.* Важливо було збагнути, що ранжований ряд цитованих статей при визначенні **h-індексу** складається не хронологічно, їх нумерація йде по спадаючому числу цитувань кожної наступної статті. Якщо у професора В.К.Сидоренка **7** стаття(за хронологією) буде цитуватись не **2** рази, а **19**, то у ранжованому ряду вона буде №1 (див. мал.2). Іншими словами, *потрібно знати статистику по кожній статті.*

Вчені з університету Салоніки, що в Греції, створили цікавий пошуковик **QuadSearch**, який сам залазить в бази, знаходить у тенетах наукову літературу, за секунди обчислює **h-index** і менш популярний індекс пана **Leo Erre** (**g-index**), будує графіки та дає перелік статей автора і кількість посилань на них. **QuadSearch** (КвадроПошук) – цілком придатний для складання рейтингів і має незаперечний плюс – безкоштовний доступ.

Проте, існує підозра, що ця вишукарка обраховує лише праці, які містяться в **Google Akademii** (та це вже проблеми авторів, якщо вони ховають свої праці). У світі є 2 загальноновизнані бази даних(БД) Американська приватна корпорація **Thomson Reuters Corporation** має потужну БД **Web of Science**, скорочено **WoS**. Голландська видавнича корпорація **Elsevier** має найбільшу в світі бібліографічну і реферативну БД **SCOPUS**, яка є інструментом для відстеження цитованості статей. Пошуковий апарат **SCOPUS** інтегрований з пошуковою системою **Scirus** для пошуку веб-сторінок та патентною базою даних.

Саме за даними цих двох БД ведеться найбільш авторитетний і достовірний підрахунок імпаکت-факторів журналів та індексів цитування. Щоб розібратись, які журнали присутні у цих базах, яка система підрахунку, за якими критеріями йде відбір, треба, крім знання англійської, мати доступ до цих БД. А він можливий лише за умови передплати через веб-інтерфейс, а це коштує десятки тисяч доларів. Саме так корпорації відшкодовують свої гігантські вклади у ці проекти. Отож і виходить, що вчений регулярно публікується у якомусь спеціальному журналі, проте знаходиться у «сліпій» зоні, тому що цей журнал не реферований до вказаних БД. Росія значно просунулась у цьому напрямку і створила свою власну систему з визначення індексу цитування- *російський індекс наукового цитування (РІНЦ)*. Ця система ще далеко не співставна по охопленню з **Thomson Reuters Corporation**, але динамічно розвивається.

Висновки. Так, кількісні дослідження в галузі вимірювання ефективності наукових досліджень можливі і необхідні, але це складна глибоко фахова справа. І тут потрібно поквипитись з їх практичним впровадженням, особливо у нас, де поки що відсутня власна потужна система управління електронними ресурсами, котра б забезпечила формування національної наукової БД. На наш погляд, вітчизняним науковим виданням слід звернути особливу увагу на отримання **імпаکت-фактора**. Вірогідно, має сенс спочатку піднімати питання про локальне обрахування індексів цитування (той же згадуваний **РІНЦ** у Росії), котрі дадуть можливість створити вітчизняний табель про ранги з перспективою повільного входження у міжнародну систему. Хай би це була на базі Національної бібліотеки

ім.В.І. Вернадського система відслідковування цитувань наукових праць у виданнях/журналах, реферованих до українських баз даних, з українським (національним) індексом наукового цитування (**УІНЦ** або **НІНЦ**) на кшталт російського. «Вернадка» взагалі-то проводить величезну роботу у цьому напрямку: там створена і повноцінно функціонує Загальноукраїнська реферативна база даних «Україніка наукова». Але ж вона, в основному, виконує пошукові функції (якщо до неї щось внесли), а нам потрібен національний індекс цитування і система визначення «*українського*» *Хірша*. Ну, хоч би подібно до російської платформи **eLIBRARY.RU** чи грецької вишукарки **QuadSearch**. Адже це була б національна інформаційно-аналітична система, котра акумулювала б майже мільйон публікацій українських авторів, а також інформацію про цитованість цих публікацій, надрукованих у більш ніж **1500** українських журналів. Така система зробила б можливим не лише оперативне забезпечення наукових досліджень актуальною довідково-бібліографічною інформацією, але й стала б потужним інструментом, який дозволив би здійснювати оцінку результативності і ефективності діяльності науково-дослідних організацій, окремих вчених, рівень наукових журналів тощо. Переконані, що **УІНЦ** значно сильніше вмотивував би авторів до активної публікації якісного, затребуваного наукового продукту (*не заради кількості*), систематизував би і дав можливість порівняльного аналізу та складання вітчизняного табелю про ранги, сприяв би створенню саморегульованої системи та послужив би прекрасним містком до більш впевненого входження у міжнародний науковий простір. Значну роботу у цьому напрямку проводить Національний університет «Києво-Могилянська академія» у особі директора наукової бібліотеки Т. Ярошенко – талановитої вченої у галузі бібліометрії і невтомного новатора-ентузіаста. Завдяки її зусиллям створений мультидисциплінарний відкритий електронний *архів ELibUkr-OA*, який накопичує, зберігає, розповсюджує та забезпечує довготривалий, постійний та надійний доступ до результатів досліджень (статті, навчальні матеріали, презентації тощо) українських науковців. Ми наполегливо рекомендуємо всім науковцям використовувати цей ресурс, завдяки якому ваші праці «побачать» і вони стануть широко відомі не лише в Україні, але й за кордоном (започатковано за сприяння проекту **ELibUkr** - www.elibukr.org та Міжнародного Фонду «Відродження» – www.irf.ua)

Ось чому наукометрія на часі, вона потребує всебічної підтримки на всіх рівнях, без неї неможлива інтеграція у світовий інтелектуальний простір.

Література

1. Шостак А.В. Наукометрія і бібліометрія у Національному університеті біоресурсів і природокористування України // *BUSINESS PANORAMA* (Ділова панорама). Міжнародний журнал Торгово-промислової палати: централізовано надсилається до регіональних палат України, посольств, консульств і представництв іноземних держав. – К., 2011. – №1(70). – С. 40–42. <http://www.kiev-chamber.org.ua/vyd2-ua>
2. Шостак А.В. Рейтингове оцінювання як елемент системи моніторингу якості освіти в університеті // *Сучасна освіта. Всеукраїнський щомісячний журнал*. – К., 2010. – №7(70). <http://s-osvita.com.ua/content/view/522/116/>
3. Шостак А.В. Як підрахувати якість освіти // *Сучасна освіта. Всеукраїнський щомісячний журнал*. – К., 2010. – №9(71). <http://s-osvita.com.ua/content/view/551/116/>
4. Шостак А.В. Дослідницький університет: як покращити індекс Хірша // *Сучасна освіта. Всеукраїнський щомісячний журнал*. – К., 2010 – №12(74). <http://s-osvita.com.ua/content/view/610/116/>
5. Шостак А.В. Індекс Хірша і аторитет вченого // «ОСВІТА»: Всеукраїнський тижневик Міносвіти і науки України. – К., 2010. – №50(5433). www.tyzhnevuk-osvita.net
6. Шостак А.В. Щодо інтелектуальної інформаційної системи оцінки ефективності наукових публікацій у дослідницькому університеті // інф. щомісячник «Пропозиція» – Укр.журнал з питань агробізнесу. – К., 2011. – №1. – додаток до журналу «Агрокомпас». – С. 6-8. <http://www.propozitsiya.com/?page=148&number=117>
7. Шостак А.В. Рейтинг як потужна складова мотиваційного менеджменту // *Наука та інновації в НУБіП України. Збірник завершених наукових та інноваційних розробок* – К., 2010. № 1(7). С. 74. http://nubip.edu.ua/sites/default/files/u39/vch_nau_2010.pdf
8. Шостак А.В. Рейтинг как неотъемлемая составляющая европейских стандартов качества образования // *Наука и современность – 2010: Сборник статей V-й Международной научно-практической конференции: в 3-х частях. Часть 1 / Под общ. ред. С.С. Чернова*. – Новосибирск : Изд-во НГТУ, 2010. – 435 с. – ISBN №978-5-7782-1488-0. <http://www.zrns.ru/>
9. Шостак А.В. Як оцінити якість освіти у дослідницькому університеті // *Науковий вісник НУБіПУ. Ред.кол.: Д.О. Мельничук (відп.ред.) та ін.* – К., 2010. – Вип. 155, ч.2. http://www.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/nvnaui/index.html
10. Шостак А.В. Використання бібліометричних показників для оцінювання рівня наукових досліджень у дослідницькому університеті // *Науковий вісник НУБіПУ. Ред. кол.: Д.О. Мельничук (відп.ред.) та ін.* – К., 2010. – Вип.155, ч.3. http://www.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/nvnaui/index.html

член-кореспондент АН ВО України
Шостак А.В.

ВІТАЛЬНІ СЛОВА, ПРИСВЯЧЕ ПРЕЗИДЕНТУ АН ВО УКРАЇНИ В ЗВ'ЯЗКУ З ЙОГО ЮВІЛЕЄМ

**Ухвалою
Загальних зборів
Академії наук вищої освіти України
від 22 грудня 2012 року
(протокол № 10)**

За визначний внесок у розвиток освіти і науки в Україні, підготовку висококваліфікованих національних освітніх кадрів, враховуючи наукові здобутки і у зв'язку з 20 -річчям Академії наук вищої освіти України

ПРИСУДЖЕНО

академіку АН ВО України, доктору філологічних наук, професору

ДУБИНІ МИКОЛІ ІВАНОВИЧУ

Найвищу нагороду Академії наук вищої освіти України -

НАГОРОДУ СВЯТОГО ВОЛОДИМИРА

**Віце-президент
АН ВО України,**

академік Рудик С.К.

**Головний учений секретар
АН ВО України,**

академік Табачников С.І.

УКРАЇНСЬКА ПРАВОСЛАВНА ЦЕРКВА

КИЇВСЬКИЙ

ПАТРІАРХАТ

Патріарх Київський і всієї Руси-України

вул. Пушкінська, 36
м.Київ 01004, Україна
12 жовтня 2012 р.

тел.: (044) 234-10-96
тел/факс: (044) 234-30-55
N 732

У К А З

За заслуги з відродження, духовності в Україні, утвердження Помісної Української Православної Церкви та з нагоди 80-річчя від дня народження – нагородити президента АН ВО України, доктора філологічних наук академіка, професора, заслуженого діяча науки та техніки України дубину МИКОЛУ ІВАНОВИЧА Орденом Христа Спасителя.

**Патріарх Київський і всієї
Руси-України**

ФІЛАРЕТ

СЛОВО ПРО ТАЛАНОВИТУ ЛЮДИНУ

Миколі Івановичу Дубині – 80 ! Про це не хочеться ні думати, ні вірити, бо наш іменинник зберіг і молодечий запал, і чітку життєву принципову позицію, націотворчу ідею, і видатні організаційні здібності.

Відомий літературознавець, професор, доктор філологічних наук, яскравий промовець, а нині Президент АН вищої освіти України має вагомі здобутки й у науці, й у суспільному житті незалежної України. Одним з яскравих прикладів цього може слугувати ґрунтовний (понад 1500 термінів) «Словник літературознавчих термінів» (К.-2008), який підготував і видав ювіляр, знавець теорії літератури.

Гуманітарне підґрунтя ерудиції М.І.Дубини проявляло себе в цій діяльності його. У вмінні яскраво, логічно довести необхідність створення такої АН, яка б об'єднала продуктивних і патріотично налаштованих науковців у дружню спільноту. М.Дубина вміє у сум'ятті буденщини побачити головне, необхідне для вітчизняної науки, підтримати це головне, надати йому вагомості.

Миколі Івановичу повірили, у складні моменти становлення АН більшість науковців пішли за ним. І не помилились. Шлях був нелегким, з'являлося немало перешкод, можливо й заздрощі, й інтриги, й матеріальні скрути – все це було. У тяжкі часи цих випробувань Микола Іванович незмінно зберігав витримку, почуття гідності, молодечий запал і оптимізм.

Про 20-річчя Академії, про її зміни й одночасно про гіркі випробування можна прочитати в статті виданій, я б сказала у своєрідній енциклопедії – «Академія Наук вищої освіти України» (К.; Брама, 2012).

Так, здобутків багато, є чим гордитися всім нам, особливо зачинателю, ініціатору, невгамовному ентузіастові Миколі Івановичу Дубині, президентові і ювілярові.

З роси й води Вам, друже!

*м.Дрогобич, Львівської обл.,
академік Краснова Л.В.*

❖ **Академік Роман Кравців у своєму привітанні пише:**

«Ми знаємо Вас, Миколо Іановичу, не лише як вченого високого рівня, дослідника й провідника української культури, а й людину добропорядну, душевну і скромну, готову на допомогу кожному, хто в ній потребує. І За це багато людей складає Вам свою найбільшу вдячність та повагу»

і додає:

Миколо Івановичу, таких як Ви, лишилось небагато і, на превеликий жаль, уже не створюють таких. Ви мабуть, якщо не останній, то передостанній з невеликої партії найкращих людей, яких народила і викохала Україна».

❖ **Вельмишановний Миколо Івановичу!**

Дозвольте у цей чудовий день Вашого Ювілею приєднатись до численних привітань Ваших друзів і колег! Від щирого серця побажати Вам міцного-міцного здоров'я, творчого довголіття, родинного затишку і особистого щастя!

*Від імені та за дорученням Академіків
Відділення «Хімії і хімічної технології»
академік-секретар Запорожець О.А.*

ВІД УЧНІВ І КОЛИШНІХ СТУДЕНТІВ

Високоповажний Миколо Івановичу!

Щиро вітаємо Вас із нагоди славного ювілею, засвідчуючи свою любов і пошану. Ваша інтелігентність, «дух, наука, думка, воля» творять духовні скарби нації. Наснажені взірцем Тараса Шевченка, Ви присвятили своє життя рідному слову, гуманним ідеалам любові, правди і добра.

80-ліття – час підсумків життєвих здобутків і наукових висот, та професіоналізм, задушевність, доброту й уважність не виміряти роками. Ваша думка завжди вагома, для нас Ви – взірець людяності й титанічної праці у розвитку науки і культури. Портрет авторитетного науковця творили волинські витоки і всеукраїнські масштаби творчого пошуку. На Вашій науковій ниві – добрі жнива, адже сьогодні наукові, педагогічні стежки торує ціла плеяда, вихована Вами. Завдяки високому професіоналізму та ерудиції, відповідальному ставленню до роботи Ви здобули шану та повагу серед колег, представників вищої школи і науковців.

Міцного здоров'я Вам, Миколо Івановичу, сил і наснаги, нових досягнень і здобутків. Нехай у всіх починаннях Вас супроводжують розуміння і підтримка з боку колег та однодумців, а професійна діяльність буде сповнена успіхами та перемогами! Нехай доля дарує щасливі прийдешні літа, здоров'я, віру, надію й любов. Спасибі за Вашу мудрість і вірність своєму покликанню.

*З глибокою повагою –
ваші учні, працівники Східноєвропейського
університету імені Лесі Українки
Віктор Удалов, Надія Сташенко, Ольга Яблонська,
Тетяна Полежаєва, Микола Сур'як*

**ЛИСТ ВІД ПРЕЗИДЕНТА
АКАДЕМІЇ НАУКИ ТА МИСТЕЦТВ РЕСПУБЛІКИ СЕРБІЯ
РАЙКО КУЗМАНОВИЧА**

***ВЕЛЬМИШАНОВНИЙ ПРЕЗИДЕНТ
ДУБИНА МИКОЛА ІВАНОВИЧ!***

Академія наук та мистецтв республіки Сербія в особі Президента академії та всіх її членів висловлює Вам велику пошану. Ваша робота та вагомий внесок до науки вразили членів академії. В Вашій високошанованій особистості ми вбачаємо як вченого, так і людину яка зробила суттєвий внесок в роботу академії та сприятиме визнанню академії серед інших академій світу.

РАЙКО КУЗМАНОВИЧ

*Продседник
Академик Райко Кузманович*

**ВІДОМИЙ УЧЕНИЙ, ГРОМАДСЬКИЙ ДІЯЧ,
ОРГАНІЗАТОР НАУКИ:
до 80-літнього ювілею Президента АН ВО України
Миколи Івановича Дубини**

У передріздвяні дні 2013 року Миколі Івановичу Дубині виповнюється вісімдесят... Відмотаймо ж уявну плівку життя, понад піввіку котрого було присвячено творчій праці з повною самовіддачею, у зворотному напрямку – задля того, щоби простежити знакові труди і значні дні шановного ювілята.

Народжений у міжвоєнній Речі Посполитій II, допитливий і працелюбний син хлібороба з Ківерцівської Волині 1950-го р. став студентом історико-філологічного факультету Львівського педінституту (про вищу освіту мріяв ще зі шкільної лави). Тут юнак мав щастя слухати лекції М.Возняка, І.Крип'якевича, Я.Білоштана, П.Яременка, на яких взурувався. Після закінчення вчителював і директорував на рідній Волині, виступав із розвідками про творчість О.Гаврилюка, С.Тудора, А.Малишка, І.Ле, Т.Масенка. З них органічно виросла кандидатська поетологічна дисертація, присвячена західноукраїнській ліриці.

Поступово Микола Іванович зріс у Києві на відомого літературознавця та критика. На початку 80-х рр. він став доктором філологічних наук і професором Київського національного університету імені Тараса Шевченка, де він очолив науково-дослідницький центр, що вивчав життєтворчість патрона університету. З цієї благородної діяльності вибрунькувалася ціла низка шевченкознавчих досліджень, зокрема монографічних. Як лектор Микола Іванович завжди відповідально надавав студентам серйозну теоретико-літературну підготовку, як заступник декана філологічного факультету з наукової роботи сумлінно дбав про розвиток обдарованої молоді, вводив її у храм філологічної науки. Багато років учений керував літературною студією ім. М.Рильського. Чимало його вихованців сьогодні – знані письменники (І.Малкович, В.Герасим'юк, Н.Білоцерківець, Л.Таран, В.Степаненко, Г.Химич та ін.), доктори й кандидати наук, академіки, викладачі вищої школи (В.Удалов, В.Погребенник, Ю.Мосенкіс, О.Логвиненко, Л.Коломієць,

С.Денисюк й багато ін.), які через десятиліття з вдячністю згадують прізвище свого колишнього викладача і його людяність. Як голова спеціалізованої вченої ради Микола Іванович також виступив «похресником» багатьох науковців найвищої кваліфікації (втім одного з авторів цього відгуку).

Активний дослідник українського літературного процесу XIX-XX століть та його історичних й історико-літературних передумов, Микола Іванович Дубина ще в радянських обставинах, прикрих для розвою справжньої науки, зосередився на висвітленні всеукраїнського значення творчості Тараса Шевченка та його багатолітній мистецькій рецепції нащадками, літературному «забезпеченні» ідеї поєднання навіки разом усіх українських земель, а також на «портретному» вивченні спадщини письменників із Західної України. З-під його пера одна за одною виходять розвідки, у тому числі окремі, про долю та мистецький набуток як значніших, так і менш відомих літераторів походженням із-за Збруча: Д. Загула, В. Бобинського, А. та І. Крушельницьких, П. Свенціцького, П. Козланюка, М. Ірчана, А. Матулівни, М. Слободівни, В. Мизинця, А. Волощука, М. Сопілки, В. Гжицького, А. Патруса-Карпатського, Р. Іваничука й ін. Не міг учений залишити поза увагою «царицю» літературознавчих наук, опублікувавши гурт теоретичних праць («Драма як літературний рід», «Поема», ряд інших).

Взагалі М.І.Дубина став одним із кращих знавців західноукраїнського літературно-мистецького життя серед співдружності вчених, університетських і академічних, столичного міста над Дніпром (хоча, звісно, під тоталітарною опресією режиму писати можна було тільки у дозволених межах, акцентуючи не так естетичне змагання, як ідейну боротьбу в письменстві й серед письменництва, не згадуючи при тім нетенденційно набутку заборонених «згорі» чи репресованих персоналій або ж фактів, замовчуваних владою). Проте залишалася змога громадити інформацію для кращих часів, видавати речі хосенні, чим уповні скористався професор Дубина як упорядник, автор передмов і приміток до творів багатьох українських письменників, цілого ряду літературних збірників і антологій («Література і сучасність», «Мир і труд», «Письменники Радянської України»), видань класичних історико-літературних студій. Не забував він подбати, надаючи можливості молодим, і про публікування статей студентів-філологів, що певною мірою сприяло формуванню майбутньої «гуманітарної аури» (Л.Костенко) еліти української нації.

Швидко перо й глибока обізнаність із фактичним матеріалом, пошуковий характер дослідницьких зусиль, введення у науковий обіг раритетних і архівних джерел характеризують кращу – основну – частину наукового доробку

М.І.Дубини, що на сьогодні складає понад 600 друкованих праць, у тому числі 35 окремих, зокрема монографічних. Добре відомі Миколі Івановичу як труднощі, так і шляхи їх подолання при створенні найважчих і найвідповідальніших розвідок чи гасел, а саме статей енциклопедичного типу. В активі доктора філології – численні публікації в таких авторитетних виданнях, як «Українська радянська енциклопедія», «Український радянський енциклопедичний словник», «Шевченківський словник» і «Українська літературна енциклопедія»

Нового, вільнішого дихання надали вченому суспільні зміни кінця 80-х – початку 90-х рр., а з відродженням державності України стало можливим відновлення затертих або проскрибованих сторінок національної культури, здавалося, назавжди схованих комуністичною владою від світла правди. І дослідник, який не бачить життя поза працею на користь громади, своєї країни, з іще більшим завзяттям присвячує себе науково об'єктивному висвітленню здобутків велетів української красної словесності Т.Шевченка, І.Франка, І.Карпенка-Карого, Лесі Українки, В.Стефаніка, Б.Лепкого (одним із перших докладно проаналізував заборонену в СРСР його пенталогію «Мазепа»), М.Рильського, В.Сосюри, М.Куліша, О.Лятуринської, О.Теліги, призабутих майстрів слова М.Чернявського, В.Бобинського, М.Тарновського та багатьох інших літераторів, у т.ч. своїх сучасників (наприклад, М.Олійника), наших історичних діячів, як-от Є.Коновальця, знищеного сталінським репресивним режимом – його потужного противника. Неабиякою заслугою професора Миколи Дубини є й те, що він підготував для широкого читача й опублікував із власними вступним словом і примітками видання творів А.Чайковського, А.Крушельницького, В.Бобинського, М.Марфієвича, Ф.Малицького, Я.Кондри, С.Масляка, М.Калинчука, повертаючи деякі з цих імен у літературний і літературознавчий обіг. Поповненню знань про силоміць вилучених із обігу митців послужила книжка М.Дубини «Круті дороги повернення» (2000). До свого 75-ліття М.Дубина оприлюднив двотомне «Вибране: літературно-критичні статті та нариси», що засвідчило наукову сумлінність ученого (не включив до нього ті раніше написані праці, на яких час і радянський режим залишили помітні ідеологічні сліди) та його творчу продуктивність, незважаючи на його немолоді вже літа. Однак і молодші дослідники можуть повчитися в Миколи Івановича, сьогодні професора кафедри української літератури Національного педагогічного університету ім. М.П.Драгоманова, як зберігати добру наукову форму, без утоми працювати й цим жити, що підтвердили праці вченого останніх років, видані самостійно чи й у співавторстві, – «Словник літера-

турознавчих термінів», «Виховання патріотизму в учнів середньої школи та студентської молоді» (разом із акад. Ю.Руденком) «Вічно в пам'яті і серці українця: Вшанування Т.Шевченка в Західній Україні».

Доречно згадати тут і про те, що ювіляр доклав зусиль до благородної справи відродження репресованої в СРСР науки українознавства, очолюючи кафедру українознавства у Національній академії оборони. Улюбленою ж «дитиною» М.І.Дубини стала найавторитетніша з недержавних Академія наук вищої освіти (до того – вищої школи) України, котра теж святкує свій ювілей – двадцятилітній. Микола Іванович від її заснування був Головним науковим секретарем, а з 2002 р. і до сьогодні – авторитетним і поважаєм Президентом академії. В її друкованих органах він активно виступає з гострими публіцистичними матеріалами («Як позбутися тавра раба», «Чужі символи – чужа мова» й ін.), даючи патріотичну оцінку політиці влади, її антиукраїнській політиці у мовній галузі тощо. В тому, що Академія успішно діє навіть при тискові «регіональної» влади, виявляючи державницьку послідовну позицію, має щедрі наукові здобутки, результативно координує зусилля українських і зарубіжних своїх дійсних членів та членів-кореспондентів, регулярно видає змістовний «Науково-інформаційний вісник», проводить конкурси кращих праць, виїзні засідання тощо – значною мірою результат багаторочної діяльності академіка М.І.Дубини.

Наполегливі зусилля на ниві педагогіки вищої школи, щедрі філологічні ужинки, здобутки в організації української науки та розбудові її контактів зі світом принесли вченому широке визнання: заслуженого працівника освіти України, члена Національних спілок письменників, журналістів України, лауреата нагород Петра Могили, Володимира Великого, Ярослава Мудрого, Івана Пулюя, Петра Волинського, «За наукові досягнення», золотої «Medal of Honour» Американського біографічного інституту, почесного доктора і професора ряду університетів України. Миколу Дубину нещодавно обрано ще й закордонним академіком Сербської Академії наук.

Тож сердечно вітаючи Президента академії **Миколу Івановича Дубину** зі славним вісімдесятиліттям, побажаємо йому міцного козацького здоров'я, необхідної у наші дні здатності не втрачати доброго гумору, успішної реалізації всіх задумів і справ, узагалі творчого натхнення, довгого віку, гармонії зі світом і людьми, які Вас люблять і шанують, а разом із Академією – заслуженого державного визнання! Зроби і з води Вам, пане Миколо! Не вгаймо надії у серцях!

*Академіки Світлана Шевчук,
Володимир Погребенник*

*Дорогому Миколі Івановичу Дубині
з нагоди Ювілею*

* * *

Спішив робити перші кроки
Від Ківерців неподалік
На другий день нового року
Цей симпатичний чоловік.

Прийшов на Землю в тридцять третім.
В страшний голодоморний час...
І вижив... І піднявся в злеті...

І дуже радує всіх нас! Навчавсь у Львівським
інституті. Директором у школах був. Завжди
докопувавсь до суті. Тож вищі титули здобув.

В теорії літератури
Микола Іванович – знавець.
Він любить слово і культуру.

Він – і дослідник, і творець.
Вельмишановний пан Дубина Стрічає Дату-
Ювілей! Хай п'ються коньяки і вина
У незвичайний день оцей.

Нехай здоров'я гарним буде,
Наснага – радує частіш,
Хай Вам везе постійно, всюди,
Хай проза пишеться і вірш...

В науці – щедрого врожаю!
Хай далі славиться Ваш рід!
Із Днем Народження вітаю!
Дай Бог Вам щастя, довгих літ!

**З повагою
академік АН ВО України**

Головчук А.Ф.

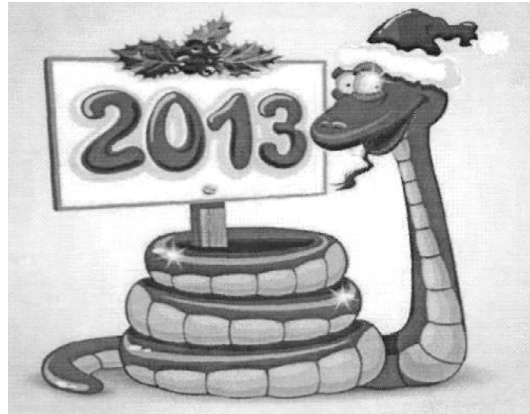

ПОЗДОРОВЛЕННЯ ВІД КАЗИМІРА КОСІНЯКИ КАМИША
(академіка АН ВО України із Кракова)

Шановний Татко Професор,

*Зима вкриває цілий світ
убранням білосніжним.
Нехай увесь наступний рік
буде для Вас успішним
Хай мир та злагоду Різдво
несе до Вас в родину
хай щастя, радість і добро
заходять в дім гостинний!*

*Бахсем
Казимир Косиняка-Каміш*

Бажаю Вам у 2013 році творчого натхнення, зміїної мудрості та здорової впевненості у створенні та реалізації успішних ідей!

Нехай прекрасні зимові свята принесуть Вам мир, спокій, злагоду та впевненість у майбутньому.

Зичу Вам міцного здоров'я, успіхів, родинного щастя, достатку і благополуччя! Нехай у Ваших домівках завжди панує любов та гармонія! З Новим Роком та Різдвом Христовим!

З повагою Шинкарук В.Д.

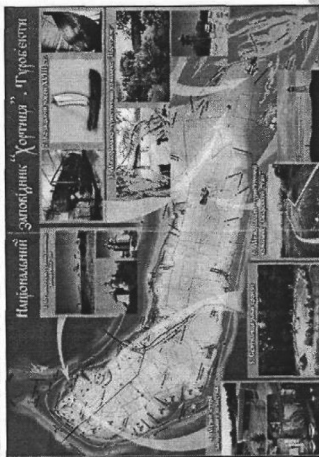
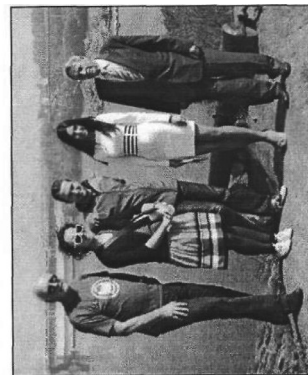
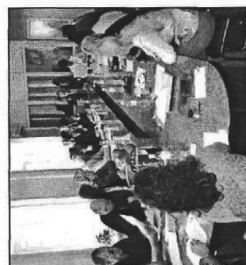
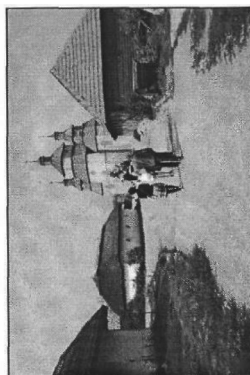
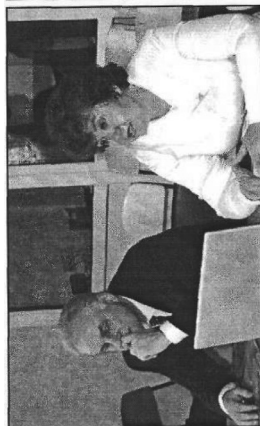

Високодостойний Миколо Івановичу!

Щиро дякую за прекрасну нагороду, яку вважаю авансом у сфері моєї діяльності. Бажаю Вам, Вашій Родині, Академії наук вищої освіти України здорового, щасливого довголіття, успіхів у науково-педагогічній діяльності. Нехай Вифлиємська зірка новонародженого Ісусика осяває Ваш життєвий шлях, Господь благословляє на Доброчинство заради утвердження соборної української України. Вибачте мені, що не часто бачимося.

*З глибокою вдячністю і повагою
Василь Лизанчук*

ХРОНІКА

❖ Загальні збори АН ВО України винесли сердечну подяку Емілії Швед та Олександрю Яцківу за активну участь в підготовці до друку шеститомної «Історії Карпатських русинів» Михайла Лучкая.

❖ Указом Президента України В. Януковича від 29.11.2012 р. № 661 академіку Михайленку В.С. призначена «Державна довічна стипендія видатним діячам науки».

❖ Одержано привітання від академіка Казимира Косиняки Камиша (Польща) з Новим Роком і Різдвяними святами.

❖ Академію наук вищої освіти України привітав також Президент Сербської Академії наук.

❖ Наукова Рада та ректор Дрогобицького державного педагогічного університету ім. І.Франка Надія Скотна привітали Загальні Збори АН ВО України.

❖ Новорічні привітання Академії також надіслали ректори:

- Дніпропетровського національного університету ім. О.Гончара – М.В.Поляков;

- Львівського національного медичного університету ім. Д.Галицького – Б.С.Зіменковський;

- Кам'янець-Подільського національного університету ім. Огієнка – О.М.Завальнюк;

- Полтавського державного педагогічного університету ім. В.Короленка – М.І.Степаненко;

- Запорізького національного університету від проректора В.З.Гришак; та інших, всього 36 вищих навчальних закладів.

Варшава, 24 січня 2013 р.

**Головний учений секретар
Академік Табачников С.І.
Президія АН ВО України**

Вельмишановний пане Професор!

Це велика честь для мене бути членом Академії Наук Вищої Освіта України і в той же час членом Президії.

Спасибі за запрошення, з радістю взяв би участь у засіданні, але на сьогоднішній день власне закінчуються заняття зі студентами, а в понеділок 28.01.2013 починається важка екзаменаційна сесія. А так як я викладаю декілька предметів для ветеринарної медицини, біології та біотехнології, я повинен залишитися в Варшаві.

При нагоді хотів би підкреслити, що організація і проведення грудневих Загальних Зборів оцінюю дуже позитивно. Динамічно проведені, виступи короткі та суттєві, а критичні формулювання повністю виправдані. Я радий, що був учасником в щорічній нараді, я мав задоволення говорити з багатьма доброзичливими вченими і, більш того, мав честь бути знову обраним до влад Академії.

На порозі Нового року, бажаю Вам цікавих планів та їх реалізації, здоров'я та як найменше турбот для всіх членів Президії. Особливі слова пошани і симпатії керую до Президента, професора М.І. Дубини.

*Професор Павло Сиса
(Варшава)*

ПРО ПРАЦЮ
Іванишина П.В.
«Національний спосіб розуміння
в поезії Т.Шевченка, Є.Маланюка, Л.Костенко» (К., 2008),
висунутої на здобуття
премії імені П.К.Волинського

Монографію присвячено окресленню сутнісних рис та простеженню ді-ахронії української літературної герменевтики на базі вивчення художньої практики витлумачення національного сенсу модусів людського існування в поезії Т.Шевченка, Є.Маланюка, Л.Костенко. Попереднє, згідно із принципом герменевтичного кола, виявлення та окреслення основних понять (герменевтики, літературної герменевтики, сенсу, національних буття, присутності, екзистенції та екзистенціалів, можливості літературного пізнання буття, художньої мови як середовища сенсу, сутності типу великого письменника тощо) дозволило сформувати надійний методологічний переддосвід та випрацювати продуктивну методику інтерпретації досліджуваного явища, яку можна використовувати у схожих роботах.

Проведений порівняльно-герменевтичний аналіз дванадцяти основних (розуміння, туги, радості, жаху, співбуття, турботи, підручного, часовості, історичності, долі, смерті, самоті) та цілого ряду супутніх (боротьби, роботи, охорони, самотності, розлуки, освячення, походу, прокляття, журби, тривоги, щастя, любові, страху, відчуження, прощення, жалю, немилосердності, ворожості, дистанціювання, відновлення, убивства, вибачення, навчання, спустошення, байдужості, заступання, визволення та ін.) модусів в поезії Т.Шевченка, Є.Маланюка, Л.Костенко дозволив помітити їх недвозначну національну сутність, що дозволило вивірити український характер індивідуальної та надіндивідуальної літературної присутності.

Уперше в українському літературознавстві було виявлено та верифіковано основоположну національно-екзистенціальну структуру, що окреслює національну сутність, смисл проживання літературної присутності Т.Шевченка, Є.Маланюка, Л.Костенко і котра утворює тут-буттєвий «трикутник» – схрещення понять Бога, України, Свободи. Загалом цей шевченківський «трикутник» не суперечить «чотирикутнику» М.Гайдеггера.

З'явилась можливість побачити діахронію української художньої інтерпретації стосовно поезії XIX та XX століть, в межах котрої модифікувалися лише жанрово-стильові форми вираження (передусім на рівнях зовнішньої та внутрішньої форми), але сутність (на рівні змісту і сенсу) – інтерпретація національного буття-у-світі – залишалась практично без змін. Незмінне завдання літературної герменевтики полягає не в тому, щоб вирішити раз і назавжди загадку (таємницю) буття, а щоб побачити цю загадку, вказати шлях до її вирішення (витлумачення). Звідси генеральна духовнотворча мета класичної поезії (як літературної герменевтики) – показати шлях до вільного, мирного, назагрозеного співбуття («поетичного мешкання») біля джерела, охорони його) у «чотирикутнику», але через попереднє співбуття у національно-екзистенціальному «трикутнику» боротьби, тобто навчити (дати зразок) буттєво-історичного мислення, котре необхідне для збереження самості національної присутності, що проживає не як визискувач-пан, «*кат*», а як «*людина*»: турботливий, по-євангельски добрий пастир буття і в «трикутнику», і в «чотирикутнику».

Той тип тезаурусу (перед-структури розуміння), який конститується в межах теоретичного рівня літературного витлумачення в поезії усіх трьох авторів, має виразний національно-екзистенціальний характер, оскільки стосується аналітики національної присутності (окремої національної людини і цілого народу) і виводить реципієнта на шлях пізнання сенсу (істини) національного буття. Це підтверджується і з точки зору класичної герменевтики, де системотворчою домінантою виступає національний імператив як основна ціль/цінність «життя нації» (В.Дільтей), і з позицій онтологічної герменевтики, де систему передсуджень структурують каузальність національного буття та основоположна істинотворчість художньої літератури у відношенні до «історично-здійснюваного тут-буття народу» (М.Гайдеггер).

Саме таке успадковуване тлумачення, накреслений у поетичних досвідах національно-екзистенціальний тип тезаурусу, базована на ньому національно-екзистенціальна методологія (ота шевченківська «*мудрость своя*») дозволяє з надійних (опертих на фундаменті онтологічної герменевтики) позицій досягнути глибинний, іманентний, національний сенс творчості письменників-класиків, письменників-націотворців, а також в межах інших теоретико-методологічних студій окреслити органічні українській герменевтичній традиції гносеологічні концепти вітчизняної гуманітаристики.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що вперше в українському літературознавстві проведено історико-літературний (водночас герменевтичний та порівняльний) аналіз поезії Т.Шевченка, Є.Маланюка, Л.Костенко в герменевтичному аспекті художнього витлумачення національного сенсу екзистенціалів. При цьому вперше висунуто, окреслено та дефініційовано поняття «літературної герменевтики» саме як художньої інтерпретації, здійснено напрацювання необхідної історико-літературної бази для простеження її сутності, витлумачувальних можливостей та розвитку на базі українського літературного розуміння. Уперше здійснено поглиблений герменевтичний аналіз багатьох поетичних творів Т.Шевченка, Є.Маланюка, Л.Костенко. Водночас уперше у вітчизняному метадискурсі діяхронно виявлено в межах літературних досвідів іманентний українській традиції герменевтичний тезаурус (перед-структуру розуміння), котрий може становити основу органічної інтерпретаційної стратегії та практики або утворювати питому методологію (систему регулятивних принципів мислення) філософсько-наукового гуманітарного аналізу. У такий спосіб продовжено розвиток вітчизняної герменевтичної традиції.

Практичне значення одержаних результатів. Результати монографічного дослідження можуть бути використані насамперед для написання академічної «Історії української літератури» у 12 т. (автор монографії є одним із авторів цього проекту), а також інших історико-літературних, історико-теоретичних, теоретичних чи літературно-критичних праць (монографій, нарисів, статей тощо) в українському літературознавстві. Крім того, результати дослідження можуть бути використані в нормативних історико-літературних та теоретичних курсах, спецкурсах і спецсемінарах, присвячених проблемам вивчення поезії Т.Шевченка, Є.Маланюка, Л.Костенко, а також теоретичних та методологічних проблем, пов'язаних із класичною та онтологічною герменевтикою. Результати дослідження вже успішно використовуються під час викладання історико-літературних та теоретико-літературних курсів і спецкурсів на філологічному факультеті Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка.

ВЕЛЬМИШАНОВНИЙ ІВАНЕ ТИХОНОВИЧУ!

***Прийміть щирі вітання
з нагоди Вашого 80-річчя!***

За час нашої спільної роботи знаємо Вас як високофахового науковця-фізика, вправного голову трудового колективу Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова та відповідального керівника Відділення фізики Академії наук вищої освіти України. Завдяки Вашим зваженим рішенням, здібностям, енергії, досвіду Відділення фізики посіло належне місце в структурі Академії. На посадах, які Ви обіймали і обіймаєте понині, сповна розкрився Ваш неабиякий талант керівника колективу, знайшли підтвердження мудрість і щедрість Вашої душі. Вам притаманні чуйність, сучасність, вміння вислухати і порадити та разом з тим принциповість та твердість характеру. Всі ці Ваші чудові людські якості допомагають і колективу Університету, і колективу Академії виконувати поставленні завдання. Віримо, що Ваше покликання творити добро і справедливість принесе стабільність і процвітання нашим колективам.

У цей знаковий та святковий день зичимо Вам міцного здоров'я, благополуччя, успіхів і нових звершень. Зустрічайте весни ще багато літ і хай вони приносять Вам натхнення. Нехай команда однодумців буде надійною, а всі Ваші масштабні плани реалізуються.

Хай мудрість і мир завжди супроводжують Ваше життя, а щастя та любов ніколи не залишають Вашу родину.

Президія АН ВО України

**ПРЕЗИДІЯ АКАДЕМІЇ НАУК ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ ЩИРО
ВІТАЄ ВАС, ДОРОГІ ЮВІЛЯРИ, ЗИЧИТЬ ПЛІДНОЇ ТВОРЧОЇ
ПРАЦІ В ІМ'Я ПРОЦВІТАННЯ НАШОЇ ДЕРЖАВИ !**

СІЧЕНЬ

АБРАГАМОВИЧ Орест Остапович, 02.01.1948	65
БАБИЧ Євген Михайлович, 9.01.1938	75
ГОРБАЧУК Іван Тихонович, 18.01.1933	80
ДЕЙНЕГА Ірина Іванівна, 27.01.1963	50
ДУБИНА Микола Іванович, 02.01.1933	80
ІВЧЕНКО Василь Мусійович, 04.01.1933	80
КАЗАКОВ Валерій Миколайович, 15.01.1938	75
ЛИПЧУК Василь Васильович, 01.01.1958	55
МАРКОВА Маріанна Владиславівна, 16.01.1968	45
МАРТИНЕНКО Михайло Антонович, 22.01.1943	70
МЕЛЬНИК Віктор Іванович, 08.01.1958	55
ОБОДОВСЬКИЙ Олександр Григорович, 18.01.1958	55
ОЛІЙНИК Ярослав Богданович, 02.01.1953	60
ПАТИНОК Оксана Петрівна, 02.01.1963	50
ПОВАЖНИЙ Станіслав Федорович, 21.01.1938	75
РОМАНОВСЬКИЙ Олександр Георгійович, 26.01.1953	60
СТИБЕЛЬ Володимир Володимирович, 29.01.1968	45
ЯКОВЕЦЬ Василь Павлович, 01.01.1953	60

ЛЮТИЙ

ДРОНЬ Микола Михайлович, 02.02.1948	65
ЗІНЧЕНКО Олександр Іванович, 25.02.1928	85
ПОВАЖНИЙ Олександр Станіславович, 03.02.1973	40
СНІТИНСЬКИЙ Володимир Васильович, 10.02.1948	65
ЧЕРЕВКО Георгій Владиславович, 07.02.1958	55

ЮРІЙ СЕРГІЙ ІЛЛІЧ

11.11.2012 р. на 63 році життя помер ректор Тернопільського національного університету Юрій Сергій Ілліч. Невмолима смерть вирвала з рядів талановитого організатора науки, сміливого дослідника і добру людину. Впродовж ряду років, Заслужений діяч науки і техніки України, голова науково-координаційної ради Західного наукового центру НАН України у Тернопільській області і академік АН ВО України, він досліджував загальні проблеми фінансів в умовах ринкових відносин.

В 1982 р. він захистив кандидатську, а в 1996 – докторську дисертації. Трудову діяльність розпочав економістом інспекції держдоходів Новосялицького райфінвідділу Чернівецької області (1969) Після служби в армії (1969-1971) працював викладачем (1975-1977), секретарем комітету комсомолу Тернопільського фінансово-економічного інституту (1977-1978), асистентом, старшим викладачем, доцентом кафедри грошового обігу і кредиту, деканом фінансово-економічного факультету ФЕІ (1982-1989), доцентом Чернівецького державного університету (1989), завідувачем кафедри фінансів, директором Інституту фінансів Тернопільської академії народного господарства (1989-2002), в.о.ректора, першим проректором, завідувачем кафедри фінансів ТАНГ (2002). З 2002 р. – ректор, завідувач кафедри фінансів Тернопільського національного економічного університету.

У науці досліджував проблеми фінансів у ринкових відносинах на мікро- та макрорівнях і проблеми міжнародних валютно-фінансових відносин.

Автор більше 100 наукових праць, у т.ч. 10 монографій, 8 навчальних посібників, 2 підручників.

Був керівником і розробником наукових тем: «Розробка основних напрямів стратегії і тактики управління фінансами», «реформування фінансового механізму вищої освіти», «Фінансова політика в стратегії соціально-економічного розвитку України»

Сергій Ілліч був співкерівником європейського проекту ТДЕУ з універ-

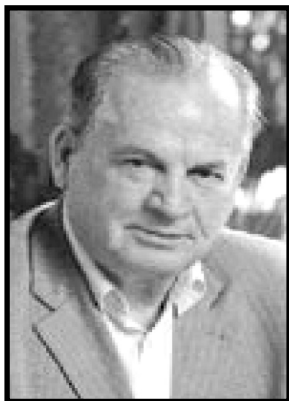
ситетом Франкфурт на майні (Німеччина), Ротердама (Нідерланди), Ліона (Франція) за програмою Комісії Європейського Союзу «Європейські економічні відносини у сфері бізнесу».

Брав участь у роботі групи фахівців з підготовки Бюджетного кодексу України.

Світла пам'ять про С.І.Юрія житиме серед колег по праці в університеті, по АН ВО України. Наша туга невимовна. Співчуваємо рідним і друзям покійного.

Президія АН ВО України

КОЛЯДЕНКО ВОЛОДИМИР ГРИГОРОВИЧ

17 січня 2013 року на 78-му році життя після тяжкої хвороби помер доктор медичних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, Заслужений працівник вищої школи України, професор кафедри дерматології та венерології Національного медичного університету імені О.О. Богомольця.

Володимир Григорович пройшов славний життєвий шлях. У 1963 році з відзнакою закінчив Київський медичний інститут імені О.О. Богомольця та був занесений до Золотої книги пошани інституту.

З 1963 до 1966 рр. – аспірант кафедри шкірних та венеричних хвороб. У 1966 р. захистив кандидатську дисертацію, а у 1973 р. – докторську дисертацію. У 1973 – 1977 рр. очолював деканат з навчання іноземних студентів, а з 1977 до 2009 рр. був беззмінним проректором з наукової роботи. З 1974 р. до 2009 р. був завідувачем кафедри дерматології та венерології. З 2009 року продовжував плідно працювати на посаді професора цієї кафедри. Протягом двох останніх десятиліть професор Коляденко В.Г. очолював спеціалізовану Вчену Раду із захисту кандидатських та докторських дисертацій зі спеціальностей «Шкірні та венеричні хвороби» та «Імунологія та алергологія». У 1985-2001 рр. входив до складу Президії Вченої ради України, був членом

експертної ВАК СРСР. З 2000 до 2010 рр. був Президентом Української асоціації лікарів дерматовенерологів і косметологів. З 2000 р. очолював редакцію «Українського журналу дерматології, венерології, косметології».

Професор Коляденко В.Г. автор понад 500 наукових праць, серед яких 28 монографій, підручників та навчальних посібників, а також 82-х винаходів, з яких 5 було запатентовано в зарубіжних країнах. Він створив власну школу лікарів-дерматовенерологів. Підготував понад 40 кандидатів та докторів медичних наук.

За заслуги в підготовці науково-медичних кадрів нагороджений орденами «Дружби народів» (1980), «За заслуги III ступеня», медалями, Почесними грамотами Верховної ради України, Міністерства охорони здоров'я України. Добročинну діяльність Коляденка Володимира Григоровича відзначила нагородами Українська православна церква: орденами Святого Володимира III ступеня та Преподобного Агапіта Печерського II ступеня.

Висока культура, ерудиція, коректність, доброзичливість, відкритість, які завжди були притаманні Володимиру Григоровичу, обумовили глибоку повагу і любов до нього колег, численних учнів і студентів. Світла пам'ять про професора Коляденка В.Г. назавжди залишиться в серцях усіх тих, хто його знав.

Президія Академії наук вищої освіти України, Вчена рада, Ректорат, професорсько-викладацький склад Національного медичного Університету імені О.О. Богомольця висловлює щире співчуття рідним і близьким покійного та розділяє гіркоту цієї непоправної втрати.

*Президія АН ВО України,
Ректорат Національного медичного
Університету імені О.О. Богомольця*

ЦУРПАЛ ІВАН АНДРІЙОВИЧ

На 80-му році пішов з життя провідний вчений України в галузі опору матеріалів та прикладної механіки доктор технічних наук, професор Цурпал Іван Андрійович. Життєвий та творчий шлях Івана Андрійовича був тісно пов'язаний з Інститутом механіки Національної академії наук України та з Національним аграрним університетом.

Закінчивши у 1955 році Дніпропетровський державний університет, він розпочав свій шлях в науці. У 1962 році – закінчив аспірантуру та захистив кандидатську дисертацію після чого до 1972 року працював на посадах молодшого, старшого наукового співробітника Інституту механіки НАН України. У 1969 році захистив докторську дисертацію з технічних наук. З 1972 року по останні свої дні Іван Андрійович працював завідуючим кафедрою опору матеріалів та прикладної механіки Національного аграрного університету.

Досягнення створеної ним наукової школи з прикладної механіки одержали визнання в Україні та за її межами, успіхи в науково-педагогічній роботі відзначені високими почесними званнями, а відповідальність й ставлення до праці, людяність й щирість – повагою й любов'ю колег, студентів.

Президія АН ВО України висловлює щирі співчуття рідним та близьким Івана Андрійовича з приводу великої втрати.

Пам'ять про цю людину залишиться назавжди з тими, кого доля звела з Іваном Андрійовичем на життєвому шляху.

Президія АН ВО України

Науково-інформаційне видання

Науково-інформаційний вісник АН ВО України
№ 1 (84)
січень-лютий

Відповідальний за випуск – акад. Зозуля І.С.
Редактор – Шевчук С.В.

Набір, коректура – Тарнавська З.М.
Верстка – Швець Р.М.

Технічний редактор – Ковтун М.

Матеріали надсилати в електронному вигляді
на адресу Президії АН ВО України:
01054, м. Київ-54, вул. Тургенєвська, 11
тел./факс: (044) 486-89-16

Формат 60x84/16. Ум. др. арк. 6.98
Наклад 450 прим. Зам. № 13-0092

Виготовлювач ТОВ “ВПК “Експрес-Поліграф”
вул. Фрунзе, 47, корп. 2, Київ-80, 04080
Свідцтво суб’єкта видавничої справи
ДК № 2264 від 17.08.2005 р.

